

LIBRĂRII UNIVERSITĂȚII
BIBLIOTECA

REVISTA BIBLIOTECILOR*
REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR
REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR
REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR*

REVISTA BIBLIOTECILOR

ANUL XXIV • IULIE 1971

Publicatie a Comitetului de Stat pentru Cultura și Artă

REVISTA

BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

Publicație a Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă

ANUL XXIV

Nr. 7

IULIE 1971

SUMAR

Ecouri la Chemarea Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste	385	Cronică	422
Mircea IONESCU: Activitatea bibliotecilor în lumina datelor statistice. (II) Biblioteci publice	387	Istoria cărții și a bibliotecilor	
Vasile TĂRĂBOI: Principiile proiectării sistemelor naționale de informare documentară științifică, tehnică și economică (I)	390	Livia BACĂRU: Insemnări trilingve pe cărțile unui meșteșugar orădean	425
George VLĂDESCU: Preliminarii la stabilirea unor norme pentru bibliotecile publice. Biblioteci municipale și orașenești (II)	397	Aniversări	
L. B.: În căutarea unor soluții	404	Elena DUMITRESCU: Vasile Alecsandri la Biblioteca Academiei	429
Silvia POPA: Lectura tineretului în lumina statisticilor Bibliotecii municipale din Brașov	406	★	
Constantin GILEA și Liviu MOSCOVICI: Biblioteca municipală din Iași — la o dublă aniversare	408	<u>VICTOR CHERESTEȘIU (1895—1971)</u>	431
Valentin ȚUCULESCU: „Revelatorii” literaturii în problematica lecturii (II)	413	Pompiliu TEODOR, <u>IOACHIM CRĂCIUN (1898—1971)</u>	433
Victoria CURCĂNEANU: Stabilirea vedetelor de nume de autori — persoane fizice (II)	419	A III-a Conferință națională a bibliotecarilor din Ungaria	434
		De peste hotare	434
		Lucrări de specialitate	436
		Fișier (Premiile Uniunii scriitorilor pe anul 1970)	439
		Consultații	
		Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN: Serviciile de bibliotecă adresate cititorilor-copii (IV)	446

ECOURI

LA CHEMAREA CONSILIULUI NAȚIONAL AL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE

BIBLIOTECA ÎN SPRIJINUL PRODUCȚIEI

Insuflețiți de Chemarea Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și plecând de la imperativul că omul contemporan are nevoie de un volum sporit de cunoștințe, lucrătorii din Biblioteca municipală „Gheorghe Asachi” din Iași au adoptat o seamă de măsuri menite să sprijine eforturile muncitorilor în realizarea angajamentelor luate. În acest scop ne-am propus să achiziționăm mai multă carte tehnică și științifică după profilul industrial al Iașului și al cititorilor care frecventează biblioteca noastră. Atenția va fi îndreptată îndeosebi spre acele lucrări care se referă la profesiile nou apărute la Iași. În același timp ne propunem să urmărim procurarea și larga popularizare a cărții tehnice necesare reciclării cadrelor din industrie și economie.

Cititorii bibliotecii vor fi informați operativ asupra lucrărilor legate de activitatea lor. De altfel, de la începutul anului, acestora li s-au trimis numeroase liste de cărți tehnice, iar prin stațiile de radioamplificare din uzine s-au transmis prezentări bibliografice ale cărților apărute în principalele colecții ale Editurii tehnice.

La informarea cadrelor tehnice o contribuție însemnată și-o aduc materialele bibliografice editate de bibliotecă în colecția „100 de cărți despre...”.

Biblioteca municipală își propune de asemenea să organizeze în trimestrele III și IV, prin filialele din cartiere, cite „o decadă a cărții tehnice” — prilej de a se expune și

populariza un mare număr de cărți tehnice și de economie. În felul acesta, cei peste 5 000 de cititori care împrumută cărți de la aceste filiale ale bibliotecii vor putea beneficia de publicațiile ce le deține biblioteca centrală.

Menționăm că în preocupările bibliotecii stă și sarcina de a atrage la lectură un număr cit mai mare de muncitori, ingineri și tehnicieni. Dacă în anii trecuți aceștia reprezentau circa 26—30 la sută din totalul cititorilor, anul acesta, datorită interesului ce-l manifestă cadrele angajate în producție față de bibliotecă, sînt certitudini că acest procent va fi mult sporit. Un studiu recent întocmit a scos în evidență că la biblioteca municipală sînt înserise cadre tehnice din toate unitățile industriale ale orașului.

Biblioteca municipală „Gheorghe Asachi” și-a propus pe viitor să conlucreze mai strîns cu Centrul teritorial de informare tehnică, cu Consiliul sindical municipal, cu marile biblioteci tehnice din întreprinderi, pentru ca propaganda tehnică și economică să se ridice la nivelul cerințelor contemporane, să fie subordonată în cit mai mare măsură procesului de producție.

prof. Constantin GILEA
membru în Consiliul municipal Iași al F.U.S.,
director al Bibliotecii municipale „Gheorghe Asachi”

CU CONVINGERE ȘI ENTUZIASM

Constatăm cu mare satisfacție că printre obiectivele Chemării se numără și cele ce se adresează aceluia care activează în domeniul cercetării științifice, al artei, al culturii în ge-

neral, creșterea permanentă a nivelului de trai material și spiritual al populației fiind țelul suprem al politicii partidului și statului nostru.

Colectivul nostru și-a propus să elaboreze materiale metodice în ajutorul organizării propagandei cărții, axate în special pe exprimarea cât mai pregnantă a idealurilor socialiste ale poporului nostru, pe cultivarea înalțelor virtuți morale caracteristice omului nou — dragostea și devotamentul față de Partidul Comunist Român și statul nostru. Aceste lucrări vor fi difuzate tuturor bibliotecilor și cluburilor. Tot în acest scop vom organiza lunar expoziții de cărți care să reflecte cât mai fidel marile obiective și realizări ale oamenilor muncii din țară și din județul nostru, din prevederile cincinalului curent. Colectivul bibliotecii își exprimă și cu acest prilej atașamentul fierbinte față de partid, de politica marxist-leninistă pe care o promovează, hotărârea de a depune eforturi sporite pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce-i revin privind lărgirea sferei de cuprindere a populației în circuitul lecturii, răspindirea cărții până în cele mai îndepărtate colțuri ale municipiului.

Ion BRĂDU
director
Biblioteca municipală
din Oradea

LUCRĂTORII BIBLIOTECII MUNICIPALE DIN TG. MUREȘ, RĂSPUND „PREZENT” LA CHEMAREA CONSILIULUI NAȚIONAL AL FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE

Chemarea Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste a trezit un puternic ecou și în rândurile lucrătorilor Bibliotecii municipale din Tg. Mureș.

Colectivul de muncă al bibliotecii, analizând cu o înaltă responsabilitate posibilitățile existente de muncă, se angajează ca până la încheierea primului an al cincinalului să pregătească pentru tipar bibliografia publicațiilor

periodice mureșene. Lucrarea cuprinde toate publicațiile periodice, 5/6 de titluri, aranjate în ordine alfabetică, cu descrieri complete și indici: tematic, cronologic, geografic și de nume citate.

De asemenea, ne angajăm ca până la 1 septembrie a.e., cu sprijinul Consiliului popular municipal și al Comitetului județean pentru cultură și artă, să deschidem o filială a bibliotecii în cartierul „Mureșeni”, iar pentru populația cartierului „Remetea” să organizăm un punct de împrumut.

O altă direcție în care ne-am propus să acționăm mai eficient este participarea bibliotecii în mod direct în procesul de formare culturală și profesională a oamenilor muncii din întreprinderile și instituțiile municipiului. Colectivul de muncă al bibliotecii va urmări în mod sistematic completarea mai rațională a fondurilor de publicații ținând seama de interesele de lectură ale populației, de principalele ramuri de producție de pe raza municipiului și a județului. De asemenea, ne angajăm ca, prin serviciul de informare bibliografică, să întocmim pentru cursurile de reciclare bibliografii deschise la care să-și aducă contribuția și specialiștii în sarcina cărora cade organizarea și pregătirea cursurilor.

Noile condiții create de sistemul de pregătire continuă a lucrătorilor din unitățile socialiste ridică în mod imperios și necesitatea perfecționării cadrelor de bibliotecari. Conducerea bibliotecii noastre a și luat unele măsuri pregătitoare în acest scop. Pentru informarea de specialitate a cadrelor de bibliotecari din instituția noastră, în strinsă colaborare cu sindicatul, organizăm expuneri și discuții pe marginea celor mai arzătoare probleme ce le ridică reciclarea.

Colectivul de lucrători de la biblioteca noastră, convins fiind de faptul că angajamentele ce și le-a asumat sînt realiste, că ele au la bază cunoașterea condițiilor și a capacităților de muncă, este hotărît să răspundă Chemării Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, prin faptele sale.

Solomon FRĂȚILĂ
director
Biblioteca municipală
din Tg. Mureș

Activitatea bibliotecilor în lumina datelor statistice

(II)

BIBLIOTECI PUBLICE

Mircea IONESCU

O primă constatare ce ne izbește la studierea datelor statisticii bibliotecilor publice de stat pe anul 1970 este existența unor mari decajae între valorile medii obținute la toți in-

dicatorii de bibliotecile din unele județe în comparație cu altele și în consecință a unor diferențe, uneori sensibile, față de valorile medii pe țară :

Tablelul nr. 6

Denumirea indicatorului	Biblioteci publice					
	din mediul urban			din mediul rural		
	Valori medii	Valori minime	Valori maxime	Valori medii	Valori minime	Valori maxime
Număr de cărți pe cap de locuitor	1,4	0,6	3,0	1,7	1,2	3,1
Cărți difuzate la un locuitor	1,9	0,95	3,3	1,7	1,0	3,4
Indice de circulație	1,3	0,7	2,1	1,0	0,7	1,3
Indice de lectură	17,5	8,8	22,0	8,5	7,5	19,5
Procentaj de atragere la lectură a populației	11	5	18*)	20	7	28

*) Au fost excluse valorile medii ridicate realizate de bibliotecile orășenești în județele Harghita și Vâlcea cauzate de existența unor localități balneoclimaterice frecventate în mod obișnuit de un număr mare de vizitatori.

Anumite diferențe de la un județ la altul sînt firești, întrucît deosebirile sociodemografice ce există între județe influențează asupra rezultatelor cantitative. Județele unde există fonduri masive de publicații tradiționale în mari biblioteci municipale ridică de asemenea apreciabil numărul mediu de cărți per locuitor, iar în alte județe cu localități balneoclimaterice, afluxul de cititori temporari determină o substanțială creștere — aparentă, bineînțeles — a procesului de atragere a populației. Condițiile topografice, demografice și socioprofessionale influențează desigur și asupra numărului mediu de cititori realizat de bibliotecile din mediul urban sau rural.

Sînt însă de neexplicat multe din discrepanțele ce se întîlnesc la toți indicii între valorile medii obținute de bibliotecile publice de stat, discrepanțe care fac ca în județe cu o activitate mai ridicată media să fie de 3—5 ori mai mare decît în județele aflate în partea inferioară a clasamentului (vezi tabelul nr. 7, de la p. 256-257). Astfel, față de media pe țară — de aproape 2 volume eliberate per

locuitor în mediul urban — în zece județe (Teleorman, Brăila, Ialomița ș.a.) acest indice este doar 1 volum per locuitor, în schimb bibliotecile municipale și orășenești din județe ca Bihor, Botoșani, Suceava, Vrancea ș.a. au eliberat cite 3 volume per locuitor. Indicele de circulație — barometrul eficienței cheltuielilor pentru procurarea publicațiilor — cu valoare medie pe țară, tot în mediul urban, de aproximativ 1,4 (și așa scăzut), este sub 1 în 7 județe; comparativ cu anul 1969, circulația fondurilor a crescut în județe ca Olt, Vrancea, Sibiu, Brăila și Satu-Mare și a scăzut cu cîteva zecimi în județe ca Buzău, Constanța, Neamț, Tulcea ș.a.

În mediul rural, indicele de dotare cu cărți pe cap de locuitor variază de la 1,2—1,5, în județele Dolj, Buzău, Dimbovița, Olt și Prahova, pînă la 2,4—3 volume (deci de două ori mai mult), în județele Suceava, Harghita și Hunedoara; față de 1969, dotarea este în creștere în aproape toate județele.

Numărul cărților eliberate în 1970 de către bibliotecile comunale a crescut cu mai mult

Mediul urban

Nr. crt.	Județul sau municipiul	Număr biblioteci	Fond cărți (în mii de volume)		Cărți difuzate (în mii de volume)	Cresțeri (scăderi) față de 1969 (în mii)	Cărți difuzate la 1 locuitor	Indice de circulație	Indice de lectură	Procent de atragere a populației
			Fond cărți (în mii de volume)	Număr cărți/cap de locuitor						
1.	Alba	9	214	1,4	246	+ 32	1,7	1,1	12	13
2.	Arad	8	415	2,0	451	-0,2	2,2	1,1	18	12
3.	Argeș	5	267	2,0	220	-108	1,5	0,8	14	11
4.	Bacău	6	360	1,8	390	-105	1,9	1,0	18	11
5.	Bihor	8	518	2,6	656	+ 94	3,3	1,2	22	15
6.	Bistrița	4	82	1,7	140	+14	2,8	1,7	17	17
7.	Botoșani	4	131	1,7	235	- 14	3,2	1,8	20	15
8.	Brașov	8	396	1,3	454	- 3	1,5	1,1	15	10
9.	Brăila	2	125	0,8	151	+36	0,95	1,2	18	5,5
10.	Buzău	2	109	1,1	215	+0,1	2,3	1,9	21	11
11.	Caraș-Severin	6	188	1,1	206	- 11	1,3	1,1	12	11
12.	Cluj	5	335	1,0	516	+18	1,6	1,5	21	8
13.	Constanța	8	306	1,1	460	-75	1,7	1,5	15	11
14.	Covasna	5	112	1,9	131	+15	2,2	1,1	15	14
15.	Dimbovița	5	156	1,9	192	+29	2,4	1,2	15	17
16.	Dolj	5	249	1,1	374	+24	1,6	1,5	18	9,5
17.	Galați	4	391	1,8	348	- 60	1,6	0,9	21	8
18.	Gorj	5	106	1,5	117	+ 7	1,6	1,1	12	13
19.	Harghita	9	219	2,5	341	+63	3,9	1,5	9,5	40
20.	Hunedoara	8	300	1,0	385	-29	2,3	1,2	17	13
21.	Ialomița	4	128	1,5	106	+0,1	1,2	0,8	15	8,5
22.	Iași	4	284	1,3	620	-19	2,8	2,1	22	12
23.	Ifov	1	143	1,7	128	+ 5	1,5	0,9	17	9
24.	Maramureș	7	261	1,4	304	-11	1,7	1,1	17	10
25.	Mehedinți	5	188	2,0	141	+12	1,4	0,7	12	12
26.	Mureș	6	531	2,6	554	-12	2,8	1,0	22	12
27.	Neamț	4	152	1,2	216	-26	1,9	1,4	18	10
28.	Olt	5	144	1,5	170	+34	1,9	1,1	15	13
29.	Prahova	11	105	1,3	835	+49	2,7	2,0	19	14
30.	Satu Mare	3	126	1,0	248	- 6	2,1	1,9	15	13
31.	Sălaj	4	126	2,7	100	+ 3	2,2	0,8	14	18
32.	Sibiu	7	436	1,9	489	+326*	2,3	1,1	20	11
33.	Suceava	8	387	2,1	449	-12	3,3	1,1	19	17
34.	Teleorman	5	176	1,7	129	- 3	1,2	0,7	14	8,8
35.	Timiș	6	445	1,7	688	+54	1,2	1,5	19	12
36.	Tulcea	5	85	1,2	91	-26	1,3	1,0	12	10,5
37.	Vaslui	4	198	2,0	264	+ 7	2,7	1,3	16	16
38.	Vilcea	8	249	3,0	263	+15	3,3	1,0	8,5	40
39.	Vrancea	5	152	2,0	233	+47	3,1	1,5	21	13
40.	Municip. București	1	926	0,6	1 674	-153	1,1	1,8	21	5
TOTAL :		223	10 522		14 032	+319				
Medie pe țară :				1,4			1,9	1,3	17,5	11

*) Creșterea mare a volumului lecturii în 1970 se datorește

Mediul rural								
Număr biblioteci comunale	Fond cărți (în mii de volume)	Număr cărți/cap de locuitor	Cărți difuzate (în mii de volume)	Creșteri (scăderi) față de 1969 (în mii)	Cărți difuzate la 1 locuitor	Indice de circulație	Indice de lectură	Procent de atragere a populației
67	508	2,1	660	+ 2	2,6	1,3	9,8	27
67	577	1,9	565	+31	1,9	0,9	9,0	21
94	659	1,5	647	- 51	1,5	0,9	8,5	17
80	777	1,7	785	+195	1,7	1,0	9,0	19
87	825	2,0	756	+34	1,8	0,9	9,0	20
53	420	1,8	549	+38	2,3	1,3	9,0	26
69	761	1,9	726	+143	1,8	0,9	8,8	20
43	419	2,3	309	+ 4	1,7	0,7	9,0	19
41	379	1,8	308	+62	1,5	0,8	8,0	18
83	569	1,4	557	-23	1,3	0,9	7,8	17
69	486	2,3	517	+ 2	2,4	1,0	9,0	27
74	623	1,8	784	+100	2,3	1,2	8,5	28
49	414	1,6	326	+69	1,3	0,8	8,5	15
33	301	2,4	243	+ 9	1,9	0,8	9,0	22
69	494	1,3	559	+36	1,5	1,1	9,0	16
95	631	1,2	579	+30	1,1	0,9	8,0	15
56	468	1,5	491	- 3	1,6	1,0	8,5	18
64	406	1,6	434	+ 3	1,7	1,0	8,5	21
49	501	2,4	441	-44	2,1	0,8	9,0	23
57	461	2,4	428	-18	2,2	0,9	8,8	23
55	413	1,4	345	- 6	1,1	0,8	8,0	14
85	874	1,9	780	+42	1,7	0,8	8,0	21
125	1023	1,4	764	+45	1,0	0,7	8,0	13
62	448	1,6	450	+42	1,5	1,0	8,0	19
59	437	1,9	394	+ 1	1,7	0,9	7,5	22
91	857	2,1	789	+59	2,0	0,9	8,5	23
70	601	1,5	722	+28	1,8	1,2	9,0	21
96	576	1,4	606	-24	1,4	1,0	7,5	19
86	582	1,3	687	-93	1,5	1,1	8,0	18
56	421	1,6	461	+21	1,8	1,1	8,5	20
54	422	1,5	524	+37	1,9	1,2	8,0	23
55	462	2,1	316	- 3	1,4	0,7	8,0	18
90	870	3,1	931	+101	3,4	1,0	9,0	27
84	627	1,4	513	+ 1	1,1	0,8	7,5	15
76	854	2,3	829	+61	2,2	0,9	9,0	24
43	301	1,5	232	+11	1,3	0,7	7,5	18
71	996	2,1	908	+116	2,0	0,9	8,5	24
78	492	1,6	521	-56	1,7	1,0	7,5	22
59	498	1,6	501	+54	1,7	0,9	9,0	18
12	123	1,2	128	+ 4	1,3	1,0	19,5	7
2 706	22 554	1,7	22 063	+1 038	1,7	1,0	8,5	20

faptului că Biblioteca „Astra” din Sibiu a fost închisă în cursul anului 1969.

PRINCIPIILE PROIECTĂRII NAȚIONALE DE INFORMARE ȘTIINȚIFICĂ, TEHNICĂ

conf. ing. Vasile TĂRABOI
directorul Institutului
central de documentare
tehnică

Introducere

În decursul activităților complexe desfășurate neîntrerupt în toate domeniile, o dată cu realizarea bunurilor materiale și spirituale sub diversele lor forme posibile, sînt generate permanente mulțimi de date și informații a căror cunoaștere și utilizare permit desfășurarea multiplelor activități umane.

Informația este o cunoștință, formată dintr-o mulțime de date ordonate rațional, care se referă la un fapt, subiect sau eveniment, sub orice formă comunicabilă. Spre deosebire de dată, care, luată separat, nu are înțeles, informația comunicată confirmă, infirmă, completează sau modifică ceea ce este cunoscut

sau crezut despre un fapt, subiect sau eveniment.

Pentru ca o informație să poată exista ea trebuie să fie generată, iar ca să poată fi utilă trebuie să fie comunicată unui beneficiar sub o formă corespunzătoare, ceea ce implică atît un proces de prelucrare (oricît de simplă sau de complexă) precum și un canal de comunicare.

Faptul că informațiile sînt continuu generate, prelucrate și comunicate, de obicei în ansambluri coerente, sugerează (și aceasta este o realitate) transmiterea lor sub diferite forme și printr-o diversitate de canale posibile, în mulțimi mai mult sau mai puțin ordonate care formează sau tind să formeze flu-

de un milion de volume în comparație cu anul 1969, în județele Bacău, Botoșani, Cluj, Suceava și Vaslui sporul depășind 100 000 de volume; acest indicator a fost însă în regres în zece județe, în unele (Argeș, Harghita, Prahova, Vilcea) înregistrându-se scăderi de zeci de mii de volume. La același indicator, la bibliotecile municipale și orașenești se constată o creștere de 319 000 de volume: acest spor rezultă din activitatea bibliotecilor din 10 județe, în celelalte județe valoarea acestui indicator cunoscînd stagnare sau chiar scădere.

Numărul mediu al cititorilor înscrși la o bibliotecă comunală depășește 1 000 în 13 județe, dar are valori reduse în județele Argeș, Constanța, Ialomița, Sibiu ș.a., unde scade sub 800 de cititori. În cadrul fiecărui județ, de altfel, numărul de cititori realizat de bibliotecile comunale variază între 300 și peste 1 500.

Nivelul nesatisfăcător al activității bibliotecare, oglindit în valorile indicilor înregistrați în unele județe, impune comitetelor pentru cultură și artă să întreprindă cît mai curînd o analiză a cauzelor deficiențelor. Pe lîngă programul obișnuit al manifestărilor și al acțiunilor comemorative, care ocupă deseori cea mai mare parte a capitolului „Munca cu car-

tea”, în planificarea anuală ar trebui să fie inclus și un plan de măsuri concrete pentru ridicarea nivelului activității și a eficienței serviciilor de bibliotecii publice în județele respective. În același sens, întocmirea unui plan de perspectivă, pe durata noului cincinal în care am pășit, ar trebui să stabilească — așa cum în unele județe deja s-a și petrecut — căile și mijloacele principale de ridicare a tuturor sectoarelor de activitate bibliotecară la nivelul cerințelor actuale și de viitor ale societății față de bibliotecile publice.

Se observă, și în statistica pentru anul 1970, mari deosebiri în nivelul activității bibliotecilor sindicatelor, raportate la totalitatea fondurilor existente în diferite județe, ca și în nivelul activității bibliotecilor de documentare de specialitate din întreprinderi și instituții. Dispersarea mare a fondurilor de cărți între numeroase unități și pulverizarea alocațiilor bugetare pentru achiziții de publicații noi face ca în aceste două categorii de bibliotecii ritmul de împrăștiare a fondurilor să fie redus, iar circulația colecțiilor — constituite astfel, în majoritate, din lucrări apărute cu mulți ani în urmă —, de asemenea redusă (chiar dintre cele mai reduse înregistrate în toate categoriile de bibliotecii), tot așa cum este și intensitatea lecturii cititorilor (indicele de lectură).

SISTEMELOR DOCUMENTARĂ ȘI ECONOMICĂ (I)

xuri în permanentă circulație între generatori și beneficiari. Cum în general aceste fluxuri sînt formate din date și informații referitoare la fapte, subiecte sau evenimente oarecum asemănătoare, se poate constata, la nivelul unei țări, existența unui proces (incipient sau în diferite faze de evoluție) de ordonare a datelor și a informațiilor în fluxuri și de dirijare rațională a fluxurilor de la anumiți generatori la unii beneficiari, prin anumite canale de comunicare, folosindu-se în acest scop metode și mijloace relativ asemănătoare de colectare, prelucrare, înmagazinare și difuzare a datelor și informațiilor.

Ca urmare, se conturează sau se organizează sisteme de informare distincte sau asemănătoare

Sarcinile ce revin bibliotecilor aflate în incinta întreprinderilor sau legate nemijlocit de activitatea productivă a acestora și de formarea profesională a salariaților — sarcini stabilite cu precizie în *Legea privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din instituțiile socialiste* — nu vor putea să fie îndeplinite decît de o parte restrînsă din aceste biblioteci. Fără materiale documentare care să reflecte permanent, la zi, noile realizări ale științei și tehnicii e dificil de conceput activitatea de reciclare.

E de așteptat că statistica anilor următori va oglindi preocupările ministerelor care tîncează rețele de biblioteci de specialitate în sensul adaptării activității acestora la criteriile cerute de *Lege*. De asemenea, nădăjduim că sarcinile stabilite în Rezoluția Congresului Uniunii Generale a Sindicatelor din România, privind sporirea preocupărilor sindicatelor pentru folosirea integrală a bazei materiale, pentru îmbunătățirea substanțială a condițiilor și formelor de deservire culturală a salariaților, se vor oglindi și ele în statisticile viitoare, prin consemnarea unui nivel crescut al activității bibliotecilor sindicatelor.

toare ale sîror fluxuri de date și informații se pot suprapune, paraleliza, încrucișa sau scurge pe canale complet independente, legînd în majoritatea cazurilor direct sau indirect, simplu sau multiplu, generatorii cu beneficiarii.

Prin natura lor, realizarea sistemelor de informare pentru variatele necesități ale unei țări ridică încă probleme deosebit de complexe, datorită mulțimii de date și de informații disponibile, extrem de variatelor cerințe, multitudinii fluxurilor de comunicare etc., precum și datorită faptului că se scapă frecvent ocazii de cooperare și de raționalizare, ceea ce are ca urmare nu numai greutăți în comunicarea datelor și a informațiilor, dar și cheltuieli cu totul nejustificate.

Pentru eliminarea acestor neajunsuri, în prezent se desfășoară în numeroase țări activități susținute de organizare rațională a sistemelor de informare în diferite domenii și se tînde (mai ales în unele țări socialiste, spre realizarea în etape a unor sisteme globale de informare națională. Măsurile necesare în acest scop constituie preocupări ale conducătorilor superioare.

În acest context se conturează însă importanța unui factor preponderant și totodată vital pentru dezvoltarea unei țări și anume faptul că știința a devenit în prezent una dintre principalele forțe de producție. Această forță de producție generează permanent date și informații științifice care sînt apoi îmbogățite și completate continuu cu datele și informațiile tehnice și economice rezultate din aplicarea rezultatelor științei în producția bunurilor materiale.

Ca urmare a acestor procese complexe, fiecare noțiune acumulează treptat cantități tot mai mari de date și informații, care în totalitate formează o resursă națională tot atît de valoroasă ca orice resursă naturală. Colectarea, sistematizarea și reintroducerea în circuitul național a acestei resurse sînt sarcini principale ale unităților de informare documentară; îndeplinirea lor corespunzătoare permite valorificarea deplină a datelor și a informațiilor disponibile, ceea ce are ca rezultat accelerarea dezvoltării economice și sociale a unei țări.

Desfășurarea activităților care decurg din sarcinile menționate nu mai este însă posibilă fără o planificare și coordonare la nivel național. De asemenea, este necesară o colaborare care să permită unităților de informare documentară să-și desfășoare activitatea în condiții cît mai economice în cadrul unui sistem coerent, parte integrantă a unui sistem global de informare națională.

Din aceste motive, rezultă evident că o problemă actuală deosebit de importantă pentru fiecare țară este organizarea sistemului național de informare documentară științifică, tehnică și economică.

ACTIVITATEA DE INFORMARE DOCUMENTARĂ TREBUIE SĂ FIE REALIZATĂ RAȚIONAL, ASTFEL ÎNCÎT SĂ SE OBTINĂ, CU CHELTUIELI MINIME, EFICIENȚA MAXIMĂ ÎN COMUNICAREA CELOR MAI NOI CUNOȘTINȚE ȘTIINȚIFICE, TEHNICE ȘI ECONOMICE.

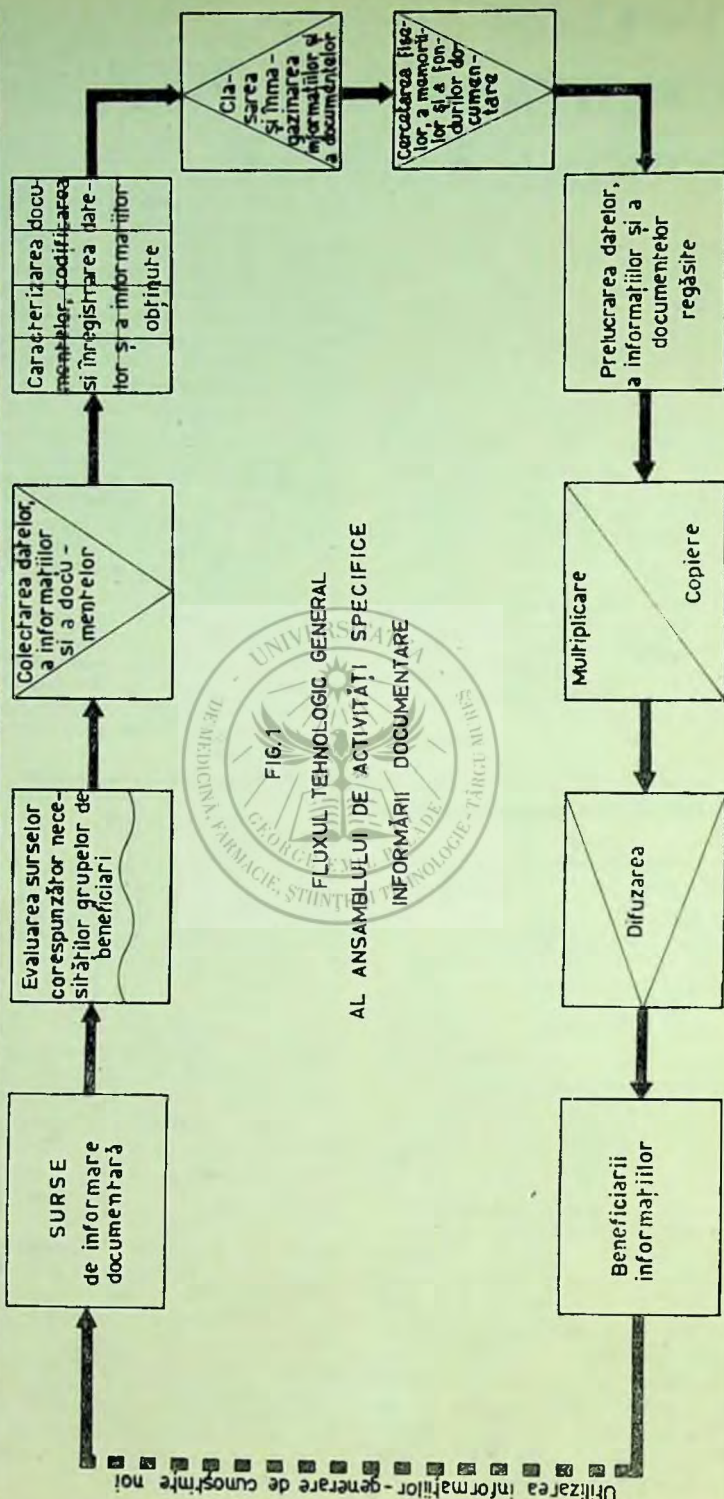

FIG.1

FLUXUL TEHNOLOGIC GENERAL AL ANSAMBLULUI DE ACTIVITĂȚI SPECIFICE INFORMĂRII DOCUMENTARE

FAZELE DE LUCRU ALE ACTIVITĂȚII DE INFORMARE DOCUMENTARĂ TREBUIE ASTFEL ORGANIZATE ÎNCÎT SĂ SE POATĂ REALIZA UN PROCES CONTINUU DE COMUNICARE

Utilizarea informațiilor - generare de cunoștințe noi

Experiența acumulată pe plan mondial în domeniul realizării sistemelor naționale de informare documentară arată că acestea pot fi organizate în moduri diferite, având însă la bază criteriile și principii general valabile.

Ca urmare, în acest articol sînt prezentate criteriile și principiile de proiectare și realizare a sistemelor și sînt analizate variantele posibile de organizare.

1. Etapa actuală a dezvoltării activității de informare documentară

1.1. Descrierea generală a activității de informare documentară

Pentru realizarea continuă și corespunzătoare a activităților desfășurate în diferite domenii, este necesar printre altele să se asigure :

— acumularea rezultatelor activităților științifice, tehnice și economice, fixate de obicei, sub diferite forme, în publicații (cărți, broșuri, reviste, standarde, brevete de invenție etc.) ;

— satisfacerea rapidă a necesităților de informare a beneficiarilor reali și potențiali.

Prima necesitate a fost și este satisfacută de către diferitele categorii de biblioteci, care, utilizînd principiile, regulile și metodele biblioteconomiei, colectează publicațiile (mai ales sub forma lor tradițională), le dezvoltă (cataloghează și clasifică) și le păstrează în scopul de a le putea pune apoi, în original și uneori în copie, la dispoziția celor interesați. Biblioteconomia modernă recomandă astăzi includerea în colecțiile bibliotecilor și a altor suporturi materiale ale informațiilor (microfilme, discuri, benzi de magnetofon etc.).

Urmărind să satisfacă și cea de-a doua necesitate, bibliotecile continuă să efectueze și o activitate de informare specifică (informarea bibliografică), asupra publicațiilor de care dispun sau ar putea dispune, din colecții proprii ori din mai multe biblioteci, sau asupra producției de tipar a unei țări.

Prin acest tip de informare bibliografică, cel interesat în cunoașterea sau rezolvarea unor probleme anumite poate lua cunoștință despre existența unor publicații care ar putea conține — cu o oarecare probabilitate — datele și informațiile folosite. Pentru a putea dispune de datele și informațiile care îi sînt necesare, beneficiarul va fi nevoit în acest caz :

— să-și asigure accesul la publicațiile pe care le-a depistat ;

— să studieze publicațiile la care are acces ;

— să-și extragă datele și informațiile necesare, cuprinse în aceste publicații.

Atît timp cît numărul publicațiilor și respectiv volumul datelor și al informațiilor cuprinse în acestea s-au menținut la nivele abordabile prin metode tradiționale, succint descrise mai sus, beneficiarii și-au putut sa-

tisface necesitățile de informare mai mult sau mai puțin mulțumitor cu ajutorul bibliotecilor.

În mod accidental, ca un aspect particular al activității cu publicul, unele biblioteci furnizau în trecut, alături de informații bibliografice, informații factologice și sinteze informative. Pe de altă parte, în țările anglosaxone și nordice, unde activitatea de referință s-a dezvoltat tradițional în cadrul bibliotecilor, unele dintre acestea s-au dezvoltat cu timpul ca centre de informare și se ocupă, pe lângă indicarea surselor bibliografice, de selectarea, evaluarea critică și sistematizarea informațiilor, ca și de urmărirea la zi a producției de publicații într-un domeniu, referirea asupra ei și furnizarea de sinteze.

Pe măsura desăvîrșirii revoluției industriale și a transformării științei într-o forță de producție, volumul de date și informații generate s-a mărit însă într-altfel, iar împrăștierea celor corespunzătoare unui anumit subiect într-un număr tot mai mare de publicații a crescut în așa măsură, încît beneficiarii nu și-au mai putut satisface necesitățile de informare, nici rapid și nici mulțumitor, prin metodele biblioteconomiei tradiționale și respectiv numai cu ajutorul bibliotecilor.

Cu toate că, teoretic, datele și informațiile generate pe plan mondial sînt accesibile sub diferite forme tuturor, practic însă (datorită volumului lor enorm de mare, în creștere continuă, precum și împrăștierei lor foarte pronunțate în numeroase publicații) eforturile necesare pentru a se descoperi dacă o anumită informație există — și în caz afirmativ unde există și cum se poate obține — riscă să se solidzeze cu o mare pierdere de timp.

Schematizată deci, întreaga problemă a informării documentare constă în conectarea rapidă prin diferite mijloace posibile a fiecărui beneficiar individual, sau a grupelor de beneficiari, cu acele informații cuprinse în documente*), respectiv cu acele documente selectate din masa disponibilă de publicații, strict necesare pentru rezolvarea unor probleme date.

În acest scop au fost create numeroase unități de informare documentară care conectează reversibil fondul de informații cu masa de beneficiari, printr-un proces continuu sau, după caz, discontinuu.

Indiferent de specializare — îngustă sau largă, disciplină sau pe domeniu, pe ramură, disciplină sau problemă — unitățile de informare documentară trebuie să realizeze un ansamblu de activități specifice (fig. 1) în scopul de a-și îndeplini sarcinile ce le revin. Din acest ansamblu de activități, ceea ce diferențiază în cea mai mare măsură o bi-

*) Documentul este format dintr-o mulțime de date și informații referitoare la un anumit subiect, ordonate rațional și fixate pe un anumit mediu în vederea utilizării lui corespunzătoare de către beneficiarii potențiali.

SURSELE DE INFORMARE REPREZINTĂ BAZA ORICĂREI ACTIVITĂȚI DE INFORMARE DOCUMENTARĂ

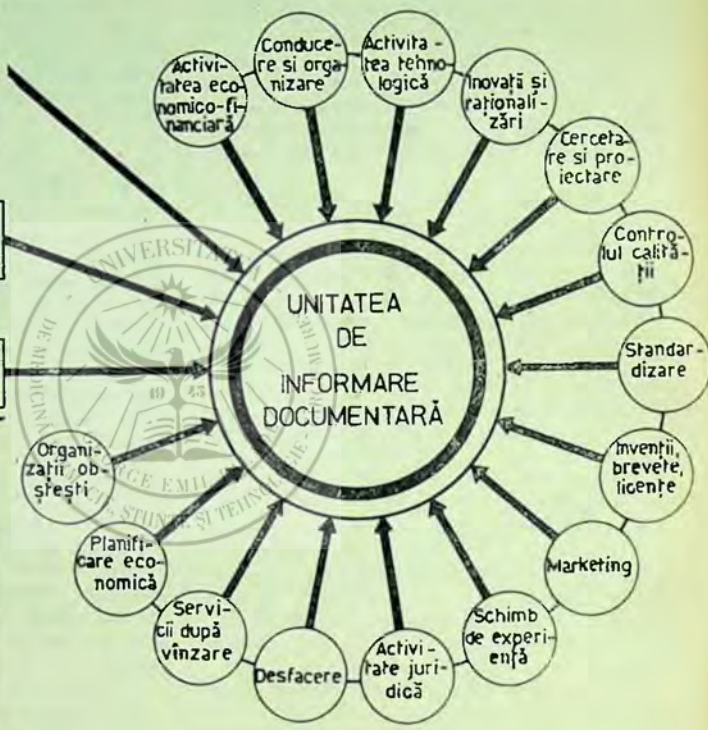
Informații necesare unității de informare documentară

- Informații din:
- subsistemul statistic-contabil
 - subsistemul de planificare-aprovizionare
 - subsistemul bancar-financiar
 - subsistemul de conducere departamentală
 - subsisteme speciale

Informații de la alte unități de informare

DOCUMENTE ȘTIINȚIFICE, TEHNICE ȘI ECONOMICE

- Reviste de specialitate
- Rapoarte de progrese în știință și tehnică
- Studii
- Buletine bibliografice
- Rapoarte de cercetare și dezvoltare
- Preimprimare
- Lucrări din învățământul superior (lucrări de diplomă, teze de doctorat, de cercetare)
- Literatura firmelor
- Lucrări ale conferințelor și congreselor
- Brevete de invenție
- Standarde și norme interne
- Documente interne, științifice, tehnice și economice

Pentru satisfacerea necesităților de informare documentară ale oamenilor de știință, inginerilor, economiștilor etc., unitățile de informare documentară utilizează toate sursele de informare corespunzătoare. Se folosesc atât sursele scrise cit și altele publicate sau nepublicate.

FIG. 2
SURSE DE
INFORMARE

Informații necesare unității de informare doc.

- ACTIVITATEA ECONOMIC-FINANCIARĂ:** bilanțuri anuale și trimestriale; analiza prețului de cost; analiza beneficiului.
- CONDUCERE ȘI ORGANIZARE:** sistemul de conducere la toate nivelurile; legăturile ierarhice; metode de conducere aplicate; metode economico-matematice folosite; utilizarea prelucrării electronice a datelor; sistemul informațional.
- ACTIVITATEA TEHNOLOGICĂ:** rapoarte despre procedee noi; rapoarte de la târguri și expoziții; rezultatele schimbului de experiență cu alte întreprinderi și institute; rapoarte de cercetare și dezvoltare, lucrări de comparație cu nivelul mondial.
- INOVAȚII ȘI RAȚIONALIZĂRI:** propuneri de inovații și raționalizări selectate.
- CERCETARE ȘI PROIECTARE:** rapoarte de cercetare și dezvoltare; rapoarte despre vizitarea clienților și a târgurilor de mostre; lucrări de comparație cu nivelul mondial.
- CONTROLUL CALITĂȚII:** analiza reclamațiilor; rapoarte despre realizarea calității și despre lucrările de măsurare și încercări.
- STANDARDIZAREA:** rapoarte despre lucrările de standardizare, standarde selectate pe profil.
- INVENȚII, BREVETE, LICENȚE:** brevete selectate; informații despre cererile de brevete; publicații de informare curentă despre brevetele acordate; analize generale despre situația în domeniul brevetelor; lucrări de comparație cu nivelul mondial.
- MARKETING:** analize pe țări; rapoarte de deplasare; lucrări de comparație cu nivelul mondial; metode și medii publicitare; analiza pieței interne.
- SCHIMB DE EXPERIENȚĂ:** rezultatele schimburilor de experiență; rapoarte de deplasare; concepții despre raționalizarea producției.
- ACTIVITATE JURIDICĂ:** rapoarte referitoare la politica de licențe; extrase selectate din colecții de acte normative.
- DESFACERE:** rapoarte referitoare la deplasările pentru vânzări, la expoziții și târguri de mostre; informații asupra prețurilor produselor concurențe; lucrări de comparație cu nivelul mondial; canale și metode de desfăcere.
- SERVICIU DUPĂ VINZARE:** rapoarte ale echipelor; rapoarte de vizitare a clienților și de deplasare în legătură cu reclamațiile; lucrări de comparație cu nivelul mondial.
- PLANIFICAREA ECONOMICĂ:** prognoze pe termen scurt, mediu și lung, indicatori de plan; rezultatele îndeplinirii planului.
- ORGANIZAȚII OBȘTEȘTI:** rapoarte.

biotecă de o unitate de informare documentară și o unitate de informare documentară de altă similară este modul în care acestea prelucreează documentele cuprinse în publicațiile la care au acces, pentru a putea colecta datele și informațiile necesare în scopul realizării unor cataloage și respectiv „memorii”.

În scopul arătat, se extrag din materialele documentare atit date cit și informații care apoi sînt însoțite de sau sînt reprezentate prin simboluri convenționale (coduri), pentru a se putea înlesni sortarea, înmagazinarea și regăsirea lor prin cercetarea catalogului sau a memoriei realizate de unitatea respectivă.

Prin această prelucrare se pot obține în final trei ansambluri de date complet deosebite atit ca scop cit și ca utilizare: informații bibliografice, documentare și factice.

Informațiile bibliografice cuprind datele necesare identificării sumare a unei publicații sau a unui document, însoțite de o codificare convențională (indexare, de exemplu coduri ale Clasificării zecimale universale, sau pe subiecte), necesară ordonării lor ulterioare într-un fișier (catalog) de bibliotecă. Ansamblul de date care formează o informație bibliografică referitoare la o anumită publicație sau la un anumit document poate cuprinde, în plus față de autor, titlu, anul publicării, număr de pagini etc., fie o adnotare, fie un rezumat (abstract), astfel încit beneficiarul să-și poată forma prin citirea lor o imagine mai mult sau mai puțin completă asupra conținutului publicației sau documentului respectiv.

Informațiile bibliografice, simple (indicative) sau complexe (informative — cu adnotări, rezumate etc.), pot fi publicate periodic sub forma unor buletine bibliografice, care reprezintă mijloace (instrumente) de informare curentă (la zi) a beneficiarilor asupra publicațiilor sau documentelor intrate în fondurile bibliotecii respective; citirea acestor buletine permite beneficiarului să ia cunoștință de existența unor publicații sau documente care l-ar putea eventual interesa.

Cataloagele, ca și fișierele bibliografice ale bibliotecii — formate din mulțimea ordonată a informațiilor bibliografice — pot fi folosite, sub formă de fișiere sau tipărite: — de către un beneficiar care dorește să se informeze asupra existenței în fondurile bibliotecii respective (sau ale mai multor bibliotecii) a unor publicații ce l-ar putea interesa (publicațiile identificate prin consultarea catalogului le poate apoi împrumuta sau obține în sala de lectură a bibliotecii sau prin împrumut interbibliotecar);

— de către bibliotecari, care la cererea de informare (verbală sau scrisă) a unui beneficiar întocmesc, cercetînd fișierul, o listă formală din informațiile bibliografice relevante (cercetare bibliografică), ce o transmit apoi beneficiarului, ca răspuns la cererea de informare a acestuia;

— de către bibliotecari, care întocmesc periodic liste cu informații bibliografice co-

respunzătoare unui anumit subiect (bibliografii); în cele mai multe cazuri aceste bibliografii sînt publicate.

În toate cazurile descrise, informația bibliografică are valoare pentru un beneficiar numai dacă acesta își poate asigura prin diferite mijloace și accesul la publicația la care se referă informația respectivă.

Informațiile documentare, respectiv „modelele documentelor”, cuprind codul documentului, precum și descrierea codificată a conținutului acestuia, efectuată cu ajutorul unor limbaje convenționale (limbaje documentare) formate din cuvinte caracteristice (descriptori) prestabilite, ordonate și codificate în vocabulare (tezaure), care permit înmagazinarea programată a acestor date în memorie unității de informare documentară. Aceste memorii sînt apoi folosite exclusiv de către informaticienii-documentariști pentru regăsirea documentelor al căror conținut răspunde cu precizie unei anumite cereri de informare. În acest scop, cererea de informare a beneficiarului este transformată (codificată) cu ajutorul aceluiași limbaj documentar într-un „model al cererii”, care apoi este „comparat” simultan (on-line) sau succesiv (off-line) — pe baza regulilor algebrei Boole — cu „modelele documentelor” înmagazinate în memoria unității de informare documentară. Ca rezultat al acestei „comparări” se obține o listă de date (cercetare documentară) al căror ansamblu caracterizează conținutul documentelor ce corespund cererii de informare formulate de beneficiar. Lista de date este folosită apoi de informaticianul-documentarist pentru regăsirea documentelor relevante, care, după ce sînt citite și selectate în funcție de conținut, sînt transmise beneficiarului sub diferite forme posibile, dar în toate cazurile accesibile acestuia. Pe baza exploatarei periodice, a memoriei menționate, unitățile de informare documentară pot elabora la cerere sau din proprie inițiativă materiale de informare documentară cuprinzînd ansambluri ordonate de date numerice sau alfanumerice**). Aceste materiale reprezintă atât instrumente specifice de lucru destinate altor unități de informare documentară cit și mijloace de schimb internațional și numai în rare cazuri pot fi folosite ca atare și de unii beneficiari individuali doritori a se informa pe cont propriu, care într-un astfel de caz trebuie să cunoască modul de utilizare a acestor instrumente.

Informațiile factice, formate din fraze sau din ansambluri de date extrase chiar din cuprinsul documentului, redau părți selectate ale acestuia. Aceste informații sînt însoțite de o serie de coduri necesare înmagazinării lor corespunzătoare în memoria (banca de date și informații) unității de informare documentară.

** Ca exemple de astfel de materiale documentare se pot da diferitele indexuri și alte materiale înregistrate pe purtători neconvenționali (medii magnetice, fotografice etc.).

Informațiile factice obținute în modul arătat nu mai au legătură cu documentul din care au fost extrase. După regăsirea lor din memoria în care au fost înmagazinate, datele și informațiile factice pot fi folosite ca atare fie pentru formularea răspunsurilor concrete la cererile de informare ale beneficiarilor, fie pentru a se elabora, prin ordonarea lor, culegeri periodice corespunzătoare anumitor subiecte prestabilite. Folosind datele și informațiile factice colectate și înmagazinate, unitățile de informare documentară pot elabora atât sinteze documentare, cit și culegeri sau sinteze de date și informații comentate, precum și diferite studii de dezvoltare, de previziune, de fundamentare, de marketing, prognoze etc.

Informațiile bibliografice se introduc în fișierele (catalogele) bibliotecilor, înregistrate pe fișe de hîrtie***), ordonate alfabetic sau corespunzător Clasificării zecimale universale sau altei clasificări.

Informațiile documentare și cele factice, înregistrate pe diferite medii, se înmagazinează în memoriile unităților de informare documentară, corespunzător unui anumit sistem de ordonare folosit de fiecare unitate în parte.

Pe măsură ce activitatea unităților de informare documentară a permis acumularea unei bogate experiențe în acest domeniu și datorită cercetărilor științifice efectuate, s-a creat și s-a dezvoltat o nouă disciplină științifică — informarea documentară — ale cărei principii, reguli și metode tind să permită:

— sesizarea și localizarea necesităților beneficiarilor;

— colectarea datelor și a informațiilor documentare și factice din totalitatea surselor posibile;

— prelucrarea și înmagazinarea datelor și a informațiilor documentare și factice în forme convenabile regăsirii lor economice și rapide;

— furnizarea sub forme corespunzătoare a datelor și informațiilor documentare și factice pertinente cerute de beneficiari și după caz a unor materiale documentare**** care să conțină date și informații.

Spre deosebire de scopurile arătate, pe care le urmăresc bibliotecile prin informarea bibliografică, prin activitatea de informare documentară se tînde să se furnizeze rapid beneficiarului individual sau grupelor de beneficiari cu necesități asemănătoare, pe baza unor surse străine și autohtone foarte variate (fig. 2), diferite forme de materiale documentare cuprinzînd:

*** În relativ puține cazuri se folosesc pentru înregistrarea informațiilor bibliografice și alte medii.

**** Noțiunea „material documentar” are în prezent un înțeles mult mai larg decît în trecut deoarece cuprinde atât ansamblurile de date și informații ordonate rațional și lizibile nemijlocit (lucrările scrise, cit și cele „lizibile” cu diferite mașini și utilaje).

Preliminarii

la stabilirea unor norme pentru bibliotecile publice

Biblioteci municipale și orășenești
(III)

George VLĂDESCU

1.1 FONDUL DE PUBLICAȚII (continuare)
1.15. Analiza activității bibliotecilor municipale și orășenești.

Supunem acum analizei, cu ajutorul metodei grafice prezentate în numerele anterioare ale revistei*), indicii de activitate și indicatorii de înzestrare înregistrați în anul 1969 la câteva biblioteci municipale și orășenești, și anume, la cele din Ploiești, Galați, Oradea, Deva, Tecuci și Oltenița.

După cum se observă, primele trei orașe fac parte din categoria localităților cu peste 100 000 de locuitori, iar celelalte trei, din categoria localităților cu populație între 20 000 și 50 000 de locuitori. Analiza o efectuăm astfel separat pentru cele două tipuri de biblioteci, înfățișând grafic situația lor în fig. 4 și 5.

*) Vezi: Vlădescu, George. *Preliminarii la stabilirea unor norme pentru bibliotecile publice*. În: *Revista bibliotecilor*, 24, nr. 5, mai 1971, p. 279-283 și nr. 6, iun 1971, p. 325-329.

1.151 Reprezentarea grafică din figura 4, pentru bibliotecile din Ploiești, Galați și Oradea, urmează modelul pe care l-am prezentat în figura 3 a studiului nostru**). Elementul nou care intervine acum în plus față de model (unde exemplificam prin reprezentarea indicilor și indicatorilor unei singure biblioteci dintr-un municipiu cu peste 100 000 de locuitori — cea din Constanța) îl constituie aici analiza simultană, cu norme de raportare identice, pe același grafic, a trei biblioteci. În consecință, fiecare din cele trei abscise s-a triplat. Primul grup de 3 abscise — grupul absciselor x' (notat, în stînga cu F) — reprezintă fondul de publicații, iar în cadrul lui, pe prima abscisă — x'_1 — este reprezentat fondul bibliotecii din Ploiești, pe a doua — x'_2 — cel de la Galați și pe a treia — x'_3 — cel de la Oradea. În al doilea grup de abscise — al absciselor x'' (notat cu C și reprezentînd

**) Vezi p. 328 din partea a II-a a acestui studiu, apărută în *Revista bibliotecilor*, 24, nr. 6, iun 1971, p. 325-329.

— date și informații necesare organelor de conducere pentru fundamentarea deciziilor ;
— date și informații necesare desfășurării procesului de învățămînt la nivelul cunoștințelor actuale ;

— date și informații care să asigure atât inițierea cit și rezolvarea corespunzătoare a temelor de cercetare științifică ;

— date și informații care să permită proiectării să adopte soluții moderne, comparabile cu cele de nivel mondial ;

— date și informații prin a căror aplicare să se poată rezolva problemele producției ;
— date și informații necesare marketingului ;

— date și informații pentru generalizarea experienței înaintate și a propagării în străinătate a realizărilor științifice și tehnice autohtone.

Activitatea de informare documentară, bazată în prezent (datorită utilizării mijloacelor electronice de prelucrare a datelor) pe noua ramură a științei denumită „informatica documentară”, a apărut deci și s-a dezvoltat treptat datorită faptului că datele și

informațiile științifice, tehnice și economice nu au putut fi obținute sub forma pertinentă necesară beneficiarului și nici nu au putut fi difuzate în mod corespunzător la locul de activitate al acestuia prin folosirea metodelor tradiționale ale biblioteconomiei.

Activitatea de informare documentară, al cărei obiect îl formează prelucrarea datelor și a informațiilor și nicidecum a publicațiilor, urmărește să identifice anumite „situații” tehnico-economice, să furnizeze informații pertinente sub o formă sintetică și să elaboreze materiale documentare secundare care să conțină date de evidență, de dezvoltare și de prognoză.

Unitățile de informare documentară științifică, tehnică și economică formează sau sînt pe cale de a forma în multe țări sisteme naționale de informare documentară, datorită necesității îmbunătățirii acestor activități și deoarece prelucrează o aceeași sursă materială — informația — prin mijloace specifice practic asemănătoare.

(Continuare în numărul viitor)

numărul cititorilor înscriși) — dispunerea e aceeași: prima abscisă din grup — x''_1 — este pentru Ploiești, a doua — x''_2 — pentru Galați și a treia — x''_3 — pentru Oradea. În sfârșit, al treilea grup de trei abscise — al absciselor x''' (notat cu P și reprezentând populația) — are aceeași ordine: populația din Ploiești — x'''_1 apoi cea din Galați — x'''_2 și cea din Oradea — x'''_3 .

Ordonata, axa y-ilor sau, în reprezentarea noastră, axa volumelor eliberate în anul respectiv de fiecare bibliotecă, este — așa cum știm din prezentarea metodei — una singură. Pe ea am marcat mărimea numărului volumelor eliberate la fiecare din cele trei biblioteci municipale în 1969, potrivit datelor din tabelul de mai jos, care cuprinde și restul indicatorilor. Perpendicularele duse în punctele care marchează pe ordonată aceste măriri corespund, în ordinea descrescând a numărului de volume eliberate, bibliotecilor din Ploiești, Oradea și, respectiv, Galați.

Pentru obținerea punctelor care reprezintă indicii de circulație (■), de lectură (▲) și de intensitate a lecturii populației (●) obținuți de fiecare din cele trei biblioteci analizate, am marcat mai întâi pe abscisele indicatorii din fiecare bibliotecă pe rând (vezi tabelul nr. 4). De pildă, pentru Ploiești: pe x'_1 — fondul de 151 756 de volume; pe x'_2 — numărul de 17 691 de cititori; pe x'_3 — mărimea populației, de 160 011 locuitori. La fel, pentru Galați și pentru Oradea, pe abscisele corespunzătoare. După această marcare, din punctele de pe abscisele Ploieștiului (prima abscisă din fiecare grup) am dus perpendiculare pînă cînd acestea au intersectat prima perpendiculară pe ordonată (corespunzînd celor 505 837 de volume eliberate la Biblioteca municipală „N. Iorga” din Ploiești); din punctele de pe abscisele bibliotecii din Galați (a doua din fiecare grup) am dus perpendiculare pînă la intersecția perpendiculară duse pe ordonată în punctul cel mai de jos (corespunzînd celui mai mic număr de volume eliberate, 294 513); din punctele de pe abscisele bibliotecii orădene (fiecare a treia abscisă din grup), perpendicularele au fost ridicate pînă la intersecția cu perpendiculara pe ordonată în punctul celor 407 669 de volume eliberate la Oradea (ca ordine, de sus în jos, a doua din perpendicula-

rele duse pe ordonată). Am obținut astfel indicii ■, ▲, și ●, situați în grupe de câte trei pe fiecare din cele trei perpendiculare duse pe ordonată și corespunzînd, în ordinea descrescînd a mărimilor marcate pe ordonată, Bibliotecii municipale din Ploiești, celei din Oradea și, respectiv, celei din Galați. După reprezentarea simultană a indicilor pentru cele trei biblioteci, analiza acestor indici, prin interpretarea poziției ce o ocupă față de dreptele ecuațiilor care marchează optima, suficiența sau pasivitatea, respectiv în gradele normal, mulțumitor și slab ale activității, o facem separat pentru fiecare bibliotecă. Apoi, continuînd să privim reprezentarea — în întregime — vom avea posibilitatea comparării, evidențîndu-se deosebirile între cele trei biblioteci, puse una lîngă alta în această „radiografie” a situației lor.

Pentru Biblioteca municipală „N. Iorga” din Ploiești toți cei trei indici reprezentați se află deasupra optimei: circulația (■) are valoarea 3,3, indicele de lectură (▲) se ridică la 28,5, iar intensitatea lecturii populației (●) este 3,2***). Aceasta caracterizează din capul locului, numai dintr-o primă privire asupra graficului, nivelul activității bibliotecii: depășînd gradul normal, dincolo de dreapta „optimă”, activitatea atinge calificativul bună, iar dacă raportăm la valorile medii ale indicilor obținute în această categorie de biblioteci la noi — foarte bună.

O altă cale de apreciere deschide faptul că acești trei indici se află foarte apropiați între ei ca poziție pe orizontală. Știm că atunci cînd toți cei trei indici se confundă într-un singur punct, cei trei indicatori de pe abscisă se află în rapoartele reieșite din calculele efectuate la stabilirea sistemului de coordonate în care lucrăm: $\frac{F}{P} = 1$ și $\frac{C}{P} = \frac{3}{25}$, ceea ce

înseamnă o dotare minimă cu fond de publicații de 1 volum/cap de locuitor și o atragere a locuitorilor ca cititori ai bibliotecii de 12 la sută. Aproximarea pozițională (pe orizontală) a indicilor din activitatea bibliotecii din Ploiești arată astfel apropierea rapoartelor indi-

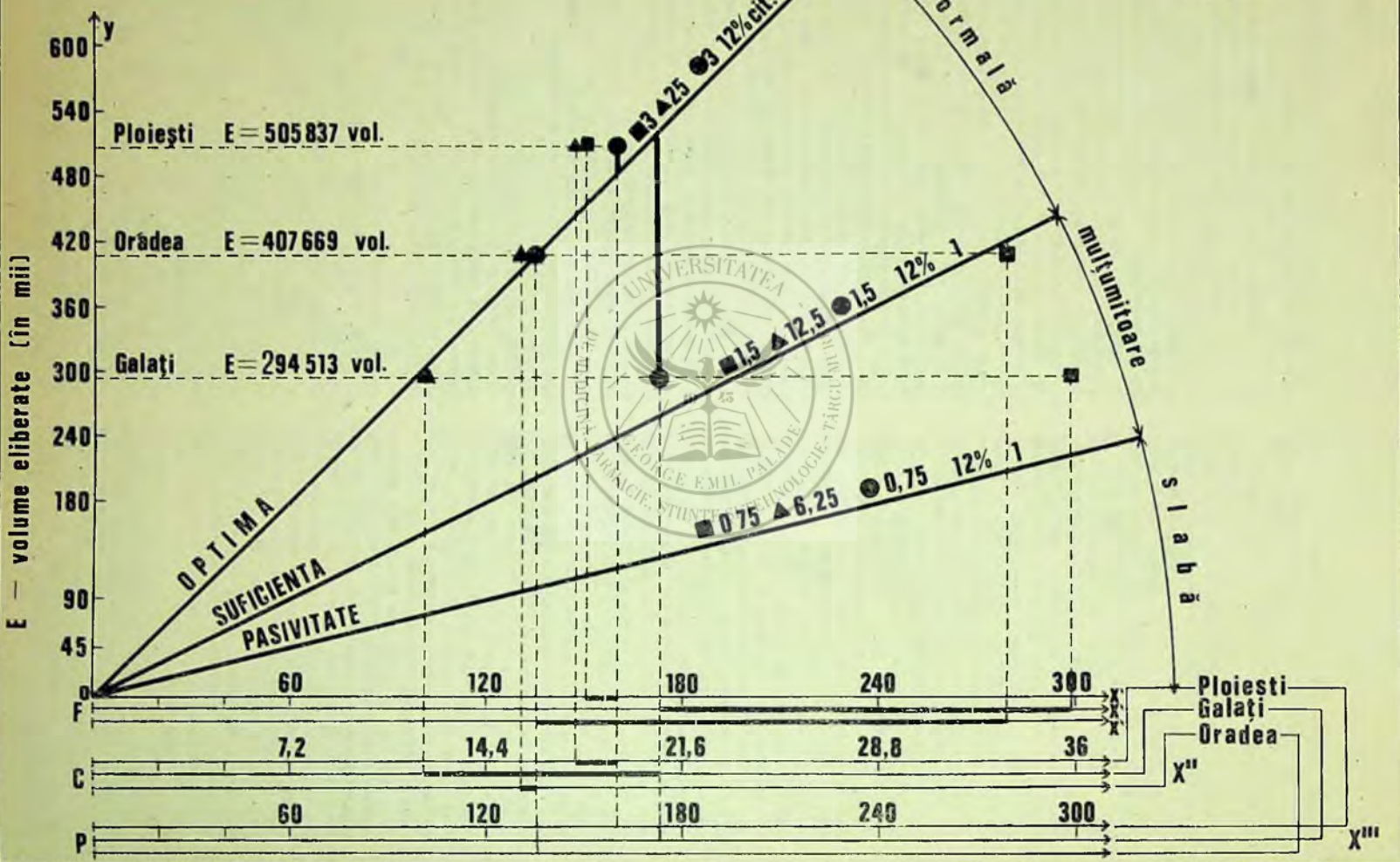
***) Această valoare a fost rotunjită, de la 3,16 la 3,2 așa ca de altfel toate valorile în care a doua zecimală este mai mare de 5.

Tabelul nr. 4

Principali indicatori pe 1969 ai bibliotecilor municipale din Ploiești, Oradea și Galați

Biblioteca municipală	E Volume eliberate	F Fondul de publicații	C Cititori înscriși	P Populația municipiului
„N. Iorga” — Ploiești	505 837	151 756 vol.	17 691	160 011 loc.
Oradea	407 609	279 037 „	15 754	135 361 „
„V. A. Urechia” — Galați	294 513	299 069 „	12 084	172 687 „

FIGURA 4

catorilor fond (F), cititori (C) și populație (P) de rapoartele normale stabilite din calcule. Într-adevăr, pe abscisa x'_1 se poate „citi” diferența mică ce există între fondul de publicații al bibliotecii ploieștene și mărimea ce ar trebui să o aibă acest fond pentru ca, la populația respectivă, să fie o dotare minimă de 1 volum/cap de locuitor (segmentul îngroșat de pe x'_1 indică o diferență — pînă la perpendiculara ce marchează populația Ploieștilui — de 8255 de volume). La fel, pe abscisa x''_1 segmentul îngroșat — tot pînă la perpendiculara în punctul populației Ploieștilui — arată un minus de 1510 cititori pentru care procentajul atragerii cititorilor la Ploiești este numai 11 la sută, în loc de 12 la sută, cît stabilește raportul rezultat din calculul efectuat la alcătuirea sistemului de coordonate.

Așa cum arată indicii, colectivul bibliotecii din Ploiești va trebui să aducă în viitor niște corective relativ mici indicatorilor mărimea fondului total de publicații și numărul total al cititorilor înscrși. bineînțeles menținînd ridicată circulația fondului și indicele de lectură. În privința completării fondului de publicații, se cer eforturi mai substanțiale pentru a ajunge la dotarea minimă de 1 volum/cap de locuitor, chiar dacă și în condițiile actuale de dotare insuficientă (luînd în considerație fondul tradițional, dotarea cu „fond viu” este și mai mică) activitatea este eficientă, iar serviciul de bibliotecă, rentabil. Și aceasta ne-o arată pe grafic valoarea 3,2 a celui mai revelator indice sintetic, indicele de intensitate a lecturii populației (●), ceea ce înseamnă că, costul unui împrumut efectuat în 1969 de Biblioteca municipală din Ploiești (1,75 lei) este de 3,2 ori mai mic decît suma ce revine unui locuitor (5,55 lei) din alocația totală pentru serviciul de bibliotecă publică municipală din Ploiești (889 280 de lei).

În activitatea Bibliotecii municipale din Oradea, doi din cei trei indici cunosc valori bune: ▲ este 25,8 și se află deasupra optimei, iar ● este 3, aflîndu-se chiar pe optimă. Nivelul activității optime, dacă am lua în considerație doar acești doi indici, este afectat însă de valoarea indicelui de circulație (■), care se ridică doar la 1,46*** și se află astfel sub suficiență. Prin circulația scăzută a fondului de publicații, gradul activității bibliotecii coboară în zona mulțumitoare.

Pe orizontală, primii doi indici, cel de lectură și cel al intensității lecturii populației, sînt foarte apropiați unul de altul, indicînd astfel o proporție normală, apropiată de 12 la sută — exact, 11,6 — a cititorilor înscrși la bibliotecă față de populația municipiului. Pe abscisa x''_2 segmentul îngroșat (de la punctul care marchează numărul cititorilor la Oradea pînă la perpendiculara dusă în punctul ce marchează, pe abscisa x''_3 populația acestui

municipiu) este foarte mic; el arată doar o diferență de 489 de cititori ce nr mai fi trebuit înscrși pentru a se atinge procentajul de 12 la sută din populație. Indicele de circulație se depărtează însă foarte mult, spre dreapta, față de ceilalți doi, respectiv față de perpendiculara pe abscisa populației din Oradea. Așa cum am văzut, circulația este scăzută, iar graficul indică și cauza care determină acest lucru. Depărtarea pe orizontală a circulației (■) față de indicele de intensitate a lecturii populației (●) arată în primul rînd o disproporție între fondul de publicații și mărimea populației, în sensul unei dotări cu cărți peste minimul de 1 volum/cap de locuitor. Pe abscisa x'_3 (a fondului de la Oradea), segmentul îngroșat, din dreapta perpendiculației duse pe x''_3 în punctul ce marchează populația acestui oraș, arată un plus de 143 676 de volume peste acest minim. Datorită circulației scăzute a fondului, acest plus în dotare trebuie considerat un surplus, care apasă asupra valorii indicelui de circulație a fondului. Știm că, din numărul total de volume comunicat de această bibliotecă drept fond total de publicații, desigur o mare parte este formată din fond tradițional. Această parte a fondului, care în terminologia normării se numește „fond mort”, cu o foarte mică circulație, atîrnă greu în balanța aprecierii circulației fondului. În fapt, „fondul viu” al bibliotecii orădene are o circulație mult mai bună de îndată ce indicii de lectură și, în special, cel de intensitate a lecturii populației au valori foarte bune. Circulația bună a acestei părți a fondului de publicații și strădaniile colectivului de bibliotecari au determinat activitatea eficientă și rentabilitatea cheltuielilor pe care le arată indicele ●, cu valoarea optimă 3. Într-adevăr, pentru un împrumut efectuat pe cap de locuitor, Biblioteca municipală din Oradea a cheltuit o sumă de 3 ori mai mică decît alocația ce revine pe cap de locuitor din bugetul total destinat întregului serviciu bibliotecar în 1969 (4,92 lei față de 14,76 lei). Privit astfel, fondul tradițional, care are o circulație foarte redusă și care este raportat statistic în fondul total al bibliotecii, afectează în mare măsură nivelul activității. De aceea, pentru viitor, ar trebui ca efectuarea analizei indicilor de activitate să fie făcută numai pentru „fondul viu” de publicații, „fondul mort” urmînd să fie raportat aparte. În nici un caz nu este recomandabil ca arhivarea și păstrarea mai mult muzeistică a unor fonduri tradiționale, aspecte oarecum depărtate de funcția principală — de lectură publică și de informare — a serviciului de bibliotecă publică, să „tragă” spre limite inferioare o activitate bibliotecară ce a dobîndit rezultate și aprecieri bune în restul aspectelor.

La Biblioteca municipală „V. A. Urechia” din Galați, „radiografia” activității pe anul 1969 pune în evidență un nivel mai scăzut. Toți cei trei indici se află sub optimă. În or-

*** Această valoare nu am rotunjit-o în mod intențional, pentru a se vedea că nu atinge nici suficiența, de 1,5.

dinea descrescând a valorii lor. ▲ are valoarea 24,3 (apropiată de optimă), ● este numai de 1,7 (cu puțin peste limita gradului mulțumitor), iar ■, cu valoarea 0,98, se apropie de limita inferioară a zonei gradului mulțumitor. În ansamblu, activitatea nu este bună (normală), ci mai corect poate fi apreciată abia ca mulțumitoare.

Același calificativ îl conferă activității și poziția pe orizontală a acestor trei indici: toți sînt depărtați unul față de altul, ceea ce înseamnă o mare disproporție între indicatorii fond de publicații, populație și cititori. Astfel, cei 12 084 de cititori înscrși reprezintă doar 7 la sută din populație, pe abscisa x'_2 segmentul îngroșat indicînd, în stînga perpendicular pe x''_3 , o lipsă de 8 638 de cititori față de procentajul normal de 12 la sută. Fondul de publicații de 299 069 de volume este, așa cum arată segmentul îngroșat de pe abscisa x'_2 , aproape dublu față de necesarul ce ar asigura dotarea minimă de 1 volum/cap de locuitor. Nici aici dotarea care depășește minima nu ar fi un lucru rău. Circulația slabă a fondului arată însă că plusul în dotare nu este un fond viabil, cu circulație bună, ci este vorba tot de o supradotare, adușă de fondul tradițional masiv, care circulă foarte puțin și care, avînd doar valoare muzicească, afectează indicii de activitate a organismului viu ce este biblioteca publică. Indicele care pune mari semne de întrebare calității și nivelului activității este indicele de intensitate a lecturii populației, a cărui valoare scăzută, 1,7, nu denotă eficiență în activitate și nici rentabilitate a serviciului. El arată că pentru un împrumut s-a cheltuit o sumă (4,50 lei) doar de 1,7 ori mai mică decît alocația totală pe cap de locuitor pentru serviciul de bibliotecă (7,67 lei). În condițiile unei alocații bugetare totale de 1 325 298 de lei pentru o populație de 172 687 de locuitori, serviciul ar fi fost rentabil dacă un împrumut ar fi costat, în mod optim, de trei ori mai puțin față de alocația de 7,67 lei pentru un locuitor, adică 2,55 lei în loc de 4,50 lei. Dar pentru aceasta biblioteca ar fi trebuit să împrumute locuitorilor 518 061 de volume, în loc de 294 513 volume, cîte a eliberat în 1969. Diferența aceasta se poate vedea sub forma segmentului îngroșat de pe perpendiculara dusă pe abscisa x''_2 , a populației Galațiului (de la valoarea 1,7 a lui ●, pînă la linia optimei). În toate cele arătate aici facem abstracție de faptul că Biblioteca municipală „V. A. Urechia” din Galați s-a aflat, în cursul anului 1969, în mutare și reamenajare, fapt care motivează parțial valorile scăzute ale indicilor de activitate. De altfel, analiza efectuată are mai mult valoare teoretică, iar cazurile concrete, de folosire a unor date luate din recensămîntul efectuat de Direcția așezămintelor culturale, au de asemenea valoare de ilustrare și nicidecum caracter de apreciere valorică a bibliotecilor citate.

După ce am analizat separat activitatea și indicatorii înregistrați la aceste trei mari biblioteci municipale, putem face în continuare comparația între cele trei unități. Cea mai concludentă observație se referă la nivelul activității în funcție de poziția pe verticală a indicilor reprezentați: nivelul activității este direct influențat de „înălțimea” la care se află indicii respectivi. Și aceasta este dată de fapt de numărul volumelor eliberate (marcate pe ordonată). Se demonstrează astfel — de data aceasta grafic — ceea ce am afirmat și am demonstrat cu privire la criteriul de apreciere al activității, și anume, eficiența activității și rentabilitatea serviciului se măsoară în primul rînd prin numărul volumelor împrumutate locuitorilor cărora le este destinată biblioteca publică.

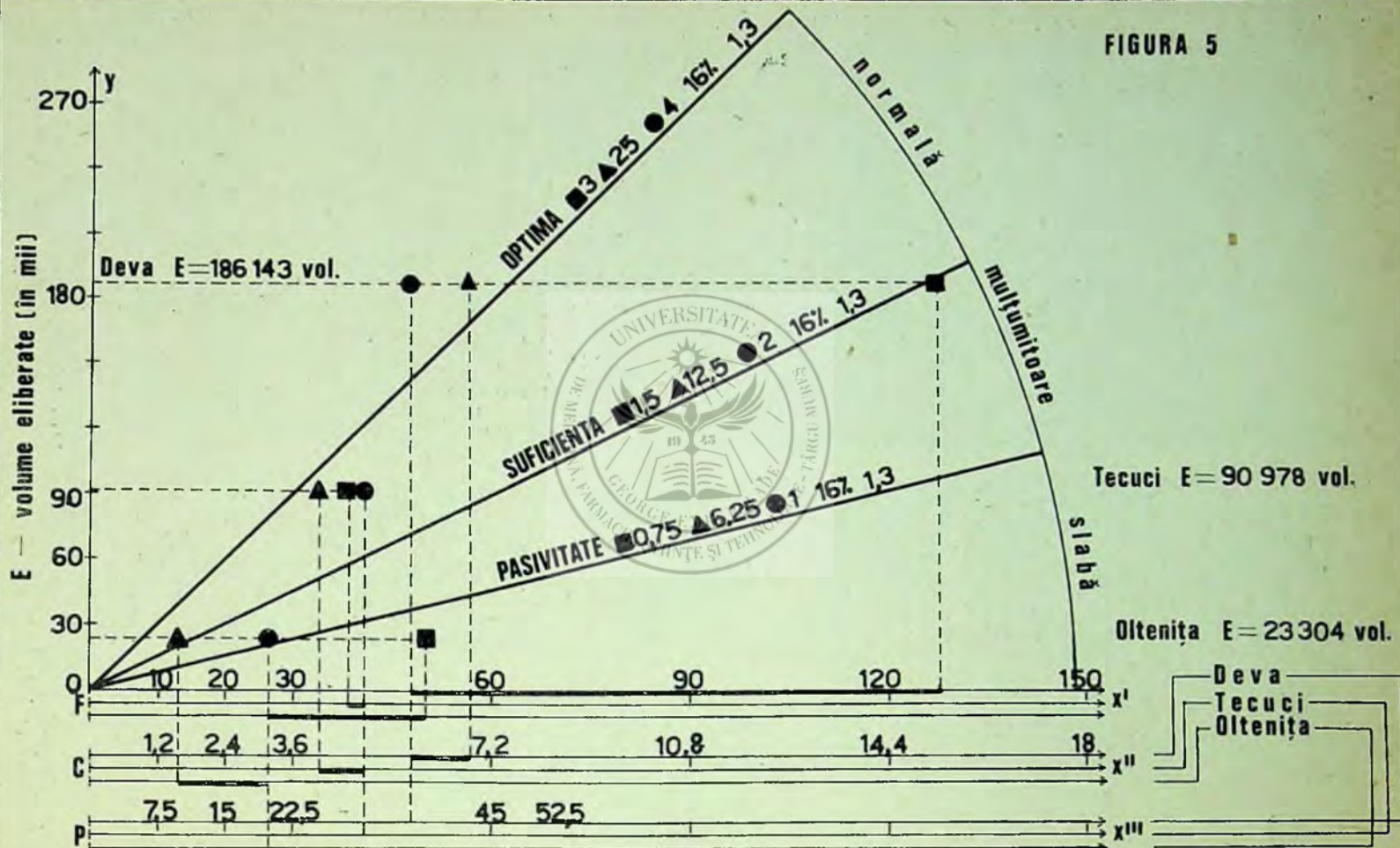
1.152 În figura 5 de la p. 402, prezentăm analiza bibliotecilor municipale din Deva și din Tecuci și a Bibliotecii orașenești din Oltenița. Considerînd că nu mai este necesar să explicăm modalitatea de obținere a reprezentării (cunoaștem deja modelul pentru acest tip de bibliotecă din figurile 1 și 2, prezentate în nr. 5 și în nr. 6 din acest an ale revistei noastre și mai avem „cheia” grupurilor de cîte trei abscise rezultată din analiza bibliotecilor din Ploiești, Galați și Oradea), putem trece direct la interpretarea „radiografic” organismelor bibliotecare alese.

Analiza fiecărei biblioteci în parte o putem face de asemenea mai sumar, deoarece aprecierea poziției indicilor și a diferențelor în raporturile indicatorilor urmează același procedeu ca în analiza bibliotecilor din prima categorie. De pildă, observăm în activitatea Bibliotecii municipale din Deva valori ridicate, dincolo de optimă, ale indicilor de lectură (▲) și de intensitate a lecturii populației (●), ceea ce determină o calificare bună a activității. Indicele de circulație, ■, cu valoare 1,4, aflat sub suficientă, coboară însă nivelul activității sub limita superioară a gradului mulțumitor. Aproximarea pe orizontală între pozițiile acestor indici variază foarte mult: ● și ▲ se află mai apropiați, pe cînd ■ este foarte depărtat. Concluzia: procentajul atragerii populației în rîndurile cititorilor

bibliotecii nu respectă raportul $\frac{C}{P} = \frac{4}{25}$ (sau 16

la sută, normă ideală adușă și în calculele anterioare), ci modifică acest raport, mărindu-l. Pe abscisa x'_1 se vede segmentul îngroșat care arată un plus de 2 277 de cititori, reprezentînd creșterea procentajului de la 16 la sută la 22,3 la sută; fondul de publicații este mult mai mare față de înzestrarea ce ar asigura minimum de 1,3 volume/cap de locuitor. Circulația fiind redusă ca valoare, plusul în înzestrarea cu fond de publicații de 80 193 de volume (reprezentat de segmentul îngroșat de pe abscisa x'_1), care asigură un indice de dotare de 3,5 cărți/cap de locuitor, este astfel nu o dotare mai bună, ci un balast, cu multe

FIGURA 5

cărți fără circulație și care coboară sensibil nivelul activității. Reiese de aici necesitatea fie a separării fondului tradițional, fie — în cazul că fondul tradițional nu este mare — a unei selecții mai riguroase a achizițiilor sau a unei transferări a dubletelor în bibliotecă care pot să le valorifice. Aceste măsuri sînt impuse și mai mult de nivelul la care se ridică, prin valoarea 5,1 a indicelui de intensitate a lecturii populației, eficiența activității și rentabilitatea cheltuielilor. Nu trebuie să se admită sub nici o formă ca circulația scăzută să prejudicieze nivelul general al activității unui colectiv care a reușit să aducă costul unui împrumut efectuat locuitorilor la o valoare (2,23 lei) de 5,1 ori mai mică decît suma de 11,5 lei alocată unui locuitor pentru serviciul de bibliotecă publică.

Asupra activității Bibliotecii municipale din Tecuci observația este și mai simplă: toți cei trei indici, grupați foarte apropiat pe orizontală (deci, mici diferențe în raportul indicatorilor fond, populație, cititori), se află în mijlocul zonei gradului normal al activității, dar cu valori care ar putea crește spre sau chiar dincolo de limita optimei. Această creștere ar aduce-o doar „înălțarea pe verticală” a valorilor indicilor, cu alte cuvinte mărirea numărului de volume eliberate. Este o concluzie pe care o impune în primul rînd valoarea 2,9 a indicelui de intensitate a lecturii populației (valoarea optimă: 4), denotînd că biblioteca ar putea avea o activitate mai eficientă și o rentabilitate mai mare a cheltuielilor. Colectivul ar trebui să nu se mulțumească în viitor cu un cost al împrumutului (2,61 lei) doar de 2,9 ori mai mic decît alocația totală de 7,74 lei ce revine pe cap de locuitor pentru serviciul de bibliotecă publică.

În sfîrșit, pentru Biblioteca orașenească din Oltenița ni se înfățișează o activitate complet nesatisfăcătoare. În afara indicelui de lectură, aflat ca valoare în partea inferioară a zonei gradului normal, indicele de intensitate a lecturii populației și indicele de circulație se află la limita inferioară a zonei multumitoare și, respectiv, în plină zonă a activității slabe. Interpretăm astfel: ineficiența a activității ($\bullet = 1,1$) și cheltuieli nerentabile (un împrumut costă aproape egal cu alocația totală ce revine pentru un locuitor); activitate slabă de împrumut (fiecărui locuitor îi revin doar 1,1 cărți citite într-un an), denotînd calitatea îndoielnică a activității profesionale a colectivului; componența necorespunzătoare a colecțiilor de publicații față de interesele populației, relevată de circulația foarte scăzută —

0,46 — a celor 50 000 de volume, care asigură de altfel (dar cît este de înșelător!) o dotare aparent foarte bună, de 2,5 cărți/cap de locuitor. E cazul ca „diagnosticul” pus în urma acestei „radiografii” să tragă neîntîrziat semnalul de alarmă în privința subzeneniei „sănătății organismului bibliotecar” din Oltenița. Datele demonstrează încă o dată, cu multă tărie, faptul că o colecție de publicații oricît de mare, dar constituită la întîmplare, fără a avea putere de circulație și pusă la dispoziția cititorilor prin servicii slab organizate, nu reprezintă un serviciu de bibliotecă.

1.16 Recapitulînd cele prezentate pînă acum, pe întînderea a trei părți ale studiului nostru, credem că am reușit să evidențiem relațiile ce trebuie să existe în mod obligatoriu — aproape legic — între mărirea fondului de publicații și ceilalți indicatori, în primul rînd mărirea populației, în cadrul condițiilor de eficiență a activității și de rentabilitate a cheltuielilor. Urmărim să stabilim în ce mod se pot fixa norme minime pentru mărirea fondului total de publicații, în condițiile concrete ale dezvoltării serviciilor noastre de bibliotecă publice. Rezultă că normele minime orientative recomandate de FIAB prin normativele pe care le-am prezentat într-un studiu anterior*****) pot fi luate ca bază pentru standardizare, în condițiile actuale de dezvoltare de la noi, astfel încît: mărirea fondului total de publicații să fie stabilită în funcție de numărul locuitorilor; minima indicelui de dotare cu cărți pe cap de locuitor să fie între 1,3 (la bibliotecile din localități mai mici, cu pînă la 50 000 de locuitori) și 1 (la bibliotecile din municipii cu peste 100 000 de locuitori), deci descrescînd o dată cu creșterea populației (aceasta, desigur, în condițiile înnoirii permanente a fondului); mărirea fondului de publicații să oglindească doar „fondul viu”, cu putere de circulație, fondul cu circulație restrînsă fiind ori în proporție redusă, ori, dacă este mare (cazul fondului tradițional), evidențiat separat în statistică. Toate acestea însă — așa cum am vrut să demonstrăm —, în condițiile în care înzestrarea cu fond de publicații nu constituie un obiectiv în sine, ci o bază pe care să se sprijine desfășurarea unei activități eficiente în condiții de rentabilitate crescută a cheltuielilor.

*****) Vezi: Vlădescu, George. *În centrul preocupărilor actuale ale biblioteconomiei mondiale: Planificarea și normarea activității bibliotecilor (III)*. În: *Revista bibliotecilor*, 24, nr. 2, feb 1971, p. 95—102.

ÎN CĂUTAREA UNOR SOLUȚII

Raid - anchetă prin câteva biblioteci filiale de la sate

Ziarul *Scinteia* din 9 martie 1971 în articolul *Bibliotecile filiale de la sate — o importantă instituție culturală în așteptarea majorității social*, sub semnătura lui Al. N. Tîsescu, consacră câteva coloane problemei eficienței actuale a acestui sector de mare pondere în asigurarea lecturii locuitorilor de la sate.

Într-o deplasare în județul Satu-Mare, unde pentru reconstrucția și refacerea economică de pe urma dezastrelor cauzate de inundații nu se preocupă nici eforturile conducerii, nici ale populației, am căutat să aflăm ce ecou a avut acest articol și cum se desfășoară activitatea în bibliotecile citorva comune prin care am trecut, precum și opinia bibliotecarilor, a autorităților comunale, a intelectualilor asupra situației filialelor. Am vizitat astfel comuna Pomi cu satele Aciuș, Bieâu, Borlești și comuna Culeiu Mare cu satele Apateu, Cărășeu, Corod, Culeiu Mic și Lipău.

La Pomi, în biblioteca comunală foarte bine organizată, cu interior civilizată și plăcut, stăm de vorbă cu bibliotecara Florica Anițaș care are o vechime de 11 ani în activitate, cu Vasile Ștef, vicepreședinte, și Ilie Coza, secretar al Consiliului popular comunal. Aflăm de la ei că în cele trei sate funcționează biblioteci afiliate cărora, prin grija centrului, li se asigură preschimbarea a 125—350 de volume trimestrial, pentru fiecare în parte. O primire lunară a cărților nu este necesară deoarece ele nu se citesc într-un termen atât de scurt. Cărțile sînt transportate în sate cu mijloace puse la dispoziție de consiliul popular comunal. Bibliotecile afiliate funcționează în localul școlilor și sînt deservite de bibliotecari cu muncă obștească numiți de consiliul popular comunal, de obicei învățători sau profesori, care preiau cărțile pe bază de proces-verbal. Ele sînt deschise de două ori pe săptămînă timp de cîte trei ore. Același bibliotecar asigură serviciul la biblioteca școlară, zilnic, cîte o jumătate de oră după terminarea cursurilor.

Cele trei sate aparținătoare comunei Pomi au însă fiecare o situație specială. În Borlești, ne spun interlocozii noștri, nu ar fi necesară o filială pentru că, fiind foarte aproape de Pomi (50 m între ultimele case), mai mult de jumătate din sat ajunge mai repede la biblioteca de centru decît la cea afiliată. De altfel, în sat funcționează o școală

de opt ani cu o bibliotecă școlară de 3 000 de volume care, cel puțin pentru elevi, asigură necesitățile de lectură.

Satul Aciuș, la 5 km de Pomi, a fost complet inundat. Au rămas nedistruse doar aproximativ 100 de case cu 130 de familii. Se proiectează acum un sat nou, sistematizat. Deocamdată însă nu se poate asigura în sat circulația pentru mai mult de 150 de volume trimestrial, cu atât mai mult cu cît și aici biblioteca școlii de patru ani dispune de un fond de 1 000 de volume.

Și mai puține cărți, respectiv numai 125 de volume trimestrial, sînt cerute de filiala din Bieâu, sat situat la 6 km de Pomi, deși aici biblioteca școlară este mai săracă (900 de volume).

Situația precară a lecturii populației sătești stă în atenția experimentatei bibliotecare din Pomi și a organelor de conducere ale comunei. Dar așa cum se întîmplă și cu alte filiale sătești din țară, nici în această comună ea nu va putea fi remediată, ne spune Florica Anițaș, decît în cazul stimulării bibliotecarilor voluntari. Ni se amintește chiar o sumă — înfimă dacă ne gîndim la roadele pe care le-ar da — 150 de lei lunar. Astăzi, oricare din muncile culturale obștești sînt îndeplinite mai bineuros de cadrele didactice din comune și sate pentru că ele le aduc satisfacții morale și, uneori, stimulente materiale sub formă de premii, recompense etc.; pe cînd cea de bibliotecar obștească, de fapt cea cu o răspundere mai mare, ce aduce aceluia care o îndeplinește? Obligația de a plăti despăgubire din salariul lui pentru eventualele cărți pierdute? Sîntem asigurați că, în schimbul modestei indemnizații cu ajutorul căreia și-ar putea acoperi o parte din cheltuielile de întreținere (gazda, de ex.), bibliotecarii obștești și-ar îmbunătăți activitatea, obținînd rezultate neașteptate în intensificarea lecturii.

Cele șase sate care intră în componența comunei Culeiu Mare se întind pe o distanță de 14 km. Prin reforma administrativă din 1968 s-a ajuns aici la situația paradoxală ca biblioteca de peste 9 000 de volume a fostei comune Cărășeu (1 575 de locuitori), evidențiată odinioară pe regiune, să devină o bibliotecă sătească (și acesta nu e singurul caz în județ!), iar fosta bibliotecă comunală (2 136 de volume) din Culeiu Mic, devenit sat, să fie mutată în actuala comună de centru, Culeiu Mare (1 000 de locuitori), într-o încăpere mică din sediul căminului cultural. Din această cauză, bibliotecara Ileana Bute, care ocupă de 15 ani această funcție, își împarte zilele săptămînii între biblioteca din Culeiu Mare (luni după-masă, miercuri și vineri dimineața) și cea din Cărășeu (marți, joi, sîmbătă după-masă și duminică dimineața). Este necesar acest program, ne spune bibliotecara, pentru că biblioteca din Cărășeu cu fondul ei mare și cu cei peste o mie de cititori nu poate fi considerată în nici un caz ca o filială

sătească. Același lucru îl repetă și despre bibliotecă din Culciu Mic. Trebuie făcut totul să nu se piardă cititorii obișnuiți, prin tradiție, să aibă o bibliotecă cu program de 48 de ore săptămânal. Or astăzi, dacă se întâmplă să vină cineva de mai multe ori în zilele când bibliotecara este în cealaltă localitate, renunță la lectură și nu mai revine.

Celelalte patru filiale sau puncte de împrumut funcționează în localul școlilor cu un fond de cite 200 de volume schimbate trimestrial, cu program de două ore (17-19) în fiecare marți și vineri. Cititorii adulți vin însă destul de greu să împrumute cărți la sediul școlii dintr-un sentiment de neîncredere izvorit din coexistența acestora cu fondul bibliotecii școlare. În ce măsură sînt împrumutate și citite cele 200 de volume este greu de controlat. (Am propus ambelor bibliotecare să facă un sondaj, avînd unui număr de volume trimise la filiale o fișă de cititor din care să se poată stabili circulația lor.)

Fiind de față la convorbirea noastră și Petre Anderco, directorul școlii generale și director voluntar al căminului cultural sătesc din Cărbășeu, l-am întrebat care este atitudinea intelectualilor (în a căror componență intră aproape numai cadre didactice) față de filiale. Ne-a răspuns că, dacă, uneori, ei vizitează biblioteca de centru pentru a consulta colecțiile de periodice și eventualele cărți noi, filialele nu reușesc să-i atragă prin cărțile de care dispun, cu atît mai mult cu cît fiecare din ei și-a constituit o bibliotecă personală pe care o îmbogățește cu lucrări noi, fără dificultate, de la librăria din Satu-Mare.

Bibliotecara Ileana Bute este de părere că actualul sistem al filialelor sătești ar trebui revizuit, eficiența lui fiind foarte redusă astăzi. Ar fi bine, spune dînsa, ca în bibliotecile din localitățile cu populație numeroasă să existe un bibliotecar cu o normă întreagă sau, cel puțin, cu o jumătate de normă. Mai crede că ar fi bine să se unifice biblioteca școlară cu cea sătească și este sigură că dacă s-ar găsi o modalitate de stimulare a bibliotecarilor de la filiale s-ar putea obține rezultate mult mai bune.

★

Revenind în capitala județului, am luat legătura cu Comitetul județean pentru cultură și artă pentru a afla în ce măsură se preocupă de soluționarea problemei bibliotecilor afiliate.

Convorbirea avută cu președintele Vasile Cristea și vicepreședintele Mihai Boroș, precum și cu N. Zetea, inspector școlar județean, ne-a pus în fața citorva proiecte care prevăd adoptarea unor formule noi*, printre care se numără: unificarea fondurilor de cărți ale bibliotecilor comunale și sătești cu ale celor școlare; redistribuirea fondului de carte unificat, în proporție directă cu numărul popu-

lației din fiecare localitate; instituirea de biblioteci publice comunale cu un salariat, de preferință cadru didactic, scos din învățămînt; instituirea de biblioteci publice sătești cu bibliotecar cu indemnizație lunară (aproximativ 300 de lei) acoperită de inspectoratul școlar din fonduri bugetare prevăzute în acest scop.

Ar urma, ni se spune, ca bibliotecile nou constituite să fie plasate în localurile fostelor biblioteci comunale sau sătești, acolo unde există, iar ca sateliți ai bibliotecilor publice comunale sau sătești să rămîină numai satele mici cu școală de 1—4 clase și cu 1—2 învățători. Aprovizionarea și primenirea fondului acestora s-ar face tot prin bibliotecile comunale.

S-a prevăzut chiar ca redistribuirea fondului să se realizeze în primul an în proporție de 70 la sută.

Pentru măsurile preconizate pe plan local de Comitetul județean pentru cultură și artă în înțelegere cu Inspectoratul școlar județean, și cu sprijinul Comitetului executiv al Consiliului popular județean, urmează să fie întocmite materiale documentare și să fie prezentate acestuia din urmă pentru măsuri ulterioare.

În ceea ce privește problema gestionării fondurilor de salarii și a sumei pentru dotare cu cărți și mobilier a bibliotecilor astfel instituite, organele de resort din Ministerul Finanțelor, Ministerul Învățămîntului, Ministerul Muncii și Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă urmează să hotărască dacă această sarcină va reveni Comitetului județean pentru cultură și artă sau Inspectoratului școlar județean.

Sînt încercări de a găsi soluții pentru desfășurarea, cu cea mai mare eficiență posibilă, a activității filialelor. Munca bibliotecarilor obștești este plină de răspundere și credem că este util să fie cunoscute cîteva din obligațiile, enumerate în articolul publicat în ziarul *Știința*, pe care le are acest factor cheamă să alimenteze viața spirituală a populației sătești:

— să aibă un fond de cunoștințe necesare funcției (iar dacă nu le are să fie instruit în această specialitate);

— să respecte orarul filialei în care timp să satisfacă cererile de împrumut ale cititorilor;

— să studieze preferințele și cerințele publicului în materie de lectură pentru a ști ce cărți să ceară de la biblioteca comunală;

— să aprecieze volumul și semnificația lecturilor;

— să acționeze în direcția orientării acestora;

— să organizeze acțiuni de masă cu cartea;

— să-și asume răspunderea financiară pentru fondul preluat.

* Față de care redacția Revistei bibliotecilor își exprimă rezerva.

Lectura tineretului în lumina statisticilor Bibliotecii municipale din Braşov

Silvia POPA

Partidul nostru, întreaga noastră societate, acordă o importanță de prim ordin educației multilaterale a tinerei generații, formării fizionomiei spirituale a schimbului de mîine.

Pe fundalul acestui interes general și avîndu-se în vedere faptul că lectura constituie un factor extrem de important, atît în ceea ce privește pregătirea și perfecționarea profesională, cît și în ceea ce privește formarea unei culturi generale armonioase, Biblioteca municipală din Braşov se preocupă constant de problemele lecturii tineretului. În cadrul imensei rețele de informare științifică care-l înconjoară și-l asaltează pe omul contemporan, întrebarea „Ce carte cade în mîna tînarului?” este o problemă importantă și plină de răspundere.

Gradul de atragere la lectură a diferitelor pături ale tineretului, intensitatea lecturii, direcțiile spre care se îndreaptă solicitările de lectură, nivelul acestor solicitări, sînt tot atîtea aspecte fără a căror cunoaștere nu poate fi concepută o acțiune sistematică a bibliotecii în privința atragerii și permanentizării

unor noi categorii de cititori din rîndurile tineretului, în privința orientării și influențării pozitive a lecturii lor.

Cercetarea cu privire la lectura tineretului în cadrul Bibliotecii municipale din Braşov, la care ne vom referi în continuare, a fost întreprinsă în prima parte a anului 1970, luîndu-se în considerare situația înregistrată în anul 1969. Studiul s-a efectuat pe baza fişelor de cititor ale tinerilor între 15 și 25 de ani care au frecventat în decursul anului respectiv secția de împrumut, sala de lectură și trei filiale ale bibliotecii, informațiile culese pe această cale fiind completate în urma convorbirilor directe cu mai mulți subiecți.

Din totalul de 11 239 de cititori care au frecventat biblioteca municipală în anul 1969, 8 710 sînt din categoria statistică „peste 14 ani”, iar dintre aceștia, în limitele de vîrstă stabilite (15-25 de ani), se înscriu 4 780 de cititori, adică 54,9 la sută. Din punct de vedere profesional, lotul cititorilor din grupa de vîrstă cercetată se structurează astfel: (vezi tabelul nr. 1).

Ponderea predominantă o dețin, după cum se observă, elevii liceelor de cultură generală sau de specialitate, urmași de studenți, deci toamă categoriile de tineri la care lectura se înscrie printre obligațiile școlare. Mult mai puțin reprezentați în ansamblul cititorilor tineri sînt elevii școlilor tehnice și cei ai școlilor profesionale. Ponderea minimă o dețin însă tinerii din categoriile active ale populației, în special inginerii și tehnicienii și cei cu profesii intelectuale, fenomen mai greu de explicat fără investigații suplimentare.

O primă indicație cu privire la „motivația lecturii”, dacă e vorba de lecturi efectuate sub imperiul unor obligații școlare sau profesionale sau de lecturi de ordinul „loisir”-ului, o poate oferi împărțirea publicațiilor consultate după conținut. Registrul de evidență a activității prezintă, pe ansamblu, pentru anul 1969, următoarea situație:

Tabelul nr. 1

Categorია socio-profesională	Nr. cititori	
	cifre absolute	procente
Elevi-lice teoretice și de specialitate	2 485	52,0
Studenți	1 148	24,0
Elevi-școli tehnice	162	3,4
Elevi-școli profesionale	249	5,2
Muncitori	306	6,4
Funcționari și profesii intelectuale	214	4,5
Tehnicieni și ingineri	97	2,0
Alții	119	2,5
TOTAL	4 780	100

Tabelul nr. 2

Total volume	Ideologie și politică	Știință și știință popularizată	Tehnică	Beletristică	Alte materii
265 855	9 088	8 914	6 092	110 695	19 410

Literatura beletristică deține în ansamblul lecturilor o pondere predominantă, de unde se poate deduce că lectura în scop de „loisir“ (chiar dacă cu implicații directe în desăvârșirea culturii generale) primează.

Față de situația de ansamblu, datele referitoare la natura cărților solicitate de cititorii tineri variază în funcție de categoria socio-profesională din care fac parte.

Lectura elevilor din liceele de cultură generală sau de specialitate este predominant din domeniul literaturii beletristice (circa 83 la sută din totalul solicitărilor — 32 638 de volume consultate — respectiv 50 la sută literatură română și 33 la sută literatură universală), majoritatea titlurilor împrumutate figurând în bibliografia școlară obligatorie. Se observă însă că și atunci când e vorba de lecturi „particulare“ (în afara recomandărilor școlare), preferințele se îndreaptă tot spre literatura beletristică.

Studentii, ale căror interese de studiu sînt orientate către științele exacte și aplicative, împrumută în schimb cu precădere literatură tehnică și științifică, lecturile din acest domeniu atingînd o pondere de circa 70 la sută în ansamblul volumelor împrumutate, față de numai 15 la sută solicitări din domeniul beletristic (literatură universală).

La elevii școlilor tehnice interesele de lectură, ca cititori ai Bibliotecii municipale, nu se îndreaptă spre domeniul științific și tehnic (cum se observase, la alt nivel, la studenții din învățămîntul politehnic), ci spre literatura beletristică (59 la sută din cele 548 de volume împrumutate). Explicația se află și în faptul că la nivelul școlilor respective elevii au asigurate manualele de bază și deci lectura de specialitate o efectuează aici, iar la biblioteca orașului vin doar pentru a citi, în scopuri de loisir, cărți beletristice.

Elevii școlilor profesionale, cu o lectură relativ bogată (3 000 de volume citite), își manifestă în mod evident preferințele tot pentru literatura beletristică (aproape 92 la sută din volumele solicitate) dintre care 47 la sută cărți de aventuri și 28 la sută literatură universală.

Tinerii muncitori, deși citesc și ei în special literatură beletristică (mai ales literatură universală — 35 la sută și de aventuri — tot 35 la sută), au însă o lectură ceva mai variată: 4 la sută cărți social-politice, 3 la sută știință, 4 la sută tehnică, 4 la sută „alte materii“.

La tinerii din categoria intelectualilor, în special la cei din ramura tehnică, care dețin de altminteri ponderi minime în ansamblul cititorilor de vîrstă tînă, se remarcă o în-gustare a ariei de interese de lectură, în sensul unei stricte specializări: 90 la sută din volumele solicitate sînt lucrări din domeniul științific și tehnic. Interesul minim față de literatura beletristică poate fi pus într-o măsură pe seama faptului că cititorii din aceste categorii își cumpără cărți, alcătuiindu-și bi-

blioteci personale, la biblioteca publică apelînd mai mult pentru necesități de studiu. Cum însă niciodată o mică bibliotecă personală nu poate satisface toate exigențele unui cititor format, punem și pe seama unei insuficiente informări de zînteresul tinerilor intelectuali față de lucrările din alte domenii, unele foarte valoroase, pe care biblioteca noastră le deține. (La capitolul „informare“, Biblioteca municipală rămîne încă, trebuie să recunoaștem, datoare cititorilor săi.) Oricum, ne menținem pe sîrîmul presupunerilor și fără investigări suplimentare nu putem face afirmații foarte ferme.

De altminteri, toate concluziile noastre au un caracter limitat, în măsura în care nu s-au avut în vedere decît lecturile efectuate în cadrul bibliotecii noastre, fără a se cunoaște măsura în care acești tineri frecventează și alte biblioteci, mai ales cele școlare (ne referim la bibliotecile școlilor tehnice și profesionale), care sînt, cum e lesne de presupus, profilate în concordanță cu specificul școlilor respective.

Tocmai de aceea, în cursul anului 1970, am început să ne extîndem cercetarea de la cititorii Bibliotecii municipale la categoriile de elevi de aceeași vîrstă de la Școala profesională auto și la tinerii muncitori de la Fabrica de stofe (80 la sută femei). Rezultatele au fost deosebit de interesante dezvăluind fațetele cu totul diferite în preocupările lor de lectură, în raport cu cele relevate de cercetarea la care ne referim, în sensul că la aceste biblioteci se citește într-o mult mai mare măsură literatură tehnică și științifică.

Analiza împrumuturilor efectuate de tinerii din toate categoriile avute în vedere relevă existența unui interes crescînd față de literatură în limbi străine, Hugo, Rolland, Musset, Eluard și alți autori francezi fiind citiți și în original. (Solicitări există și pentru literatura în limba engleză, dar biblioteca noastră nu este în măsură să le satisfacă decît în mai mică măsură.)

Considerăm că atît tinerii studioși, cît și cei activi și-ar putea lărgi considerabil preocupările de lectură dacă ar fi deprîși cu consultarea cataloagelor bibliotecii, luînd astfel cunoștința de întreaga bogăție a fondurilor noastre. Școala nu le dă însă astfel de cunoștințe, iar la bibliotecă, deși bibliotecarii îi primesc cu multă solicitudine, acordînd-le o îndrumare atentă, posibilitățile de îndreptare a acestei stări de lucruri sînt limitate, cu atît mai mult cu cît inițierea cititorilor nu poate fi făcută în mod organizat, cu grupe mari de cititori, ci doar individual și aceasta ocazional. Desigur, o suită de mijloace de orientare — ghiduri, indicatoare, cataloage tipărite sau multiplicare etc. —, ca și expunerea în acces liber a unei mai mari părți a fondurilor sînt mijloace eficiente de îndrumare a cititorilor în general, și biblioteca noastră intenționează să facă, în viitor, mai mult în acest sens.

Un sprijin constant al tinerilor cititori, în sensul dezvoltării gustului de citit, al îndrumării lecturii lor, al trezirii interesului pentru noi domenii și noi autori ca și în sensul obișnuirii lor cu alegerea lecturii celei mai plăcute, și totodată mai instructive, și-ar găsi însă cel mai nimerit cadru în ambianța unei biblioteci sau secții destinate tineretului, organizată nu numai pentru împrumutul la domiciliu, dar și pentru lectura pe loc, pentru răspîndirea periodicelor și a albumelor de artă, pentru consultarea lucrărilor de informare etc. O asemenea unitate ar avea posibilitatea să atragă un mare număr de cititori tineri, ar contribui la formarea deprinderii lor de a folosi biblioteca ca mijloc permanent de instruire, atât de necesar în epoca noastră.

Cum acesta rămîne însă deocamdată doar un deciderat de viitor, Biblioteca municipală și-a propus, pentru anul 1971, să se ocupe în mod special de cititorii care trec de la secția copii la secția adulți, urmărindu-le evoluția, îndrumându-i cu atenție. De asemenea, vor fi întreprinse o seamă de studii relative la lectura tineretului, cum ar fi permanența în frecventarea bibliotecii, creșterile numerice la unele categorii de cititori tineri, lărgirea sferei de interese, dezvoltarea capacității de selecție, receptivitatea la recomandările bibliotecarilor etc. Rezultatele acestor studii vor constitui premise pentru organizarea cit mai judicioasă a activității bibliotecii în rîndurile tineretului, iar în măsura în care va prezenta un interes mai larg, vom reveni asupra lor într-un articol viitor.

(Urmează din p. 405)

Aceste sarcini au, la rîndul lor, destule implicații și îndeplinirea lor nu este ușoară, cu atât mai mult cu cît bibliotecarul obștesc — care nu lucrează în specialitate — are la îndemînă numai cîteva ore, sacrificate din timpul lui liber pentru aceasta.

Pe deasupra, răspunderea financiară asumată îl obligă să acopere din salariul lui personal costul cărților pierdute, fără a primi nici un fel de compensație sau stimulent material.

Or dacă, în primii ani ai revoluției culturale la noi în țară, acest lucru se făcea în virtutea unei conștiințe revoluționare, a unui spirit de sacrificiu necesar atunci, astăzi, cînd populația sîtească are o tradiție a lecturii, nu se pune problema formării ei ci a întretinerii și dezvoltării în continuare a exigențelor culturale statornicite în ultimul sfert de secol. Iar dacă lipsește orice stimulent care să alimenteze rîvna bibliotecarului obștesc cum vor ajunge la „majorat social“ aceste vîregite nucleu culturale? Trebuie să ne fie limpede că, fără mijlocirea lui, bibliotecarul comunal nu va putea asigura niciodată lectura unei populații din sate răspîndite, necori, pe zeci de kilometri.

L. B.

I. Ani de încercare

Tradiția culturală a Iașului cunoaște cîteva momente importante pe linia înființării și dezvoltării bibliotecilor. Astfel, la 8 noiembrie 1839 s-a înființat Biblioteca Academiei Mihăilene devenită, în 1864, Biblioteca Universității din Iași — cu atribuții de bibliotecă națională — a cărei organizare și prestigiu aveau să influențeze dezvoltarea rețelei de biblioteci ieșene. În această rețea, cu trecerea anilor, s-au impus, pe lângă bibliotecii științifice și școlare valoroase, și biblioteci muncitorești și socialiste care au adus o contribuție deosebită la păstrarea și popularizarea unei literaturi angajate, progresiste.

Dezvoltarea gustului pentru lectură, necesitățile de lectură ale populației unui Iași în continuă dezvoltare au determinat — destul de tîrziu — și municipalitatea orașului să aibă inițiative în această direcție. Astfel, un grup de intelectuali ieșeni, printre care Gh. Ghibănescu, Orest Tafrali, N. A. Bogdan ș.a., își propun, la sfîrșitul anului 1920, să înființeze la Iași o societate culturală care — așa cum se arată în raportul înaintat Primăriei Iașului la 14 septembrie 1920 — „va avea în grijile sale tot materialul istoric cu privire la Iași și Moldova; să-și aibă biblioteca sa ieșeană, muzeul său istoric ieșean și o revistă istorico-archeologică, care să publice tot materialul istoric ieșean, moldovenesc, ce se găsește fie prin arhivele particulare, fie prin depozitele noastre publice culturale“. Primăria își însușește propunerea și la 1 octombrie 1920 este semnată „Deciziunea pentru formarea societății culturale Muzeul orașului Iași“, care definește că biblioteca societății (considerată secțiune a muzeului) va colecționa „în primul rînd cărțile tipărite la Iași, periodicile și acele cărți care vorbesc de Iași și de Moldova“. Pentru prima dată cînd Primăria municipiului Iași este inițiativa unei instituții culturale de acest gen, societatea culturală constituind germele viitoarei biblioteci publice a municipalității ieșene.

Despre activitatea acesteia în perioada arătată, știrile sînt relativ reduse, deoarece nu ni s-au păstrat nici arhivele, nici inventarele. Se cunoaște doar că, la început, alocațiile pentru achiziționarea cărților reprezentau

MUNICIPALĂ DIN IAȘI —

aniversare

Constantin GILEA
Liviu MOSCOVICI

sune extrem de mici, ceea ce a făcut ca în primii 5 ani să se profileze un fond de numai 3 000 de volume.

Ajutorul acordat de Primărie, insuficient și nepermanent, face ca biblioteca să nu poată ajunge la un stadiu corespunzător pentru a fi pusă la dispoziția publicului și nici pentru a se impune în viața culturală a orașului.

Eforturile în această direcție sînt preluate de către unele organizații și societăți culturale (Ateneul Tătărași, Ateneul popular „Toma Cozma”, bibliotecile muncitorești de pe lângă Casa poporului, biblioteca secțiunii de Iași a partidului socialist, biblioteca Sindicatului Artelor Grafice etc.) prin intermediul cărora se menține trează ideea că în orașul Iași este necesar a se organiza o instituție culturală capabilă să satisfacă cerințele de lectură ale marelui public; idee descoperită subliniată altă dată în paginile presei muncitorești socialiste cit și în publicațiile culturale ieșene.

Cu toate acestea, abia în anul 1935 se reiau preocupările de organizare a bibliotecii publice a Primăriei, lucru care marchează începutul celei de-a doua etape de funcționare a acestei instituții. De data aceasta grija oficialităților îmbracă forme mai concrete; biblioteca devine instituție de sine stătătoare, cu buget propriu și personal specializat.

Deschiderea bibliotecii pentru public este precedată de către o asiduă muncă de organizare a colecției de cărți rămase de la vechea bibliotecă a societății culturale din 1920 — la care s-au adăugat și alte cărți strînse în anii următori de către Primărie.

La 1 octombrie 1935 este angajat un licențiat în litere care primește sarcina organizării și catalogării publicațiilor, întocmindu-se cu această ocazie un inventar-catalog sistematico-alfabetice cuprins în patru registre: 1) Cărți de istorie, politică, armată; 2) Dicționare, religie, calendare, scolastică; 3) Cărți de literatură, arte frumoase, etnografie, călătorii, filozofie, psihologie; 4) Cărți de jurisprudență, știință, medicină, fiziologie, economie domestică.

O analiză sumară a inventarelor scoate în evidență preocuparea atentă pentru colecționarea cărților apărute la Iași sau care se referă la Iași. Printre altele se pot menționa o

serie de manuale școlare tipărite la Iași în prima jumătate a secolului al XIX-lea: Asachi — *Elemente de matematică* (Iași 1837—1838), Cimpeanu — *Gramatica românească* (Iași, 1848), Leonte Filipescu — *Agronomia* (Iași, 1848), P. M. Cimpeanu — *Abecedar latin cu cele cinci declinații* (Iași, 1856) apoi *Anuarul Prinșipatului Țării Rumânești pe anul 1842* ș.a.

În anul următor, preocupările pentru mărirea fondului de publicații îmbracă forme variate. La apelul lansat de către colectivul bibliotecii răspunde Biblioteca centrală universitară din Iași, Academia Română, Casa școlilor, Monitorul Oficial, stringându-se circa 4 000 de volume. Printre intelectualii care fac donații se numără și Nicolae Iorga care, la 1 iulie 1937, vizitează biblioteca și notează că „intemeierea acestei bibliotecii de către Primăria municipiului Iași este una din cele mai frumoase opere culturale”.

În 1937, fondul bibliotecii ajunge la circa 10 000 de volume, pentru ca în 1938 să crească la 16 266. Un inventar făcut în 1941 menționează existența unei colecții de 23 622 de volume în 7 368 de titluri dintre care 3 962 de titluri de literatură beletristică, 1 716 — literatură științifică, 756 — reviste și 1 180 alte materii. Donația Iorga număra 574 de titluri — inventariate ca un fond separat.

La 19 septembrie 1937, biblioteca se redeschide oficial pentru public. Localul, tot cel din curtea Bisericii Golia, a fost pregătit pentru acest eveniment: s-a completat și refăcut mobilierul, a fost sporit numărul cadrelor, animatorul bibliotecii fiind Rudolf Șutu. În primul an de activitate, biblioteca a fost consultată de 3 500 de cititori, dar în anul 1941 o dată cu antrenarea României în cel de-al doilea război mondial, își suspendă din nou activitatea, în localul ei fiind cantonați ostași germani care, la plecare, iau și arhiva bibliotecii. Localul a suferit mari stricăciuni și nu mai putea fi folosit pentru păstrarea cărților și pentru o activitate normală cu cititorii. În anii următori se fac intervenții pentru repararea mobilierului și amenajarea unui nou local. Dintr-un plan de muncă pe anul 1943—1944 reies preocupările bibliotecarilor de a reorganiza biblioteca populară, urmând să

dicarea nivelului cultural punind la dispoziția publicului ieșean o bibliotecă accesibilă tuturor". În același plan de muncă, trînis spre aprobare Primăriei, se face propunerea înființării pe lângă bibliotecă a unui muzeu municipal care să ogîndească trecutul orașului Iași „prin diferite obiective ce se pot colecta să prezinte specificul orașului”. După cum vedem se asistă la un revers al situației din 1920 cînd biblioteca era o secțiune a unui muzeu local. Din 1937 biblioteca devine o realitate pe lângă care organizatorii propun să funcționeze și un muzeu!

La 22 noiembrie 1943 biblioteca se mută într-un alt local, pe str. Lăpușneanu nr. 32, iar la 5 ianuarie 1944, „complet reorganizată”, își deschide porțile pentru public. Din păcate însă bunele intenții nu au timp să se materializeze. Războiul, care trece prin Iași, va risipi fondurile bibliotecii, va destrăma colectivul acesteia.

Perioada dintre anii 1920—1944 este așadar dominată de eforturile unor intelectuali pentru a pune bazele unei biblioteci populare larg accesibile; din cauza alocațiilor bănești insuficiente, a spațiului necorespunzător, a fluctuațiilor de personal, activitatea a fost redusă, nereușindu-se să se impună ca o înșuție culturală marcantă a Iașului. Așa se încheie o altă etapă din activitatea bibliotecii municipiului Iași.

II. După două rodnice decenii

Adevărata renaștere a bibliotecii va avea loc în anii construcției socialiste, o dată cu reorganizarea rețelei de biblioteci publice din țară.

Reluîndu-și activitatea ca bibliotecă regională, ea se deschide pentru public la începutul anului 1951 și se dezvoltă paralel cu întreaga viață culturală a Iașului socialist.

Pentru prima oară se stabilește un buget al bibliotecii în care organele locale de stat prevăd sume pentru procurarea publicațiilor, pentru organizarea cercetărilor bibliografice, pentru un colectiv de salariați cu o calificare înaltă.

Dacă la reluarea activității, în anul 1951, se puteau pune la dispoziția acestei instituții doar câteva încăperi la parterul Bibliotecii centrale universitare, în anul 1955, organele locale repartizează bibliotecii o întreagă aripă a Palatului culturii. În acest cadru s-au amenajat și adaptat spații pentru serviciile de împrumut cărți, săli de lectură, spații de depozitare și prelucrare a publicațiilor. În anii 1966 și 1969 s-au făcut noi îmbunătățiri. În sensul readaptării spațiului la sistemul accesului liber la raft în secțiile de împrumut pentru adulți și copii. Depozitele bibliotecii au fost și ele modernizate, dotate cu mobilier metalic (ce însumează peste 5000 în linari de raft) capabil să asigure o păstrare corespunzătoare a fondului de cărți în continuă creștere.

Încă din anul 1956 s-a înființat în cadrul bibliotecii și o secție muzicală, dotată cu aparatură modernă și cu circa 2000 de discuri valoroase.

Modernizările aduse serviciilor bibliotecii au determinat o creștere a numărului de cititori ca și schimbări calitative în împrumutul de cărți. Pentru o satisfacere mai bună a cerințelor cititorilor s-au deschis în mai multe cartiere ale orașului biblioteci filiale și puncte de împrumut frecventate de un mare număr de locuitori de vîrste și ocupații diverse.

Creșterea numărului de cititori a determinat și o sporire corespunzătoare a numărului de cărți împrumutate, înregistrîndu-se în același timp și o deplasare a centrului de greutate a lecturii spre cartea științifică, instructivă, ceea ce face ca biblioteca să capete tot mai mult caracteristicile unei biblioteci științifice moderne.

Încă din anul 1953, biblioteca a început să se afirme pe plan național în cadrul concursurilor organizate de Ministerul Culturii pînă în anul 1964: de trei ori consecutiv i s-a acordat premiul I pe țară și titlul de „Bibliotecă model” — ceea ce reprezintă o apreciere a realizărilor obținute de colectivul acestei instituții.

* * *

Drumul parcurs după eliberarea patriei, ce corespunde cu ultima perioadă din viața bibliotecii, poate fi mai bine conturat dacă ne referim la câteva din laturile principale ale activității ei.

La reorganizare, în anul 1951, această bibliotecă nu dispunea de nici un fel de fonduri de cărți. După cum am văzut, colecțiile vechii biblioteci s-au risipit datorită războiului. S-a pus deci problema creării în mod sistematic a unei colecții de publicații capabile să satisfacă în cel mai scurt timp necesitățile de lectură ale cititorilor ieșeni.

Beneficiind an de an de alocații substanțiale, s-a reușit ca în anii construcției socialiste Biblioteca municipală „Gh. Asachi” să-și profizeze un fond de cărți cu caracter enciclopedic. Urmărind dinamica creșterii fondului de cărți se observă o *constantă și rapidă* dezvoltare a colecțiilor bibliotecii. Dacă în anul 1951 ea avea un fond de publicații de 5 697 de volume, iar în 1961 a crescut la 12 061 de volume, în 1971 (1 ianuarie) s-a ajuns la 186 237 de volume. S-a urmărit realizarea unui echilibru, a unei juste proporționări tematice a fondurilor din care 36,8 la sută reprezentau beletristica, iar 6,6 la sută literatura pentru copii.

Fondul publicațiilor periodice (ziare, reviste, anuare și altele) însumează 11 795 de unități bibliotecare la care mai adăugă și 10 604 broșuri de importanță temporară, standarde ș.a.

Organizarea colecțiilor bibliotecii a cunoscut în ultimii 20 de ani mai multe etape. Fondul

curent a fost dispus după sistemul zecimal-alfabetic; în anul 1955 s-a început prelucrarea fondului de carte bibliofilă, rară, de interes local, adoptându-se sistemul după format. În anii 1968-1970 s-a separat și constituit fondul general al bibliotecii, fond recotat de asemenea după format.

Colecțiile de cărți, periodice, benzi de magnetofon, discuri sînt oglindite într-un amplu sistem de cataloage alfabetice și sistematice. În funcție de profilul secțiilor bibliotecii putem remarca: catalogul fondului general, cataloage ale dubletelor, cataloage ale fondurilor speciale etc. Un catalog analitic al periodicelor referitoare la județul Iași precum și un număr de cataloage tematice completează posibilitățile de informare bibliografică ale cititorilor și oferă acestora instrumente uzuale de lucru.

Cu o bază materială substanțială, îmbogățită de la an la an, cu un mobilier modern și funcțional, biblioteca și-a deschis acum porțile pentru întreaga populație a orașului.

Antrenarea la lectură a unui număr cit mai mare de oameni ai muncii, a tineretului, a elevilor a făcut ca frecvența cititorilor să sporească, ajungându-se ca, în medie, zilnic, să intre în toate secțiile bibliotecii 500—800 de persoane. Ilustrativ în acest sens este dinamica înscrierii cititorilor și a împrumutului de cărți în perioada 1951—1971:

Tabelul nr. 1

Anul	Cititori înscriși	Numărul volumelor împrumutate	Frecvența cititorilor
1951	1 327	11 750	15 200
1961	19 580	464 060	237 153
1971*	21 500	525 000	235 000

* Date preliminare

Se înregistrează o curbă ascendentă și în privința înscrierii la bibliotecă a populației active în care sînt cuprinși muncitorii, tehnicienii și funcționarii din toate categoriile prevăzute în nomenclatorul meseriilor din municipiul Iași și salariații din toate întreprinderile și instituțiile productive ale orașului.

Această dinamică a activității, de altfel în concordanță cu creșterea cerințelor de lectură

Tabelul nr. 2

Grupa de cititori	1951	1961	1971*
Muncitori	130	2 186	2 200
Tehnicienii și funcționari	185	2 536	3 000

* Date preliminare.

și cu sporirea exigențelor cititorilor, a impus și o modernizare corespunzătoare alături a sistemului relațiilor cu publicul cit și a spațiilor de împrumut și a mobilierului. Începînd din anul 1960 s-a trecut la sistemul accesului liber al cititorilor la rafturile cu cărți unde, la secția de împrumut pentru adulți, sînt expuse peste 25 000 de volume. În sălile de lectură s-a profilat un interesant fond de referință și de periodice.

Din anul 1952 funcționează o secție de împrumut pentru copii, care este anual frecventată de peste 4 000 de cititori. Aceștia au la dispoziție o colecție de aproximativ 20 000 de volume selectate și profilate conform intereselor de lectură și informare ale copiilor de diferite vârste și necesităților educative specifice acestei categorii de cititori.

Biblioteca „Gheorghe Asachi” răspunde prompt la solicitările de împrumut interbibliotecar primite din partea cititorilor și bibliotecilor din alte localități. Prin intermediul ei, solicitorii au apelat la fondurile de cărți ale marilor biblioteci din țară sau de peste hotare (Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, Biblioteca Centrală de Stat, marile biblioteci din Paris, Moscova, Londra).

Pentru informarea marelui public ca și pentru propaganda serviciilor bibliotecii și a cărții, aceasta organizează diverse manifestări culturale, întâlniri cu scriitorii, critici literari etc., unele din ele în cooperare cu instituții de cultură și artă din municipiul Iași. Săptămânile literare din cadrul „Salonului literar al bibliotecii” organizate împreună cu Asociația scriitorilor din Iași, audițiile muzicale prezentate de către cadre didactice de la Conservatorul de muzică „George Enescu”, expozițiile de cărți, consfătuirile cu cititorii sau momentele poetice organizate împreună cu Casa de cultură a municipiului, cu Casa de cultură a sindicatelor sau a tineretului sînt doar cîteva exemple de colaborare rodnică pe tărîmul comun al activității educative.

Activitatea bibliografică se desfășoară pe mai multe planuri: întocmirea bibliografiei locale, care urmărește prezentarea multilaterală a dezvoltării județului Iași între anii 1944 și 1970, constituie o preocupare deosebită a colectivului de bibliografi. În afara organizării unui fișier ce conține circa 20 000 de fișe ale principalelor articole din ziare, publicații periodice, cărți, referitoare la Iași, în curs de 6 ani s-au publicat, în colaborare cu specialiștii de la B.C.U. „Mihai Eminescu” din Iași, mai multe volume reunite în seria intitulată *Contribuții la bibliografia județului Iași*. Această serie cuprinde: *Viața literară* (1964. 192 p.); *Dezvoltarea agriculturii* (1966. 331 p.); *Teatrul Național „Vasile Alecsandri”* (1966. 74 p.); *Viața culturală și artistică* (1967. 330 p.); *Dezvoltarea științei și a învățămîntului* (1969. 261 p.); *Monumente din municipiul și județul Iași* (1969. 180 p.); *Dezvoltarea economică județului Iași* (1970. 343 p.).

De o atenție deosebită se bucură și cercetările retrospective ca și bibliografia de recomandare, lucrări care interesează grupuri distincte de cititori. În ultimul timp au apărut 8 bibliografii într-o colecție recent editată, sub titlul *100 de cărți despre...* În același timp, informarea la cerere capătă o pondere tot mai mare; prin serviciul specializat se întocmesc cercetări necesare cititorilor pentru pregătirea lor individuală, pentru alcătuirea unor referate, teze etc.

Poziția Bibliotecii municipale Iași ca principală bibliotecă publică a județului a determinat profilarea ei și ca centru *metodic*. În acest sens s-au efectuat cercetări teoretice și practice privind diferite laturi ale muncii cu cartea și unele cercetări statistice și sociologice privind interesele de lectură ale publicului, s-a organizat o documentație amplă asupra bibliotecilor de orice grad din județ. Dintre acțiunile mai deosebite se pot cita experimentarea și generalizarea, în anul 1964, a sistemului accesului liber la raft¹⁾.

Preocupările de cercetare ale bibliotecarilor se valorifică pe mai multe căi: în anul 1964, sub egida Asociației bibliotecarilor din R.S. România, biblioteca a organizat, în colaborare cu Biblioteca centrală universitară, o sesiune științifică având ca idee centrală discutarea unor probleme actuale de biblioteconomie și bibliografie. Începând din anul 1970, în colaborare cu principalele biblioteci științifice din

localitate, s-a inaugurat la Iași „cercul de studii și referate de biblioteconomie” — cerc pus sub auspiciile Asociației bibliotecarilor din R. S. România — Filiala Iași. Acest cerc reprezintă un mijloc de valorificare a studiilor întocmite și totodată un instrument eficient de perfecționare profesională a bibliotecarilor. Pentru creșterea prestigiului acestei forme de activitate, în fața bibliotecarilor au fost invitate să facă expuneri și cadre didactice din învățământul superior, cercetători de la Institutul Academiei ș.a.

*

Au trecut 50 de ani de când s-au pus bazele bibliotecii municipalității ieșene care, în anii socialismului, a devenit o unitate culturală integrată organic în viața municipiului Iași. Starea actuală a bibliotecii constituie un rezultat al largului sprijin acordat de către organele locale de partid și de stat, ale eforturilor depuse de colectivul bibliotecii pentru a întări și moderniza această instituție, așa încât să poată răspunde în cel mai înalt grad cerințelor culturii socialiste și să participe eficient la efortul constructiv ce se desfășoară astăzi în municipiul Iași.

Dezvoltarea viitoare a orașului, care pe zi ce trece devine un centru cu o pondere tot mai mare în viața economică, științifică și culturală a patriei, va influența și activitatea bibliotecii ieșene, așa încât bilanțul făcut astăzi să fie îmbogățit în anii ce urmează cu realizări la înălțimea viitorului spre care năzuim.

¹⁾ Unele aspecte ale aplicării accesului liber la raft. Iași, 1964, 38 p.

„REVELATORII” LITERATURII în problematica lecturii

II*)

prof. Valentin ȚUCULESCU

Alături de revelatorii afectivi, și concomitent cu aceștia, în actul complex al lecturii, acționează pregnant și incontestabil o întreagă serie de elemente de natură rațională, de existență cărora ne dăm seama numai în momentul în care am depășit stadiul lecturii primare și am adoptat atitudinea valorizantă.

Dacă revelatorii afectivi operează cu maximă intensitate asupra celei mai largi mase de cititori, al căror nivel informativ și formativ se situează între mediu și mediocru, revelatorii raționali se fac simțiți numai la subiectele capabile de o lectură expectativă, în care elementul sensibil-afectiv este însoțit de viziunea analitică.

Sînt puțini lectorii care la primul contact cu opera își dau seama de valorile stilistice de care uezază autorul. În general, prima lectură se situează pe planul afectiv, ceea ce însă nu elimină, în special pentru spiritele bine informate, sesizarea unor procedee stilistice de mare valoare estetică. În acest caz, atenția cititorului se împarte între înțelegerea conținutului lecturii și surprinderea procedeelelor de construcție artistică. Indiferent că tentativa analitică dublează actul lecturii în prima lui fază sau este obiectul unor reveniri, ceea ce ne interesează în primul rînd, față de tematica propusă, este depistarea factorilor raționali revelatorii care rețin atenția cititorilor și care, implicit, contribuie la valorificarea operelor literare.

De la început, trebuie să recunoaștem că în abordarea literaturii și lecturarea ei consecventă, la nivelul revelatorilor raționali, acționează două categorii de factori de domeniul preferințelor, factori impuși de atracția genului și factori impuși de atracția stilului.

Criteriul de alegere a lecturilor în cadrul primei categorii, deși se plasează în domeniul conștientului, uezază de o bună doză de afectivitate. Statisticile preferențiale demonstrează că majoritatea cititorilor se îndreaptă spre roman, după care urmează poezia, teatrul, esul și critica, putîndu-se stabili apoi, pentru fiecare dintre aceste forme literare, simțitoare diferențieri după conținutul tematic al acestora. Astfel, pe linia romanului, opțiunile merg de la romanul de dragoste la cel istoric, de la romanul romantic la cel naturalist, de la romanul psihologic la romanul filozofic, de la romanul stufos, dezvoltat pe mai multe pla-

nuri, la romanul contemporan, abstracționist ș.a.m.d. Dacă romanul este preferat cu prioritate față de poezie pentru elementul epic-narativ, pentru bogăția evenimentelor, pentru limbajul ușor accesibil, apropiat vorbirii noastre cotidiene, preferințele pentru un anumit gen de roman se justifică printr-un interes determinat de formația intelectuală a cititorului. În acest caz, el caută justificarea logică a unor convingeri sau a unor experiențe personale. Iubitorii romanului istoric vor fi atenți la modul de realizare a evocării evenimentelor sau al conturării portretistice a marilor personalități, pe baza autenticității documentației și, analitic, vor încerca să stabilească punți de legătură între datele furnizate de știință și golurile completate imaginativ de autor. Și tocmai aceste locuri albe, față de care literatura de specialitate nu găsește împlinire, vor constitui punctul de atracție al cititorului. În romanul de fină analiză psihologică al lui Proust sau Dostoievski, din literatura universală, al lui Anton Holban sau al Hortensiei Papadat-Bengescu, din literatura noastră, cititorul va fi atras de perspectiva verificării unei experiențe personale de durată. De aceea, cititorul virsotelor minore practice mai rar lectura acestui tip de roman, preferîndu-i romanul de dragoste, imaginativ prin excelență, apropiat aspirațiilor sale, dorințelor sale, reveriilor, mai mult sau mai puțin realizabile. Romanul de tip filozofic, *Greața* de J. P. Sartre, bunăoară, nu poate fi preferat decît de către un spirit deprins cu ordonarea și formularea ideilor în sistem. Atracția poeziei găsește și ea diferențieri revelatorii de conținut. Astfel, unii preferă poezia epică, alții pe cea descriptivă, unii sînt pasionați de poezia lirică, alții de cea filozofică, unii optează pentru poemul de dimensiuni epoeice, alții pentru genul scurt, de tipul catrenului și epigramei. Iată deci că și în cadrul aceluiași gen de literatură atracția lectorului implică o serie de elemente raționale, de multe ori greu de sesizat datorită înfinitei lor varietăți. Fie însă că e vorba de roman, nuvelă, teatru, fie că e vorba de poezie, primul element de atracție îl constituie natura conținutului de idei al operei literare.

Privită din acest unghi de vedere și lășind la parte revelatorii afectivi, relația cititor-carte suscită întrebarea: care este momentul în care lectorul renunță la mirifica integrare imaginativă în atmosfera operei literare și

*) Continuare din numărul 5

adoptă o atitudine analitică conștientă, sau, mai de grabă, cînd începe să acționeze factorul rațional asupra cititorului? Complexitatea actului lecturii, ca și infinita varietate formativă a subiecților măresc gradul de dificultate în soluționarea problemei, fapt ce ne obligă, nu la o rezolvare completă, ci la simpla stabilire a unor jaloane dintre cele mai evidente.

Fie că este vorba de descifrarea mesajului scriitorului, în cazul genului liric, fie că este vorba de participarea și integrarea lectorului într-un lanț de evenimente, finalizate într-un deznodămînt, în cazul epocii, al romanului, al nuvelei sau al piesei de teatru, majoritatea cititorilor devin circumspecți față de autor în momentul în care au terminat de parcurs opera literară. *Atitudinea lor critică* se manifestă aprobator sau reprobator față de soluționarea oferită de autor, soluționare pe care o vor judeca, fie în contextul lucrării, fie prin prisma opiniilor personale, fără însă a se îndepărta prea mult de materialul brut oferit de text. Astfel, cititorul își va face, în drumul străbătut în timpul lecturii, o anumită imagine despre fiecare din personajele introduse în scenă, iar mersul evenimentelor va trebui să decurgă după o logică intrinsecă, impusă de profilul psiho-fizic al personajelor și de atmosfera familială sau socială în care evoluează. Întîmplarea, fortuitul, accidentul, acceptate de cititor ca pe ceva inevitabil, nu-l satisfac totuși decît atunci cînd personajul sau personajele îndrăgite luptă împotriva lor. Lașitatea este repudiată în lectură ca și în viață. Iată de ce soluțiile propuse de scriitori provoacă finalmente o luare de poziție, care se cere rațional justificată. Așa de exemplu, cerțelările Vitoriei Lipan din romanul *Baltagul*, în conformitate cu dirzenia, tenacitatea, inte-

ligența nativă, care o caracterizează, ca și dorința de răzbunare, nu pot găsi o soluționare mai vorosimilă decît cea oferită de Mihail Sadoveanu. Fără pedepsirea vinovaților, întreaga desfășurare a narațiunii s-ar fi prăbușit într-o lamentabilă deziluzie. Alceva ar fi fost însă dacă, în loc ca Vitoria Lipan să-i găsească pe vinovați — lectorul avînd totuși probele materiale recoltate în peregrinările personajului central — scriitorul ar fi oferit soluția „suspens“-ului. Cititorul ar fi avut prilejul să găsească singur aceeași dezlegare sau să schimbe integral sensul etic al romanului lăsîndu-și personajul într-o perpetuă căutare a noțiunii de dreptate, ceea ce ar fi conferit cazului particular valoare generalizatoare, iar această ultimă soluție ar fi avut un efect demoralizator.

Pe planul experiențelor mai înaintate, la care colaborează nu numai literați sau critici consacrați, ci și elevi, tineret, iubitori de literatură, confruntarea rațională a construcției operelor de artă se traduce prin înscenarea „proceselor literare“, în care se relevă consecvențele sau inconsecvențele autorului în păstrarea integrității portretistice a personajelor sale și în comportarea lor logică în anumite momente situaționale date.

Indiferent de modul în care autorul rezolvă conflictul intrigii sale, atitudinea critică a cititorului față de această rezolvare rămîne unul din primii săi pași spre lectura valorizantă și unul din factorii raționali ai atracției sale spre promovarea literaturii, în perpetua sa dorință de cunoaștere.

Între factorii revelatorii de conținut se situează și *procesul de adopțiune al personajelor*. În cazul genului liric, al poeziei în special (căci există și o anumită proză lirică), lectorul se identifică autorului însuși, trăind alături de el stările sufletești pe care acesta le exprimă, mai intens sau mai puțin intens, după cum unul izbuteste să le redea, iar celălalt să le asimileze. Pentru genul epic și dramatic însă, cititorul suferă o transfigurare voit — deci rațional — operată asupra elementului uman ce i se oferă. Dacă această adopțiune nu are loc totdeauna încă de la primele pagini ale lecturii, fiind necesară o cunoaștere de detaliu a trăsăturilor caracteristice ale personajelor, mai devreme sau mai târziu, cititorul este obligat să se identifice unuia sau chiar mai multora dintre eroii evenimentelor ce vor urma. Procesul de asimilare al lectorului cu personajul sau personajele iubite este dirijat de către scriitor, în sensul evidențierii unor calități pe care cititorul le are sau ar dori să le aibă, iar personajul cărnă i s-a identificat apare totdeauna ca personaj pozitiv. Ființa umană păstrează, revelată sau nu, o doză de egoism romantic, în virtutea căruia, față de oferta făcută de scriitor, cititorul va alege ceea ce i se pare mai apropiat sufletului său sau ideii de dreptate. Nu este de mirare deci că în lectura romanului *Notre-Dame de Paris* cititorul va fi mai ata-

Poteris Uptis (Riga).

șat hidosului Quasimodo decât căpitanului Phoebus, iar citind *Les Misérables* va fi alături de Jean Valjean și împotriva lui Javert. Ceea ce însă cititorul nu iartă scriitorului este inconsecvența, stîrbirea integrității personajului iubit, cu defectele și calitățile lui. Modul în care acționează personajele, comportamentul lor, trebuie să fie în concordanță cu logica personalității lor.

În cercetarea problemelor pe care le ridică lectura și vorbind despre factorii revelatorii raționali, trebuie să avem mereu în vedere unitatea evidentă dintre limbaj și gândire. Interferențele dintre atracția conținutului de idei și atracția stilului ne obligă la considerarea fenomenelor în lumina acestei unități. Or, stilul nu este altceva, în sensul cel mai larg al cuvîntului, decât un mod caracteristic de exprimare a gândirii. În definiția poetizantă a lui Lucian Blaga, stilul, *atribuit în care înfloresc substanța spirituală, e factorul imponderabil, prin care se împlinește unitatea vie într-o varietate complexă de înțelesuri și forme*¹⁾. Partea finală a acestei definiții sugerează incertitudinea stilului literar, în special a stilului poetic. Încercăre de imagini și sugestii, de metafore și expresii aluzive, limbajul literar lasă cititorului libertatea de a descifra singur sensul, sau mai degrabă sensurile, mesajului său. Dar oricî de emnetice s-ar vrea stilul unui autor, cititorul va găsi un sens sau un nonsens. În articolul *Pentru o literatură angajată*, Jean-Paul Sartre spune: *Nu vrem să ne fie rușine de a scrie și nu dorim să vorbim ca să nu spunem nimic. De altfel, chiar dacă un dori-o, nu am putea reuși: nimeni nu poate reuși. Orice scriere are un sens chiar dacă acest sens este foarte departe de cel pe care autorul a visat să îl dea*²⁾.

Romancier sau poet, scriitorul conștient posedă un mod personal de exprimare, un stil propriu care-l definește și care-i acordă popularitate. Dacă lectorul îl promovează pentru ideile sale, pentru universul său, în care își descoperă el însuși afinități sufletești sau de concepție, în este mai puțin adevărat că acesta este atras poate în egală măsură de stilul său, căci stilul unui scriitor este factorul esențial în stabilirea colaborării dintre cititor și autor. Cititorul poate să găsească sensuri noi, raporturi noi, revelații personale, astfel încît devine el însuși un izvor de imagini. Nicăieri însă atracția stilului nu este mai evidentă decât în contactul cititorului cu poezia. Vorbind despre necesitatea omului de a poetiza lucrurile, despre aspirația sa către frumos, despre imperativul acestei aspirații, fie ea chiar involuntară, Paul Eluard precizează: *Poezia involuntară, oricît de banală, oricît de imperfectă, oricît de grosolană ar fi ea, este făcută din raporturile dintre viață și lume, dintre vis și dragoste, dintre dragoste și necesitate. Ea dă naștere emoției noastre, ea dă singelui nostru fluiditatea focului. Orice om este un frate al lui Prometeu. Noi (poetii) nu sîntem dotați cu o inteligență deosebită,*

*sîntem ființe morale și facem parte din mulțime*³⁾.

Temeinica și incontestabila colaborare dintre cititor și poet în interpretarea limbajului poeziei îl face pe Roger Caillois să afirme, nu fără malițiozitate: *Sensul poeziei depinde nu de autor, care în mod scandalos se acomodează acestei incertitudini, ci de cititor, și variază după caracterul acestuia, poate după capriciul său*⁴⁾.

Această conlucrare conștientă, rațională, a cititorului cu poetul, conlucrare ce implică din partea celui dintîi un efort personal de gândire, la care colaborează întreaga sa ființă, face ca abstracția stilului poetic să limiteze mult accesul marelui public la o anumită poezie abstractizantă, pentru care este nevoie de o pregătire intelectuală specială. Împotriva acestei poezii ermetice se revoltă Roger Caillois, și nu este singur. Compatriotul său, Thierry Maulnier, regretă maniera singulară, distanțată, de castă, a poeziei franceze. În Anglia, în Germania, spune el, *poezia este în contact cu sufletul național prin ceea ce are ea mai înalt, mai greu și mai adinc, pînă la punctul în care cele mai frumoase versuri ale poezilor germani sau englezi sfîrșesc prin a se separa de operele în care au luat naștere și cunosc ușor destinul mamei și al proverbului... Cei mai populari poeți englezi sau germani sînt cei mai mari poeți englezi sau germani. Cei mai populari poeți francezi au fost cei mai slabi dintre poeții noștri*⁵⁾. Din fericire, poporul român nu se poate plînge de absența unui patrimoniu național poetic de largă popularitate, căci pe lângă bogata noastră literatură folclorică, a cărei viață nu trăiește numai din trecut, ci se cristalizează în prezent în forme contemporane, un Alexandru, un Eminescu, un Coșbuc, un Goga vibrează mereu în cîntecele noastre, chiar dacă uneori autorii textelor au fost uitați, cum este cazul unor romane sau prelucrări corale.

Așa cum în evoluția genului epic, narațiunea din romanul clasic sfîrșește prin a fi substituită de simbolistica abstracționistă a actului gratuit, ajungîndu-se la noțiunea fragilă și difuză a antiromanului, în poezia contemporană, cu excepția producțiilor angajate — și poate și aci — cuvîntul capătă valori noi. După expresia lui Paul Valéry, poezia sugerează o *explorare a întregului domeniu al sensibilității care este guvernat de limbaj*, iar în *Cantiques Spirituels*, apologetul poeziei pure surprinde mecanismul psihologic al integrării lectorului în noua lume oferită de poezie: *Universul poetic*, spune el, *acționează pentru a ne face să trăim o viață diferită, să respirăm după această a doua viață și presupune o stare sau o lume în care obiectele și ființele care se găsesc în ea, sau mai degrabă imaginile lor, au alte libertăți și alte legături decât acelea din lumea practică*⁶⁾.

Realitate de neîgăduit, atracția stilului este unul dintre revelatorii raționali cei mai complicați, care stîmulează atît alegerea lec-

turilor, est și menținerea interesului cititorului pentru opera literară, contribuind astfel la prețuirea și valorificarea ei. Maniera diversă de manifestare a personalității stilistice, varietatea modului artistic de exprimare, pluralitatea stilurilor, ne obligă să renunțăm la tentația tratării individuale, pe autori, a problemei și să reținem numai aspectul ei general. Comparația, metafora, epitetul, personificarea, alegoria, metonimia, sinecdoca, elipsa, antiteza, hiperbola, enumerarea, repetiția, interjecția, exclamația retorică, invocarea etc., la care se adaugă tehnicile structurale, tot ceea ce formează, singularizând, pigmentează stilul unui scriitor, contribuie, nu numai la transfigurarea cititorului și trecerea lui în lumea celui alt univers — cel al operei literare —, ci și la stimularea interesului său analitic, la formularea interioară a unor opinii și aprecieri valorizante. Din întregul arsenal de tehnici și procedee artistice amintite reținem ca deosebit de active, în sensul care ne interesează : *recuzita*, deja clasică, a *stimulării iluziei de realitate*, *revelația metaforei și efectele dinamizante pentru gândire ale elipsei sau „suspens”-ului*.

Prima categorie s-a manifestat de-a lungul secolelor de creație literară sub diferite forme. Cea mai cunoscută, și poate cea mai veche, este încercarea autorului de a prezenta opera sa ca pe un document autentic de viață, în care el nu are alt merit decât acela de a transmite faptele așa cum le-a aflat întâmplător. De la clasicii greci și latini, care invocau muza pentru a-i ajuta să nu străbească adevărul, până în secolul nostru, scriitorii au încercat să transmită cititorului convingerea că faptele relatate de ei sînt reale. Încă din secolul III î.e.n., în prologul comediei sale *Genezii*, Titus Maccius Plautus se adresa cititorilor :

*Voi știți cum fac, de-almînteri, poezii noastre
comicii :*

*Spun toți că acțiunea-n Atena se petrece.
Ținînd ca-n ochii voștri grecească să apară
Eu nu dau decît locul unde se-ntîmplă-
aieva :*

*Tot astfel cum subiectul, deși din lumea
grecă,*

Nu e de-a dreptul atic, ci doar sicilian ?),

Schiller, în finalul prologului din poemul dramatic *Wallenstein*, spune :

Azi, cînd muza...

*Sfioasă-și cere dreptul din străbuni
S-aducă versul iar, n-o dojenîți !
Civine-se să-i mulțumiți, căci ea
Vă-nfățișează tristul adevăr⁸⁾.*

Victor Hugo își începe *Nota introductivă* la romanul *Notre-Dame de Paris* cu următoarele cuvinte : *Acum cîțiva ani, vîditînd, sau mai bine zis scotocind biserica Notre-Dame, autorul cărții de față găsi, într-un ungher ascuns și întunecat al uneia din turle, cuvîntul acesta săpat de-o mină pe zid: ANAKKH...⁹⁾.*

iar Alexandre Dumas fiul, în *Dama cu camelii*, la început confidențial, apoi direct, declară : *Nefiind încă la vîrsta la care imaginați, mă voi mulțumi doar să povestesc. Îl rog deci pe cititor să fie convins că această povestire este adevărată, iar personajele, cu excepția eroinei, sînt toate în viață¹⁰⁾.* Stendhal își construiește romanul *Roșu și Negru* după ce citește în *Gazeta Tribunaletelor* relatarea afacerii Berliet, iar Jean-Paul Sartre, în *Avertismentul romanului Greața*, avertisment pus pe scama editurii, spune : *Aceste caiete au fost găsite printre hîrțile lui Antoine Roquentin. Le publicăm fără a schimba nimic¹¹⁾.*

Cînd afirmația veridicității narațiunii nu este directă, scriitorul recurge la sugestii mai greu sesizabile, dar cu alt mai convingătoare. Așa sînt, de exemplu, episoadele unor evenimente istorice intercalate textului epic, abordarea stilului epistolar — în care însuși actul lecturii reproduce temporar ritmul desfășurării acțiunii — folosirea persoanei întîi în expunere, dialogul, retrospectiva psihologică, excesul reproducerii fotografice a detaliilor în descrierea unor orașe, străzi, piețe, monumente, foarte cunoscute de cititor — procedeu exploatat de romantici și naturaliști — jurnalul — formulă ce derutează prin nota de intimitate —, memorii etc. Procedecele de această natură facilitează în mod conștient transferul sufletesc al cititorului în noua sa lume imaginară, a cărei bază rațională o constituie posibilul.

Dintre numeroasele figuri stilistice folosite de scriitor în expresia artistică a mesajului său, cea mai activă, în sensul revelațiilor raționale, și cea care solicită mai mult gândirea cititorului, este, fără îndoială, metafora. În înțelesul cel mai simplu al cuvîntului, metafora — despre care s-au scris sute de tomuri — este acordarea unui sens nou cuvîntului, în virtutea unei comparații subînțelese. În *Geneza metaforei și sensul culturii*, Lucian Blaga, care nu este numai un filozof al cunoașterii și un teoretician al culturii, ci și un mare poet, maestru al versului, distinge, și pe drept cuvînt, două tipuri de metafore : metafore plasticizante și metafore revelatorii. *„Metaforele plasticizante” se produc în cadrul limbajului prin apropierea unui fapt de altul, mai mult sau mai puțin asemănător, ambele fapte fiind de domeniul lumii date, închipuete sau gîndite. Apropierea dintre fapte sau transferul dintre termeni de la unul asupra celui alt se face exclusiv în vederea plasticizării unuia din ele¹²⁾.* Metaforele plasticizante nu schimbă faptul ca atare, nici sensul cuvîntului, ci rămîind pur descriptive dau o coloratură mai vie, mai precisă, nuanțelor și înlătură un întreg balast de cuvinte, substituindu-l prin procesul de gândire impus cititorului. Astfel, cînd același Lucian Blaga pe care l-am citat spune : *În joc cu piatra, cite-nval și-arată solzii de pe pîntec*, exprimarea banală a mișcării valurilor pe un mal pie-

tros capătă în fața cititorului o valoare poetică, plastică, nuanțată, fără a modifica de loc fenomenul fizic repetat de milenii. De la prima lectură, versurile citate plac cititorului, dându-i o satisfacție estetică de care își dă seama numai în momentul în care intervine spiritul său analitic. Primele cuvinte care îi rețin atenția sînt „solzii de pe pîntec”, deci metafora. Instantaneu, în procesul gândirii se produce transferul noțional de la cuvîntul „val”, la cuvîntul „solzi”, nu izolat, ci într-o stringență legătură, în care comparația imagistică a strălucitorilor solzii de pește se deplasează asupra elementului lichid. Adăugînd la efectul dominant al metaforei „val-solzi” înversiunea complementului „în joc cu piatra cite-un val” și personificarea (mușcarea valului fiind asemuită jocului unor copii), lectorul va obține întreaga valoare artistică a versurilor, fără însă a depăși stadiul descripției elementare.

Cel de-al doilea tip de metaforă — *metaforele revelatorii* — încearcă într-un fel „revelarea” unui „mister”, prin mijloace pe care nu le pune la îndemîna lumina concretă, experiența sensibilă și lumea imaginară¹²⁾. Fără a fi de acord cu termenul „mister” care în concepția lui Lucian Blaga este sinonim cu „ascuns”, iar uneori apare difuz și nejustificat alături de noțiuni și fenomene deosebit de concrete și explicite (pentru poet somnul este un mister, ninsoarea un mister, asfințitul un mister), trebuie să recunoaștem că există metafore care se ridică deasupra simplei comparații. Ele schimbă nu numai sensul noțional al cuvîntului, ci pun probleme mai ample, de concept, întregindu-se într-un complex de gândire, care presupune din partea cititorului un efort suplimentar și o întreagă înlăunțuire de idei revelate prin sugestia cuvîntului. Pentru a rămîne în universul aceluiași poet, cităm cîteva versuri din poezia *Din adînc* :

*Mamă — tu ai fost odat-mormîntul meu —
De ce îmi e așa de teamă, mamă,
să părăsesc iar lumina ?*

Alături de exprimarea directă, cele două metafore introduse de poet „mamă-mormînt” și „viață-lumină” impun cititorului o interpretare mai profundă. Macabru fără intenție, căci nu este genul său, Lucian Blaga concepe atît nașterea, cît și moartea ca pe o „mare trecere”, operată în ambele sensuri, de pe un tărîm pe celălalt. În virtutea acestui fapt, cititorul este invitat să interpreteze perioada de gestație a mamei ca pe un mormînt al copilului, în care se făurește nu moartea, ci viața, sugerînd transparent „învierea”, sau mai bine zis „reînvierea”. Căci în a doua metaforă, în care viața este asimilată luminii, pentru părăsirea căreia poetul încearcă o mare teamă, apare inofensivul „iar”. Fînd vorba de versuri libere, ne dăm ușor seama că eliminarea lui „iar” nu atinge integritatea expresiei și tot atît de bine poetul putea spune : „De ce îmi e așa de teamă, mamă, să părăsesc

lumina ?” Intercalarea lui „iar” apare deci ca intenționată și, urmîrind în continuare logica acestei intercalări, cititorul constată că „iar” presupune repetarea morții și, implicit, a nașterii, deci credința în metempsihoză, care nu este străină universului poetic al filozofului. Fără a mai recurge la alte exemplificări recunoaștem că revelația metaforei, deosebit de bogată în sensuri și înțelesuri, este unul din factorii raționali care contribuie evident și pregnant la atracția cititorului spre literatură.

Elipsa, al cărei corespondent scenic sau ecranizat este „suspens”-ul, recurge în forma sa cea mai simplă, și numai de dragul conciziunii, la suprimarea unui cuvînt sau a unui grup de cuvinte, care este suplinit mental de către cititor. Cînd în a doua strofă din *Epigonii*, Eminescu începe seria de plastice caracterizări a antecesorilor :

*Cîchindeal gură de aur, Mumulean glas
cu durere,
Prate firea ceă întoarsă, Danîl cel trist și
mic,
Văcărescu cîntînd dulce a iubirii
primăvară... 14)*

nu mai este vorba numai de elipsa verbului și atribuirea metaforică a unor calități, ci de un întreg proces de gândire în care cititorul verifică adevărul afirmațiilor, după posibilitățile sale intelectuale, acceptînd sau respingînd prețuirea, de cele mai multe ori exagerată, a poetului. Gramatical, elipsa verbului este ușor completată de cititor, ca idee însă tot mai aceeași elipsă impune verificare, deci proces amplu de gândire. Efectul dinamizant al elipsei apare cînd autorul lasă cititorului libertatea de a soluționa singur probleme mult mai complicate chiar dacă rezolvarea e sugerată de text. Așa, de exemplu, în *Împărat și proletar*, uzînd la început de elipsa verbului, Eminescu presupune acordul cititorului, punîndu-l sub semnul interogației :

*Religia — o frază de dinșii inventată
Ca eu a ei putere să vă aplece-n jug,
Căci de-ar lipsi din inimi speranța de
răsplătă,
După ce-amar muncirăți mizeri viața toată.
Ați mai purta osînda ca vita de la plug ?*

Și imediat după aceea, folosînd punctele de suspensie, lărgeste sfera de sugesție :

*Cu umbre care nu sînt, v-a-ntunecat
vederea
Și v-a făcut să credeți că veți fi
răsplățiți... 15)*

Cînd soluția problemei este dată, sau este sugerată prea transparent de către autor, efortul de gândire al lectorului este ușurat, dacă însă autorul se reține și păstrează o atitudine de rezervă față de propriile-i întrebări, solicitarea cititorului este totală. Pentru edi-

ficare, în strictul sens al relației care ne interesează, reținem acest fragment din *Rinocerii* de Eugen Ionescu :

BÉRENGER : Nici nu știam că ești poet.
JEAN (iese din camera de baie) : Brrr !

BÉRENGER : Te cunosc prea bine pentru ca să cred că asta e părerea dumitale intimă. Căci știi tot așa de bine ca și mine, omul...

JEAN (întrerupându-l) : Omul... Să nu măi rostești cuvântul ăsta !

BÉRENGER : Vreau să spun, fînța umană, umanismul...

JEAN : Umanismul e perimat ! Ești un vechi sentimental ridicol¹⁶⁾.

Ținând seamă că *Rinocerii* este una din puținele, sau poate chiar unica, dintre producțiile lui Eugen Ionescu în care înțelegerea și interpretarea acțiunilor și ideilor de către cititor sînt dirijate de autor, punctele de suspensie îl pun pe lector în fața celei mai dificile probleme filozofice — omul —, după care se adaugă aceea a umanismului. Deși primește sugestia autorului de integrare în atmosfera tematică a piesei, cea a elementelor contemporane care ar determina evoluția omului spre neom, ca și respingerea umanismului de către Jean, atins de rinocerism, lectorul nu poate să nu ia poziție față de existența propriei sale ființe, cu infinita gamă de întrebări pe care aceasta o reclamă. Iată deci că elipsa, cu variabile sale posibilități de realizare, devine un puternic factor dinamizant al gândirii, constituind pentru lector un revelator prin excelență rațional.

NOTE

- 1) Blaga, Lucian, *Orizont și stil*. În: Blaga, Lucian, *Trilogia culturii. Orizont și stil*. — Spațiul mioritic. — *Geneza metaforei și sensul culturii*. Buc., Editura Fundației, 1944, p. 7.
- 2) Sartre, Jean-Paul, *Pour une littérature engagée*. În rev.: *Les temps modernes*, nr. 1, oct 1945.
- 3) *Poésie involontaire et poésie intentionnelle*. Avant-propos de Paul Eluard. Paris, Editions Seghers, 1942.
- 4) Callois, Roger, *Les impostures de la poésie*. În: Picon, Gaëtan, *Panorama de la nouvelle littérature française*. Paris, Editions Gallimard, 1960, p. 624.
- 5) Maulnier, Thierry, *Introduction à la poésie française*. În: Picon, Gaëtan. *Op. cit.*, p. 619.
- 6) Lagarde, A. și Michard, L. *XX-e siècle. Les grands auteurs français*, vol. 6. Paris, Editions Bords, 1969, p. 305 [capitolul despre Paul Valéry].
- 7) Plaut, *Teatru*. Vol. 1. *Casa cu stafii*. Traducere de Tudor Mălănescu și Al. Hodoș. Buc., Editura pentru literatură, 1968, p. 125.
- 8) Schiller, Friedrich, *Wallenstein*. Traducere de Gh. Mihalache-Buzău și V. Munteanu. Buc., Editura pentru literatură, 1969, p. 8.
- 9) Hugo, Victor, *Notre-Dame de Paris*. Traducere de Gellu Naum. Buc., Editura pentru literatură, 1970, p. 1.
- 10) Dumas, Alexandre, fiul, *Dama cu camelii*. Traducere de C. Popescu-Ulmu. Buc., Editura pentru literatură, 1969, p. 1.
- 11) Sartre, Jean-Paul, *La nausée*. Paris, Editions Gallimard, 1938, p. 7.
- 12) Blaga, Lucian, *Geneza metaforei*. În: Blaga, Lucian. *Op. cit.*, p. 358—359.
- 13) *Idem*, p. 363.
- 14) Eminescu, Mihai, *Poezii*. Buc., Editura pentru literatură, 1965, p. 22.
- 15) *Idem*, p. 47.
- 16) Ionescu, Eugen, *Rinocerii*. În: Ionescu, Eugen, *Teatru*. Vol. 2. Buc., Editura pentru literatură universală, 1968, p. 73.

Oră de povești pentru copii la o bibliotecă publică

(Ilustrație din manualul Unesco *L'Organisation d'une petite bibliothèque publique* de Ingeborg Heintze. Paris, Unesco, 1963. 66 p. cu ilustr.)

Stabilirea vedetelor de nume de autori — persoane fizice (II)

Victoria CURCĂNEANU
șefa Serviciului
de catalogare
din Biblioteca centrală
universitară din București

B. NUME DE AUTORI ANGLO-SAXONI

În cadrul grupei de nume anglo-saxone (engleze, scoțiene, irlandeze, nord-americane), sînt caracteristice următoarele categorii :

1. Nume cu prefixe

a. *Prefixele calificative* : A', Ab, Ap (de origine gaelică, cu sensul de „fiu”); M', Mc, Mac (caracteristic scoțiene); O' (specifice irlandez și scoțian — cu semnificația nepot, descendent); Fitz (de origine normandă — „fiu”); Saint (cel mai frecvent sub forma St) fac parte integrantă din nume și deci constituie cuvînt de ordine :

Pe carte

Gilbert Abbott A'Beckett
Henry Edward Ap Rhys Price
Abraham Coates Fitz Gibbon
John M'Taggart Ellis M'Taggart
William Mac Donald
Charles McEvoy
Sean O'Casey
Eugene O'Neill
Thomas de St Serfe

In vedetă

A'BECKETT, Gilbert Abbott
AP RHYNS PRICE, Henry Edward
FITZ GIBBON, Abraham Coates
M'TAGGART, John M'Taggart Ellis
MAC DONALD, William
McEVOY, Charles
O'CASEY, Sean
O'NEILL, Eugene
ST SERFE, Thomas de

b. *Prefixele formate din particule, prepoziții, articole de origine străină* : de, d', de la, des, du, les, le, la, l'van, van der, von

fac totdeauna parte integrantă din numele anglo-americane, chiar dacă în limba de origine unele din particulele de mai sus nu sînt luate în considerație în vedetă. În afara exemplurilor date în prima parte a articolului nostru pentru nume de origine romanică*, iată cîteva încă :

Pe carte

Augustus De Morgan
Walter De la Mare
Daphne Du Maurier
Alex La Guma
Joseph Sheridan Le Fanu
Roger L'Estrange
Carl Van Doren
Jean Van der Poll
Wernher Von Braun

In vedetă

DE MORGAN, Augustus
DE LA MARE, Walter
DU MAURIER, Daphne
LA GUMA, Alex
LE FANU, Joseph Sheridan
L'ESTRANGE, Roger
VAN DOREN, Carl
VAN DER POLL, Jean
VON BRAUN, Wernher

c. *Particula of* nu face parte din nume :

Pe carte

John of Haveden

In vedetă

HAVEDEN, John of

*) Vezi Revista bibliotecilor, 24, nr. 6, iun 1971, p. 347.

2. Nume compuse

a. Numele legate prin trăsură de unire se trec în vedetă începînd cu prima parte a numelui :

Pe carte

Cecil Day-Lewis
C. K. Scott-Monerieff

In vedetă

DAY-LEWIS, Cecil
SCOTT-MONCRIEFF, C. K.

b. Numele alcătuite din două sau mai multe părți se trec în vedetă începînd cu ultima parte a numelui :

Pe carte

John Stuart Mill
John Mason Neale
Henry Brooks Adams
Ford Madox Ford

In vedetă

MILL, John Stuart
NEALE, John Mason
ADAMS, Henry Brooks
FORD, Ford Madox

Excepție : Se trece în vedetă prima parte a numelui dacă autorul este mai cunoscut în acest fel sau el însuși preferă această formă :

Pe carte

David Earl Lloyd George

In vedetă

LLOYD GEORGE, David Earl

C. NUME DE AUTORI DIN ȚĂRILE DE LIMBI GERMANICE

1. La numele de origine germanică și flamandă în a căror componență intră prefixe (prepoziții sau articole, simple ori contractate) *von, von der, van's, van't, von und zu, zum, zur, af, av, am, auf'm, aus'm, in, van, van der, vander, ten, ter, ther, de, op, voor*, nu se ține seama de prefix, excepție făcînd unele din aceste prefixe pentru numele germane actuale, tratate mai jos la punctul C 3 b. Deci în vedetă se scoate acea parte a numelui care urmează după prefix :

Pe carte

Pieter van der Aa
Leo op de Beeck
Carl de Geer

Jan ten Brink
Menno ter Braak
Albert van Driessche
Jacobus Henricus van't Hoff

In vedetă

AA, Pieter van der
BEECK, Leo op de
GEER, Carl de
BRINK, Jan ten
BRAAK, Menno ter
DRIESSCHE, Albert van
HOFF, Jacobus Henricus van't

Excepții : 1) Prefixul *Ver* se trece în vedetă ca primă parte a numelui :

Pe carte

Daisy Ver Boven

In vedetă

VER BOVEN, Daisy

2) Prefixele existente în numele de origine germanică sau flamandă, dar aparținînd unor autori nord-americani, fac parte integrantă din nume, așa cum am arătat la punctul B 1 b.

3) Numele de autori francezi, în a căror componență intră prefixele *van* sau *van der*, se scot în vedetă ținînd seamă de aceste prefixe :

Pe carte

Paul Van Tieghem
Maxeuce Van Der Meersch

In vedetă

VAN TIEGHEM, Paul
VAN DER MEERSCH, Maxeuce

2. Pentru numele de autori belgieni de origine flamandă sau germanică se ține seamă de prefixe :

Pe carte

Charles De Coster
Karel Van De Woestijne
Ferdinand Van Der Haeghen

In vedetă

DE COSTER, Charles
VAN DE WOESTIJNE, Karel
VAN DER HAEGHEN, Ferdinand

Numele belgiene de altă origine urmează regula limbii de origine a numelui :

Pe carte

Thomas Du Jardin (belgian)

In vedetă

DU JARDIN, Thomas (ca în l. franceză)

3. Numele olandeze, în a căror componență intră prefixe, se scot în vedetă întotdeauna ținând seamă de acea parte a numelui care urmează după prefix, chiar dacă este vorba de nume de altă origine decât de origine germanică sau flamandă :

Pe carte

Hendrik Wilhelm van Loon
Vincent van Gogh
Isaïc le Long
Jacob Baart de la Faille

In vedetă

LOON, Hendrik Wilhelm van
GOGH, Vincent van
LONG, Isaïc le
FAILLE, Jacob Baart de la

Observație : Abrevierile 's, 't, fără a fi precedate de o prepoziție, își păstrează locul în fața numelor olandeze, dar nu se ține seamă de ele în clasamentul alfabetic : 's GRAVENWEERT, 's JACOB.

Dacă înaintea acestor abrevieri ('s, 't) există o prepoziție, abrevierile apar în vedetă în ultima parte : GRAVENWEERT, Jan van 's, HAAFF, Jan Michael van 't.

4. Numele germane care prezintă dificultăți pentru catalogatori sînt numele compuse legate prin trăsura de unire, cele cu prefixe și cele compuse cu conjuncție.

a. *Numele germane cu trăsura de unire* se scot în evidență începînd cu numele plasat în fața trăsurii de unire :

Pe carte

Wilhelm Mayer-Lübke

In vedetă

MAYER-LÜBKE, Wilhelm

b. *Pentru numele germane cu prefixe se pot stabili următoarele trei reguli :*

1) Dacă prefixul constă dintr-un articol hotărît sau din forma contrasă a articolului hotărît cu prepoziție : *Am, In, Zu, Zum, Zur, Aus'm, Auf'm, Vom, Vom und Zum*, numele se scoate în vedetă începînd cu acest prefix :

Pe carte

Emmanuel Christian Am Ende
Ernst Aus'm Weerth
Paul Vom Hage
Everard Im Thurn
Friedrich Zum Berge
Karl Zur Megede
Karl Vom und Zum Stein

In vedetă

AM ENDE, Emmanuel Christian
AUS'M WEERTH, Ernst
VOM HAGE, Paul
IM THURN, Everard
ZUM BERGE, Friedrich
ZUR MEGEDE, Karl
VOM UND ZUM STEIN, Karl

2) Dacă prefixul constă dintr-o prepoziție sau o prepoziție urmată de un articol, nu se ține seamă de prefix în stabilirea cuvîntului de ordine al vedetei :

Pe carte

Friedrich von Schiller
Karl Wilhelm von Humboldt
Joachim Heinrich von der Hagen

In vedetă

SCHILLER, Friedrich von
HUMBOLDT, Karl Wilhelm von
HAGEN, Joachim Heinrich von der

3) Cele două reguli de mai sus sînt valabile în cazul numelor de origine germanică și flamandă. În cazul numelor germane de altă origine, este urmată regula prefixului din limba de origine a numelui :

Pe carte

Hans Otto De Boor
Emil Du Bois-Reymond
Paul Ten Bruggencate

In vedetă

DE BOOR, Hans Otto
DU BOIS-REYMOND, Emil
TEN BRUGGENCATE, Paul

c. *Numele germane compuse, legate printr-o conjuncție se trec în vedetă începînd cu partea numelui așezată imediat înaintea conjuncției :*

Pe carte

Ernst von Heydebrand und der Lasa

In vedetă

HEYDEBRAND UND DER LASA, Ernst von

5. Numele scandinave (daneze, norvegiene și suedeze) care pun probleme pentru catalogatori sînt cele în a căror componență intră prefixe. Se disting următoarele situații :

a. *Prefixele af, av, von, de* origine scandinavă și germanică, nu fac parte din nume :

Pe carte

Carl von Linné
Gunnar Johannes af Hallstöm

In vedetă

LINNÉ, Carl von
HALLSTÖM, Gunnar Johannes

b. *Prefixele de origine franceză și italiană* sub formă de prepoziții simple sau articulate (așa cum am arătat și în prima parte a articolului**), ca și *De flamand* fac parte din nume :

Pe carte

Gerhard Jacob De Geer
Jens Lassen La Cour

In vedetă

DE GEER, Gerhard Jacob
LA COUR, Jens Lassen

c. *Dacă prepozițiile scandinave af și von*, într-o traducere franceză a unui nume suedez, au fost redactate prin franțuzescul *de*, acești de nu face parte din nume, iar numele trebuie redat în forma suedeză :

Pe carte

Axel de Fersen

In vedetă

FERSEN, Axel von

În partea a treia a articolului nostru vom analiza numele de autori slavi, maghiari și orientali.

**) *Op. cit.*, p. 346.

NOTĂ

În articolul *Transliterarea caracterelor chirilice*, apărut în nr. 5/1971, la p. 296, rindurile 1 și 2 din nota nr. 1 a tabelului se vor citi :

1 Ъ, ъ (din sirbo-croată) = Đ, đ

Ђорђевић = Đorđević;

BY

CRONICA

Biblioteca Centrală de Stat a organizat, în perioada aprilie-mai a.c., în incinta instituției, o expoziție consacrată aniversării semicentenarului partidului, cu cele mai reprezentative publicații, documente și fotografii care reflectă istoria poporului nostru, istoria Partidului Comunist Român, ca și realizările actuale obținute pe plan intern și extern, sub conducerea partidului.

Expoziția a fost structurată pe trei mari secțiuni :

I. Tradițiile revoluționare de luptă ale poporului român pentru dreptate și libertate națională și socială, oglindind toate etapele istorice importante, de la Răscoala populară condusă de Tudor Vladimirescu și pînă la proclamarea Republicii Populare Române.

II. Succesele poporului român, sub înțeleapta conducere și îndrumare a Partidului Comunist Român, în toate domeniile de activitate.

III. Politica externă a Partidului Comunist Român, bazată pe principiile coexistenței pașnice, pentru destindere internațională. Partidul Comunist Român, detașament activ al marii armate revoluționare internaționale.

Tematica de largă actualitate, ca și varietatea și calitatea înaltă a publicațiilor etalate au făcut ca expoziția să fie studiată de un număr foarte mare de vizitatori ai bibliotecii.

M. IOVA

În luna iulie 1965, în întîmpinarea celui de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, Biblioteca municipală Dej a elaborat primul număr din *Catetul cu materiale pentru acțiuni de masă în ajutorul bibliotecarilor comunității din raionul Dej*, transformat în anul următor în buletinul bibliografic *Biblioteca publică*, avînd subtitlul : *Texte pentru acțiuni de popularizare a colecțiilor. Bibliografii. Materiale în sprijinul bibliotecarilor.*

În paginile primelor 50 de numere se întîlnesc texte pentru medalioane, montaje și șeri literare : *Făurari de frumusețe, Hora Unirii, În întîmpinarea aleeșilor, Grivița '33, Un sîert de veac, Odă vîtejilor, Te cînt cu drag, Republică iubită, V. I. Lenin cîntat de poezii lumii, George Coșbuc, Andrei Mureșanu, Ioan Pop Rețeganul, Alexandru Ioan Cuza ș.a.*, pentru consătuiri cu cititorii, evocări istorico-literare sau concursuri „Cine știe, citește” : *România întreagă, Republică, măreață vatră, 13 decembrie 1918, 6 Martie 1945, Liviu Rebreanu*. Sînt prezente și texte pentru acțiuni de popularizare a cărții în rîndul copiilor : *Gînduri închinat mamei, Frumosul mîi sau materiale metodice referitoare la activitatea bibliotecilor comunale.*

O mare parte din buletin este dedicată acțiunilor cu caracter informativ : prezentări de cărți, recenzii, bibliografii. Au fost puse la dispoziția bibliotecarilor comunități bibliografii pe următoarele teme : *Congresul al X-lea al P.C.R., Cărți de știință popularizată, Omul și cercetarea Cosmosului, Ion Creangă, Al. Vlahuță etc.*

Din cuprînsul ultimelor numere semnălam prezentarea bibliografică *Friedrich Engels*, întocmită cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la nașterea sa și evocările istorico-literare legate de

Herbert Oit (Oeslau — R.F.G.)

cea de a 50-a aniversare a înființării P.C.R. : *Greua generală a muncitorilor din România — octombrie 1920 și Conferința națională a P.C.R. — octombrie 1945*. Cităm de asemenea medalioul literar *Nicolae Labiș* (1935—1956), recenzile lucrărilor: *Detășamentul Păului* de Alexandru Petrescu și *Șoseaua Nordului* de Eugen Barbu, la ultima adăugându-se și referințe asupra romanului, fișa biografică a autorului, bibliografia selectivă adnotată a lucrărilor sale și lista operelor existente în colecțiile bibliotecii municipale.

Alături de buna organizare a colecțiilor și a cataloagelor bibliotecii și de acțiunile întreprinse pe plan bibliografic pentru informarea propriilor cititori, elaborarea cu consecvență a buletinului *Biblioteca publică* constituie o realizare deosebită a lucrătorilor bibliotecii municipale Dej, pentru care merită toată aprecierea. Cu atât mai mult, cu cât sînt bibliotecii din localitățile reședință de județ ce își desfășoară activitatea în condiții materiale mai bune, atât ca spațiu, cât și ca număr de salariați, dar care au rămas deficiente la acțiunile de asistență de specialitate ce trebuie acordate celorlalte biblioteci publice.

Deși municipiul a fost eruit lovit anul trecut de furtă revărsărilor care s-au abătut în patru rânduri asupra Dejului, biblioteca a lăzbutit să întocmească și în 1970, 11 numere din buletin.

Numărul 50 — a cărui apariție avea și un caracter jubiliar, coincinzind și cu cea de-a cincea aniversare a publicației — a fost redactat în iulie, cînd stihile dezlănțuite ale apelor se potoliseră, iar viața Dejului se desfășura sub semnul refacerii. El cuprinde un scurt *Cuvînt înainte*, din partea inițiatorului buletinului, Mircea Lechințeanu, directorul bibliotecii municipale, o emoționantă bibliografie: *Documente ale eroismului și solidarității umane. Presa centrală și locală despre inundațiile din luna mai, Municipiul Dej*, un succint bilanț al activității bibliotecii municipale și a celorlalte trei biblioteci comunale din cadrul municipiului, în primul semestru al anului 1970 precum și Sumarul buletinului pe anii 1965—1970, numerele 1—50.

M. IONESCU

Centrul metodic de informare și documentare al Comitetului județean Neamț al P.C.R. a avut inițiativa editării a două seturi complete de fișe, cuprinzînd indicele pe subiecte al volumelor de opere ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, întințate România pe drumul desăvîșirii construcției socialiste, și indicele de locuri și persoane menționate în aceeași lucrare. Fișele (mobile, de format internațional, avînd inserate pe ele vedeta de subiect, subvedeta de subiect, de loc și de timp, indicații privind volumul și pagina la care pot fi găsite referențele) vor alcătui, pe măsura apariției volumelor, un fișier alfabetic pe subiecte al operelor secretarului general al partidului. Se preconizează ca numărul fișelor conținînd vedete de subiect, vedete geografice și vedete de nume de persoane să atingă cifra de 7 000, iar tirajul în care vor apărea să fie de 1 000 de exemplare. Seturile de fișe sînt destinate cabinetelor de partid, universităților serale de marxism-leninism, universităților populare, instituțiilor cu caracter documentar, bibliotecilor publice sau specializate din cuprinsul județului. Seturile vor fi însoțite de fișe divizionare: pentru literele alfabeticului (centrale), pentru vedete de subiect mai importante și pentru vedete geografice (laterale stînga), pentru subvedete de subiect sau cronologice mai importante (laterale dreapta).

S-a editat, de asemenea, o broșură semnată de C. Dima-Drăgan, în care sînt date indicișii detaliate privind organizarea acestui fișier pe subiecte ca și regăsirea informațiilor prin intermediul lui.

Inițiativa Comitetului județean Neamț trebuie salutată ca una din cele mai valoroase și mai oportune lucrări bibliografice actuale. Dată fiind necesitatea stringentă a constituirii unor instrumente bibliografice care să pună plenar în va-

loare bogăția de idei conținute în operele secretarului general al partidului, ar fi oportun ca tirajul — stabilit acum în funcție de necesitățile stricte ale județului — să fie considerabil mărit, lărgindu-se, prin comenzi ferme sau abonamente, aria de difuzare a titlului.

Probleme actuale ale educației adultului — este tema Simpozionului de sociologie care s-a desfășurat la Deva, la 29 aprilie 1971, sub egida Consiliului județean al Frontului Unității Socialiste și a Comitetului județean pentru cultură și artă Hunedoara. Bucurîndu-se de participarea unor sociologi de prestigiu ca Haralambie Culea (Psihosociologia difuzării cunoștințelor culturale-științifice) și Fred Mahler (*Tineretul și mass-media*), simpozionul a reunit și o seamă de sociologi „amatori” (mulți studenți ai Institutului de mine din Petroșani), care au abordat în comunicările lor teme deosebit de interesante. Reținem: *Aspecte ale lecturii publice în satul Cristur* (Ion Faur, director al Bibliotecii municipale din Deva), *Cartea — mijloc de propagare a culturii în mediul rural* (Vasile Pop, Ioan Roventă, Ioan Tantz, studenți ai Institutului de mine), *Metode sociologice în cercetarea lecturii publice* (Gheorghe Plăcintă, bibliograf la Biblioteca Centrală de Stat), *Cercetări concrete pentru configurația soluțiilor de reciclare a cadrelor* (Septimiu Kraus, lector universitar la Institutul de mine Petroșani) ș.a.

Propaganda cărții științifice și tehnice în spiritul reciclării profesionale, lată spiritul în care a fost concepută tematica acțiunilor de propagandă organizate în ultima perioadă de Biblioteca municipală din Lugoj, dintre care menționăm-dezbatările: *Cartea de medicină în spiritul practicii de spital*; *Din literatura tehnică consultată de specialiștii din domeniul industriei textile*; *Principalele noutăți tehnice din literatura de specialitate a domeniului industriei textile* ș.a.

O dată cu promovarea examenului final, prima promoție de bibliotecari cu pregătire medie de specialitate a primit diploma de absolvire a Școlii postliceale de biblioteconomie din cadrul Grupului școlar poligrafic „D. Marinescu” de pe lângă Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă. Cursurile teoretice au avut o durată de cinci semestre, repartizate în doi ani de studii, iar practica — cuprinsă și în programul săptămînal de școală — a comportat trei luni de muncă nemijlociată în bibliotecă: o lună la sfîrșitul anului I, două luni după absolvirea cursurilor teoretice ale anului II.

Examenul final a avut loc în perioada 22—27 iunie a.c. și a constat din probe scrise și orale la materiile de specialitate: clasificarea și catalogarea publicațiilor, relații cu cititorii.

Toți cei 60 de elevi care au frecventat cursurile au primit diploma de absolvire și titlul de bibliotecari cu studii postliceale în specialitatea biblioteconomie.

Repartizarea absolvenților în muncă se face potrivit contractelor încheiate de elevi la începutul frecventării școlii cu comitetele județene pentru cultură și artă.

Biblioteca Facultății de Drept din București găzduiește o originală expoziție, cu caracter educativ, adresată studenților cititori. Printre exponate: cărți și cursuri degradate, cu file rupte, cu însemnări de lectură sau notații de ordin intim, cu sublinieri, desene ș.a., precum și mostre de buletine de cerere scrise încoret, incomplet, necite.

Biblioteca municipală din Brașov a găzduit în cadrul Colocivilor brașovene — ediție jubiliară — la secția de colecții speciale, o interesantă ex-

poziție documentară: *Brașovul în documente și publicații muzicale*. La deschiderea ei, care a avut loc la sfârșitul lunii aprilie, au participat alături de iubitorii muzicii din Brașov, câteva personalități remarcabile din viața artistică: Viorel Cosma, Constantin Bobescu, Tudor Ciortea, L. Comes și Ludovic Spiess.

Un panou intitulat *Inceputurile vieții muzicale brașovene* a cuprins *fotocopii*, prima descriere a orgii din Brașov făcută de Valentin Kraus la sfârșitul sec. al XV-lea, *Odae cum Harmonis*, prima culegere de muzică laică din Ardeal, tipărită în 1584, de Honterus la Brașov, coperta *Tabulatului* lui Valentin G. Bakfark tipărită la Lyon în 1552, *Cronică (1520-1561)* a vestitului organist brașovean Hieronymus Oestermayer, partiuri ale interpreților brașoveni din sec. al XVI-lea - XVIII-lea. Pe un alt panou intitulat *Avântul vieții muzicale în secolul al XIX-lea* s-au aflat portretele lui Anton Pann, Gh. Ucencuș, gazetarul Jacob Mureșianu (1812-1887), autorul primului dans de salon pe teme folclorice naționale *Romana*, portretul lui A. Mureșianu (1816-1863), autorul imnului *Deșteaptă-te române* și procesul verbal al *Reuniunii femeilor române din Brașov*, societate înființată de Jacob Mureșianu la 1850, între ale cărei principale obiective era și propagarea și stimularea muzicii românești. Ciprian Porumbescu, fost profesor la liceul din Brașov, unde s-a jucat prima operă românească din țară (în februarie 1882), a fost amintit cu câteva partiuri, fotografii, scrisori și manuscrise.

Expoziția a evocat personalitatea compozitorilor Gheorghe Dima și Jacob Mureșianu, animatori ai vieții muzicale brașovene.

Un panou și două vitrine au prezentat stăruțele Reuniunii corurilor maghiare muncitorești din Brașov, manuscrise de Paul Richter, fotografii cu reuniunile corale române, maghiare și germane.

Expoziția a cuprins și aspecte din activitatea instituțiilor culturale brașovene - cum ar fi Școala populară de artă (fostă Conservatorul de muzică „Astra” înființat în 1928) și Filarmonica de stat „G. Dima”, care în decurs de două decenii a prezentat peste 2.000 de concerte.

Teatrul muzical înființat în 1935 a înscris în repertoriul său peste 50 de lucrări românești și universale. Au fost înfățișate *fotocopii* privind activitatea teatrului, programe, schițe de costume, afișe, ilustrând bogata activitate a acestui instituții.

Din creația contemporană brașoveană au fost aduse sub ochii vizitatorilor lucrările: *Studii pentru o monografie muzicală a orașului Brașov* de Gemma Zinveliu, *Trandafirii Doftanei* operă de Norbert Petri, *Reuniunea de gimnastică și cântări* de Ion Chirilă, *Coruri* de Jacob Mureșianu, studiul *Un compozitor german din Ardeal - Paul Richter* de Liviu Teclu și *Johannes Brahms în Transilvania* de Victor P-ckerich și Norbert Petri. La realizarea acestei interesante expoziții, care a fost deschisă timp de trei săptămâni și a stîrnit un ecou favorabil în rîndul specialiștilor și a publicului au contribuit criticul muzical Mircea Gherman și muzicologul Mihai Weber.

P. ISTRATE

Oficiul de aprovizionare și servicii pentru bibliotecă își informează beneficiarii asupra producției curente de diafilme, diapozitive și discuri prin intermediul unui *Catalog de semnalare* (Buc., apr 1971, 26 p. lito), care cuprinde un supliment la planul de apariții pe anul 1971 al Studioului cinematografic „Animafilm”-București (diafilme și diapozitive) și planurile de apariții pe trimestrele II și III ale Casei de discuri „Electrecord” (povestiri, basme, teatru; muzică simfonică de cameră, operă, operetă; muzică populară românească, muzică ușoară).

O notă inserată în catalog aduce la cunoștința bibliotecilor interesate că pot comanda materialele audio-vizuale semnalate prin intermediul Oficiului.

În ziua de 12 mai 1971 s-a deschis la „Muzeul de artă feudală al Academiei R. S. România, ing. Dimitrie Minovici”, o expoziție de manuscrise muzicale din secolele XVI-XIX, organizată de Cabinetul de manuscrise - carte rară de la Biblioteca Academiei.

În prezența unor numeroși reprezentanți ai vieții culturale și artistice din Capitală, prof. Șerban Cioculescu, directorul general al Bibliotecii Academiei, a vorbit despre importanța expozițiilor ce cuprind câteva din piesele cele mai de valoare, selecționate dintr-un fond de aproape 500 de opere de acest fel.

În vitrinele muzeului sînt înfățișate publicului antifonare latine cu notație occidentală și cu splendide miniaturi (sec. XIV-XV), copii contemporane sau volume autografe ale unor precursori ai muzicii românești (Filotei monahul în Tara Românească, sec. XV, și Eustațiu în Moldova, sec. XVI), iar dintr-o epocă ceva mai târzie, psaltichii cu notație bizantină (sec. XV-XIX), stihirare și manuale cu notație Kriuki (sec. XVIII-XIX), Irmologhion cu notație pătrată (sec. XVIII), apoi Sistema muzicii bisericești a lui Ioan Cucuzel (sec. XVII), Calavasi peste tot anul; Irmoase veselitoare ce sînt cîntate pe la mese (1841), manuscris folosit de Mihai Eminescu în culegerea sa de poezii populare, Anixandre de Anton Pann (1833) și altele.

Un desen original în cărbune executat de B. St. Delavrancea, reprezentînd pe Anton Pann și o acuară de Carol Popp de Szathmar, înfățișînd tarapul lui Dimitrie Occhi Albi din București pe la 1860, îmbogățesc informația asupra vieții noastre muzicale din trecut.

În timpul vizitării expoziției oaspeții au putut asculta înregistrări de muzică bizantină cîntată de specialistul Gheorghe Panfiru după manuscrisele expuse.

Prin grija conducerii muzeului, a cărei îndelungată colaborare cu Biblioteca Academiei a dat posibilitate publicului larg să cunoască multe piese de valoare din colecțiile acestei instituții, pune, și de această dată, la dispoziția vizitatorilor un frumos catalog (elaborat de Daniela Aramă) cu descrierea tuturor pieselor prezentate, avînd și numeroase reproduceri de bună calitate.

istoria cărții
și a
bibliotecilor

**ÎNSEMĂRI
TRILINGVE**

pe cărțile unui meșteșugar orădean

Livia BACĂRU

Transilvania trecea, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, printr-o epocă de mari prefaceri. O burghezie nouă își anunța apariția și se străduia să-și afirme o viață social-economică proprie, modernă, lucru care nu se petrecea fără profunde zguduri. Absolutismul luminat, început sub domnia Mariei Tereza și culminat sub aceea a lui Iosif al II-lea, încerca să pună de acord vechia orinduire feudală cu înnoirile veacului, evitând tulburările revoluționare, numai prin reforme care se voiau pașnice și care favorizau progresul tehnic, îmbunătățirea culturii pămintului și crearea de instituții sociale. Pe tărîm religios se ajunge la edictul de toleranță din 1781 care prevede primatul religiei catolice dar dă libertatea practicării și a celorlalte religii.

Cum unirea cu Roma, nici după trecerea a cîteva decenii, nu-și găsisese o mazăcă statornică și, în căutarea ei, provoca riposta uneori singeroasă a poporului, se manifesta o opoziție față de catolicism care ascundea, de fapt, protestul împotriva persistenței unor privilegii feudale. Deasupra ciocnirilor violente, între catolicism și ortodoxism era însă urmărit un scop unic al românilor de ambe confesiuni din Transilvania: afirmarea lor politică și culturală.

Dacă, pentru atingerea lui, uniții au pornit pe calea creării de școli pentru români sau a trimiterii tinerilor la școlile latine din străinătate, ortodoxii au continuat să țină legăturile stabilite printr-o lungă tradiție cu țările române. Scriind despre încercarea tipografică unite de la Blaj de a înlocui vechile

Insemnare în limba maghiară, cu caractere latine, pe Palia de la Orăștie, 1582.

*Christus unum kuletisic utam Anno 1000. első ékone sabb
hilentédis Megeze Kiraly. lefen, azon Dicsőséges. Kir
aly keredet; fundalta is építette; s az vavadi Vavate
leges, leg eleinton, az utam épáltettet, az tivas, ahi Di
zanyassobban meg azoria tueni. Nizemeg, avog hieisse
meg, a Vavé. Kegletibe, s oban a Distyabon, a melllyk,
vagon az kálvaxija. Hoz, jelli onan vagon Egy Prof
kany fed; hóbül: farogott. Nizemeg jol: azillet vagon
a ekam. Coram me et per me. Tome David. Imp*

Accastă carte este a lui David Toma și cine o va fura, să-i fie cea dintii și cea de pe urmă avere, iar dacă din întâmplare s-ar rătăci pe undeva, așadar, să o ducă lui David Toma și i se va plăti osteneala. Oradea Mare, 3 dec. 1802. David Toma mpr. Săpunar din Oradea Mare (în limba maghiară).

Accastă carte ce să numește carte lui Moisie, Bitie și Ishod, au fost a părintelui David Tomă sfinții sale: moșul dedesubtului subscris și pentru cerere citanii de la unul la altul s-au fost răzbit cu mare și gre streinare pînă în atît cit prin judecată, cu multă ustăneală o am putut aduce la mina mea. Drept aceste de să va streina mai mult, să să aducă la dedesubtului subscris, și numitul, căș va lua plata ustănelii cu mulțemie dimpreună. Iară de o va ascunde cineva: toată chiverniseala aceleie în zădar să-i fie, nici să aibă noroc la nimică. Scrisu-s-au prin mine David Tomă mpr. lăcuițoriu în Oradea Mare, stăpinul cărții aceștie.

Accastă carte să numește Bitie și este a lui David Tomă, lăcuițoriu în Oradea Mare; cu zece zloși și un mărieș o am cumpărat, pentru legat am dat doi zloși și patru groșită; deci cine o va fura, a ceasta să-i fie avuție și ce dintii și ce de pe urmă, nici să aibă noroc la nimică ci toată munca lui în zădar să-i fie. Iară de se va întâmpla de se va răzbi undeva, cine o va găsi să o aducă la mine; căș va lua mulțemie și cu plata ustănelii dinpreună. Însămnutu-s-au în Oradea Mare, septembrie în 8 zile 1792. David Toma mpr.

A.1795. Toată iarna a fost un braț de fin 80 de Rforinți, o vacă 6 forinți, un porc mare 1 forint, o piine 4 husăși, pînă la seceriș; și în anul acela a fost o iarnă cit nu se poate spune țaria și cruzimea ei. (în limba maghiară).

După nașterea lui Iisus. Anno 1075 Sfințul Ladislau devine ce! de al nouălea rege maghiar; a cel slăvit rege a început, a întemeiat și a zidit cel dintii cetatea din Oradea Mare, după aceea s-a construit orașul; cine vrea să știe mai sigur să se uite sau să caute în colțul cetății, în bastionul care este spre dealul Calvaria, acolo este un cap de leu cioplit în piatră. Să se uite bine, deasupra aceleia se află numărul. (în limba maghiară).

tipărituri din Moldova și Muntenia cu altele revizuite din punct de vedere dogmatic, N. Iorga arată că „în abia treizeci de ani s-a realizat o colecție completă de cărți sacre și de cărți de cult, dar ortodoxii se fereau să le folosească și preferau toate ostentoliile, toate cheltuielile, toate riscurile pentru a și le procura pe cele de o ortodoxie deasupra oricărei critici care veneau de la București”.¹⁾ Printre acești români ale căror legături cu Bucureștiul sînt atestate de propriile lor însemnări pe cărți vechi, moștenite sau cumpărate, se numără și Toma David.

Din puținele date biografice rămase prin însemnările lui aflăm că era nepotul unui preot cu același nume, că locuia în Oradea Mare și că era săpunar.

Însemnările făcute de-a lungul a 36 de ani, unele în Oradea, altele în București, poartă date cuprinse între 1769 și 1805. Le-am găsit pe trei cărți românești vechi păstrate în Biblioteca Academiei: *Palia* de la Orăștie, 1582, *Psaltire*, Rîmnice, 1725 și *Calendariu* pe 112 ani, Iași, 1785. Valoarea lor constă, pe de o parte, în faptul că sînt făcute în trei limbi: română, maghiară și, pentru formulele de încheiere și datare, latină; pe de altă parte, prezența lor pe cele trei cărți, *Palia* moștenită, pierdută și apoi răsucupărată, iar celelalte două cumpărate de David, ni-l dezvăluie ca pe un cărturar căruiu îi putem atribui și pasiunea de bibliofil. Iată care sînt motivele care ne îndeamnă să credem acest lucru: el nu seria niciodată pe foile cărților; se îngrijea să le dea la legat (tustrele au legături transilvănene), cu indicații specială de a li se adăuga la început și sfîrșit foi albe anume pentru scris; în sfîrșit, poate fi concludentă în acest sens însăși însemnarea prin care ne transmite odiseea *Paliei* răsucupărată și legată pe chelutiala sa.

Că era cărturar, iarăși nu ne putem îndoi de aceea, aceleași însemnări ne aduc mărturie că, pe lângă obișnuitele pe atunci rețete, fenomene meteorologice, calcule astrologice ș.a., el a consemnat și cîteva date istorice despre cetatea din Oradea, despre unele evenimente contemporane din oraș și județ, despre campania lui Napoleon și despre criza economică de la răsucucea celor două secole provocată de această campanie și de anii secetoși dintre 1794 și 1810, criză „cu efecte mai simțite ca oricare alta și de negustori, dar mai ales de meșteșugarii români din Transilvania”.²⁾

Cele mai multe din însemnări se găsesc în *Palie* dar nu sînt puține nici acele făcute pe foile albe ale *Calendarului* copiate de Toma David la București, în anul 1798 dintr-un loc „unde iera așezat cu hotărîre de oameni mari...”, cuprinzînd în marea lor majoritate *Învățături ale dascălului înțelept și Pildele lumii acestie și a faptelor*. Își mai notează și zilele nenorocoasă și face îndreptări în calendar la anii care stau sub dife-

rite zodiacale, recalculându-i pînă în 1972. În unele datări menționează zilele după stilul vechi (*pe române*) și după cel nou (*pe ungarie*) fiind obișnuit cu amîndouă.

Dintr-o iscălitură a acestui român din Oradea reiese că el era săpunar, deci unul dintre aceia despre care N. Iorga spune că, în Muntenia „erau prin orașe meșteri bine văzuți și cu oarecare aplecări spre învățatură”, la care adaugă că „la 1794 vedem un copil de săpunar dat la școală”.³⁾ Toma David făcea parte, așadar, dintr-o breaslă cu bună faimă și, în același timp, provenea dintr-o familie cu tradiții cărturărești mai vechi în care știm că unul din înaintași fusese preot. În afară de aceasta, el avea un orizont larg de cunoștințe dobîndite în călătoriile pe care meșteșugul lui i le prilejuia în țară și dincolo de hotarele ei pentru a-și plasa produsele, deci făcînd și negustorie. O dată cu dezvoltarea economiei de mărfuri — scrie Lenin — „drept piață pentru desfacerea produselor serveste nu mica piață sătească sau iarmarocul ei o regiune întregă, apoi țara întregă, iar uneori și alte țări”.⁴⁾

Or, săpunul era un produs deseori menționat între mărfurile trecute din Transilvania în țările române unde se cerea. Pe la 1791, — scrie Iorga — „Ardealul, răsărit economiceste, era acolo ca să dea Principatelor și mai ales Țării Românești, iar din aceasta în special Olteniei, cele de nevoie pentru a se «civilisa» în sensul apusean”, iar mai departe, „Apele de toaletă se învînesc în baloturi cu «săpun ce scriu gazetele că au ieșit pentru spălat cocoonale pe obraz»”.⁵⁾

Un interes economic îl poartă, deci, pe Toma David prin București, dar nu același interes îl îndeamnă să cumpere de acolo cărți și să transcrie *manu propria* în *Călmădăriul* său o seamă de lucruri care trebuiau să fie cunoscute atunci de orice om de carte. I-am putea motiva dorința de a-și procura cărți religioase prin apartenența lui la comunitatea română ortodoxă din Oradea, destul de numeroasă în acea vreme, după cum reiese dintr-un recensămint făcut în 1782 care dă cifrele următoare: „324 capi de familii române și anume: 178 familii ortodoxe și 146 familii unite, față de 323 familii catolice nemți și unguri, 34 familii calvini și 3 familii luterane”.⁶⁾ Deoarece, cum am mai spus, în Transilvania erau nefectate dispute între catolici și ortodocși, aceștia din urmă căutau, pe toate căile, să reintre în vechile lor drepturi, îngăduite oficial de edictul lui Iosif al II-lea, iar Toma David, deși nu pare a fi în mod deosebit preocupat de viața religioasă, consențează drepturile cîștigate de cei de un rit cu el. Dar nu pentru aceste interese, caută el și cumpără cărți românești ci în virtutea unor legături culturale cu cei de peste munți. „Cea ce interesează — îl citim din nou pe N. Iorga — e că toți acești oameni din Caransebeș, Lu-

După nașterea domnului nostru Is. Hs., 1769 die 15 = august, într-o marți seara la zece fără un sfert s-au aprins de la Casa proviantului [= cu provizii] cetatea din Oradea Mare așa că a ars pînă la pămînt. Focul a ținut aproape o săptămîină întreagă. (în limba maghiară).

Annul 1773: martie în 22 de zile, au ars căsile vladicului popistășese, adecă a lui Patatici. David Thomá mpr.

Anno 1771 die 15: pe române, pe ungarie 26 = 7bris la ora 4 după miezul nopții a fost cutremur în Oradea Mare. (în limba maghiară).

Annul 1783; au ieșit poruncă de la împăratul ROMI, anume Iosif al doile, cum că oricine va vre ca să se dezunneze să fie slobod, numai să aibă catihizație în șase săptămîni. David Tamás mpr.

Anul 1784, octomvrie în 13 zile au venit poruncă de la înălțatul împărat Iosif al doile ca să fie slobod a să fare biserică neunită în Oradea Mare, în Uivaros; și s-au început a să sluji leturgie, octomvrie în 20 de zile, de părintele Ioan Clintoc, paroh, la casa jupînului Niri Andraș, soponariu; pe ulița Căpăținușilor, după ace pe ulița Peji la casa carile era școală pentru învățatura pruncilor.

Annul 1805. Acest an, atîta de rău și nenorocos au fost cit nu-i condeiu care să poată scrie, fără ngrai pe scurt; hițul [=via] de Orade, jumătate l-au bătut peatra, celalalt au înghețat și l-au astupat zăpada cit n-au putut culege cînd au fost vreme.

Anno 1798 după nașterea domnului nostru Is. Hs., la începutul acestui an mersul războiului a fost atît de norocos pentru francezi cit, ocupînd Lombardia austriacă au trecut în Styria și se vedea însuși orașul Vienei în primejdie; pentru a o îndepărta, nu numai austriecii din toate stările ci și nobilimea maghiară, urmînd pilda slăviților săi înaintași, au luat armele cu deplină promptitudine, sub comanda supremă a principelui Iosif, întendentul merituos al palatinului; nobila oaste maghiară care s-a ridicat, așezîndu-se în tabără la Simbăta Mare pe la mijlocul lui August a fost vizitată de măriile lor Domnul și Doamna noastră. (în limba maghiară).

Invățătura Dascalului înțelept către ucenicul, vrierii, minții, faptelor celor bune și de folos. *Mers-au dinăoară un ucenic la Dascalul său zicind : Dascăle ce voi face ca să mă hrănesc în lume. Dascalul i-au răspuns, zicind : Fătul mneiu, sapă rădăcina înțelepciunii și culege virfurile minții și le pune în oala blindeșelor, și acuperi cu talgerul răbdării ca să să fearbă una cu alta și apoi te va hrăni Dumnezeu. Fătul mneiu. Zicind Dascalul aceste mai sus scrisă au zis ucenicul : Aceste le-am înțales și sint bune și de folos. Iară acuma mă rog ca să-mi spuî care sint Pildele faptelor lumii aceste. Atunci i-au scris dascalul stihurile cari urmează mai sus (sic!) cu numere :*

— *Frumos, ușor și supțire sint și am fost de tot pină la omul cel mai prost, dară cu anevoie negru mă voi pute face pină la bătrinețe, cum omului îi place ; facu-mă dară ca argintului față, alb ca zăpada, tuturor ca să mă vază ; atunci sint înțelepților cunună, aducind slavă și cinste bună. [Părul].*

— *Indată ceva sint și indată nimic sint ; în numere ceva dar și nimic sint ; și întru cele mari slăvit : includ și lume amândo ca o roată în sămne ; vai, că mini, picioare, oase-mă lipsește și burta e-n goliciune, nu mă veselește. [Zero ?].*

— *Oare adevărat iese că vrăbie mai curund mănincă o corșă [=coș] de oră, decit un cal ?*

— *Soarele îl coace, mîna îl rupe, picioarele îl calcă, gura îl folosește. [Strugurele].*

— *Nu mă ferbe, nu mă sară, nu mă frige, nu mă coace, nu mă mănincă, nu mă be și tot place la mulți oameni. [Căminul sau biserică].*

Finis coronat opus.

Aceste mai jos următoare 46 de zile pască tot annu sint nenorocoasă, cari s-au și cercat prin un filosof grecesc foarte învățat și le-au însămnat acele zile, și așa zice prin scrisoare lui cum că cela om ce să va bolnăvi în vreo zi dintr-a acele, cu nevoie să va mai scula din boala aceie, sau la drum de va pleca, sau neguțatorie va începe, sau orice lucru mare va face, slabă nădejde a fire veun capăt bun. Aceste sint zilele : [urmează enumerarea lor]. Și așa zice acel cinstit filosof prin predoslovie sa, cumcă într-o zi dintr-a aceste mai sus pomnitate au fost Adam gonit din rai pentru călare poruncii, într-o zi de acele au omorît Cain pe Arvel, într-o zi din acele s-au început potopul apăii [=apei], într-o zi din acele s-au sodomit Sodoma și Gomora.

→

goj, Dobrua pină la Focșani, Iași, Cernăuți, de la Botoșani și pină la Giurgiul și Brăila Turcilor [Lipoveni din Alba Iulia (Bălgrad) și din Lăpova Banatului] stau în continue legături românești în același timp cînd scriu românește, avînd termeni românești pentru tot ce privește negoțul lor...“ ?)

Intr-adevăr, limba românească din însemnările lui este frumoasă și curată. Cunoștea foarte bine și limba maghiară, aceasta se vede din construcția largă a frazei, dar, scriînd-o se strecoară și grafic, pronunția greșită, specifică românilor, a unor vocale închise inexistente în limba românească. Cit privește limba latină, el trebuie să fi cunoscut pe lingă formulele uzitate în limba oficială și cîteva noțiuni învățate, eventual, la școala pe care o va fi urmat.

De altcum, era mai exercitat în scrisul cu caractere chirilice al cărui duct este disciplinat, drept, egal, frumos, pe cînd caligrafia latină este uneori mai puțin îndemînată. S-ar putea crede că Toma David scrisese foarte mult cu slove chirilice și bănuim că a copiat pentru el sau pentru alții, de tute manuserise românești, o dată ce stăpînea, ea să zicem așa, tehnica transcrierii. Pe foile albe se mai văd încă, trase cu creionul, urșoarele linii ale chenarelor sau cele care alinau scrisul după cum și titlurile, inițialele, cifrele și micile ornamente sint luate cu roșu pentru a da paginilor eleganță și viață.

Vom da, în continuare, numai o parte din însemnările săpunarului orădean alese pe criteriu conținutului și al frumuseții limbii. Pentru o mai ușoară lectură nu le vom translitera ci vom adopta ortografia modernă. Din cele cititorul va putea cunoaște mai bine preocupările și cunoștințele lui Toma David și, prin el, și a celorla din categoria sa. Poate că în bibliotecile din țară se vor mai găsi din volumele lui și se va contura posibilitatea reconstituirii unei părți din zestrea sa culturală, de două ori interesantă: o dată pentru însăși existența ei la acea epocă în casa unui meșteșugar, a doua oară pentru frumoasele însemnări pe care, cu siguranță, le va fi lăsat și în celelalte exemplare stăpînite de el.

NOTE

1. Iorga, N. *Histoire des roumains de Transylvanie et de Hongrie*, 2-e édition. Vol. 2. Buc., 1940, p. 149.
2. Pavlescu, Eugen. *Meșteșug și negoț la români din sudul Transilvaniei*, (sec. XII—XIX). Buc., Editura Academiei R. S. România, 1970, p. 271.
3. Iorga, N. *Istoria industriilor la români*. Buc., 1927, p. 152.
4. Lenin, V. I. *Dezvoltarea capitalismului în Rusia*. În: *Opere complete*, ed. a 2-a, vol. 3. Buc., Editura politică, 1963, p. 325.
5. Iorga, N. *Istoria comerțului românesc. Epoca mai nouă*. Buc., 1925, p. 83—84.
6. Piru, Nicolae. *Elementul românesc în conducerea orașului Oradea*. 1700—1850. Oradea. 1940, p. 8.
7. Iorga, N. *Op. cit.*, sub 5, p. 86.

→
 într-o zi din acele făcără de ocară pă
 vestitul Samson împărat, într-o zi din acele
 au otrăvit pe Allicsandru împărat și alie
 lucruri mari nenorocoasă ce s-au întâmplat
 în lume tot într-a aceste mai sus însam-
 nate zile au fost, deci pentru ace zic și eu
 cu iposie [= bănuială] cumcă toate să fie
 adevărate, și sint, dară cu acest feliu de
 scopos; fiind că de unde am pedescris ieu
 aceasta, iera așezat cu hotărîre de oameni
 mari, însă cu toate acestea ieu nu voiesc
 a încredința pe nimene prin scrisoare me,
 fără numai atîta zic, cu smerenie me,
 cumcă pe cine, cum îl va povățui înțelep-
 ciune minții, așa-i va fi și adevărînta cre-
 dinții. Sig. Bucurezsd, Die 3 July A.1798.
 David Tomă. Corum me et per me Tome
 David mpr.

VASILE ALECSANDRI

la Biblioteca Academiei

Elena DUMITRESCU

Рубль, изъяснитъ азесте, ісх.
 новбісн, а рлредннца
 пеннлне, прне, Слрне
 арлне, фбрл нхлнл днл
 п, а пшл. Бнн, рлсленл
 пвл, нрлнл, пелнл нвл
 рлва, пврлчнл, нлрлнл
 Пннн: а нл нл нл
 Адрлннл рлрлнл.

Sig. Bucureze. Die 3
 July, 1798. David Tomă.

Coram me et per me
 Tome David mpr.

Una din mindrile bibliotecarilor este de a putea evoca printre înaintașii lor, figuri reprezentative ca B. P. Hasdeu, St. O. Iosif, Ilarie Chendi, Ioan Bianu, Tudor Vianu și alte nume de citori ai culturii care, pentru ei au fost mai întâi bibliotecari (fără a împinge lipsa de modestie până în a-l cita pe Eminescu).

Vasile Alecsandri n-a fost bibliotecar — dar a fost arhivist, arhivist al statului. Cartea sau dosarul? Privite ambele ca forme materializate ale memoriei umane, deosebirile nu contează. Astfel, „acel rege-al poeziei” capătă hrisov domnesc la 3 februarie 1850 prin care este numit în funcția de arhivist al statului la Iași, în locul tatălui său, voievod. Bolintineanu se sperie așa de tare că noua situație ar putea periclită talentul poetului, încît se grăbește să-i scrie: Am auzit că lira lăsînd-o la o parte / În cîrmuirea țării ai fi luînd tu parte /, Că părăsiud eterul, cu stele semănat / În pulberea arhivei tu capul ai plecat...

Dar teama este neîntemeiată, căci la 22 aprilie 1853 vel spătarul pleacă din această funcție, iar în cei trei ani de activitate la Arhivele din Iași, a avut destule concedii. Aceasta nu l-a împiedicat, cit a stat acolo, să lupte pentru drepturile instituției ce conducea, să înțeleagă și să oblige pe alții să înțeleagă care este rolul unei arhive de stat — sau a unei biblioteci naționale — „carele slujesc de temelie legiuirilor și istoriei țării”, că averea spirituală a națiunii trebuie păstrată acolo unde poporul ajunge la ea. Desigur acestea au fost sentimentele și convingerea lui V. Alecsandri cînd a dispus prin testament, ca toate manuscrisele sale să fie dăruite Academiei Române, a cărui membru era, lucru pe care soția sa l-a îndeplinit cu pioșenie și înțelegere.

Insemnare în limba română, cu caractere chirilice, pe Calendarul de la Iași 1785.

Pagină cu autograful lui V. Alecsandri, ilustrată de Maria Sturza.

Alecsandri publicat în 1957 de Marta Anineanu, în care se cuprind și scrisori eflate în alte biblioteci din țară.

Manuscrisele propriu-zise se găsesc în 103 cote topografice (97 la manuscrise românești și 6 la manuscrise franceze). Manuscrisele cu cote cuprinse între numerele 311 și 1380 sînt descrise detaliat în cele patru volume ale *Catalogului de manuscrise românești* elaborat de Biblioteca Academiei, iar celelalte, intercalate în fond pînă la cota 5927 au o evidență de inventar și fișe puse la dispoziția cercetătorilor. Dăm mai jos cîteva titluri din cele mai importante manuscrise ale poetului: *Lăcrămioare*, *Legende*, *Ostașii noștri*, *Poezii populare*, „*Suvenir*”, *Balade și cîntece populare culesc în România*, *Zimbrul și vulpea*, *Hora Unirii*, *Cîntecul Unirii*, *Pasteluri*, *Poezii*, *Legenda rîndumichii*, *Doine*, *Înșiră-te mărgărite*, *Cinel-cinel*, *Șoldan Viteazul*, *Despot Vodă*, *Fintina Blanduziei*, *Sinziana și Pepelea*, *Ovidiu*, *Boieri și ciocoi*, *Cucoana Chirița în balon*, *Insemnări de călătorie*, *Moldova în 1857*, *Călătorie în Africa*, *Novela: Dridri*; *Mărgărita*, *Amintiri*, *Istoria misiilor mele politice în Franța, Engiltera și Italia*, *Trei arcași sau Altarul mării Putna*, *Vivandiera*, *Agachi Flutur*, *Barbu Lăutarul*, *Stan Covrigarul*, *Ion Păpușierul*, *Le gâteau des rois*, *Sinziana* (l. franceză) și *Jurnal* (1846, Trieste).

Toate manuscrisele lui Vasile Alecsandri sînt frumoase, legate în piele, în albume prețioase sau în simple caiete de mușama, ele au aceeași eleganță datorită scrisului său de o caligrafie perfectă. Totuși trebuie să remarcăm unele deosebit de valoroase din colecție, cum sînt: *Doine* — manuscris autograf dăruit, cu dedicație, lui C. Negri; *Boieri și ciocoi*, tot autograf dedicat prietenului său Mihail Kogălniceanu; din *Fintina Blanduziei* există două manuscrise autografe, unul dăruit cu dedicație fratelui său Iancu, iar al doilea lui Ion Ghica și, pentru a încheia, menționăm manuscrisul autograf *Floricele rătăcite* dăruit lui Ion Ghica, un album frumos legat, ilustrat de fiica lui Ion Ghica, Maria G. Sturza. Iată ce serie pe prima pagină a acestui manuscris: „V. Alecsandri, *Floricele rătăcite*”. „Dăruit Academiei Române, după dorința răposatului ei părinte Ion Ghica, de Joanna Maria G. Sturza. 23 aprilie 1904” — „fete cu text și ilustrații 60. Ion Bianu”.

Am reproduș această pagină a manuscrisului ca una ce ni se pare concludentă: Vasile Alecsandri scrie, Ion Ghica citește, dar îl restituie pentru că i se pare a fi bunul tuturor, iar Ion Bianu, bibliotecarul, cataloghează!

În afară de manuscrisele aduse de Paulina Alecsandri, trebuie să menționăm pe cele date de Ion Ghica, marele său prieten, de Iacob Negruzzi, D. A. Sturza, G. Bongescu ș.a. care, conștienți, desigur, de valoarea operei prietenului lor, au dorit s-o încredințeze bibliotecii celui mai înalt for de cultură pentru a fi conservată în cele mai bune condițiuni și pentru a fi accesibilă tuturor cercetătorilor. În afară de donații, Biblioteca Academiei a completat, și completează și astăzi, acest tezaur, prin achiziții — pe măsură ce deținătorii se îndură a se despărți de autografele poetului de la Mircești. Astfel, pe lângă manuscrisele poeziilor, teatrului, prozei sale, Biblioteca Academiei mai deține astăzi și peste 2000 de scrisori autografe (cătore Ion Ghica, Bălcescu, Gr. Alexandrescu, Bălăceanu, către soția sa Paulina, către fratole său Iancu, către Ventura, Papadopol-Calimah, I. Bianu, Matei Millo, Odobescu și alții). Corespondența lui este cunoscută nu numai specialiștilor ci și marelui public datorită *Catalogului corespondenței lui Vasile*

VICTOR CHERESTEȘIU

1895 — 1971

S-a stins din viață, la 27 mai 1971, eminentul om de știință, militant de seamă al mișcării comuniste, profesor dr. docent Victor Chereșteșiu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România, președinte al Asociației bibliotecarilor din România.

Victor Chereșteșiu s-a născut la 5 septembrie 1895 în orașul Dej. Urmează cursurile liceale, în limba germană, la Bistrița, iar cele universitare la Budapesta și la Viena. În 1917 obține în mod strălucit doctoratul în istorie. Nu se pregătea, așa cum o va dovedi întreaga sa viață, pentru o carieră de savant inclus între cărți. El urmărește cu ochi ageri și participă activ la evenimentele ultimilor ani ai primului război mondial, ia parte la luptele sociale și naționale care pregăteau prăbușirea monarhiei habsburgice, subminate de puternice contradicții. Este unul din fruntașii tineretului studios român, care aveau să înfăptuiască Unirea. Teza de doctorat, care tratează tema prezenței românilor în revoluția din 1848—1849, și care îi va rămâne până la sfârșitul vieții tema de predilecție atrage atenția sociologului Szabo Ervin, figură marcantă a mișcării socialiste de stînga din Ungaria. Acesta, ca director al Bibliotecii municipale din Budapesta, îl angajează în această instituție cu pronunțat profil sociologic, unde lucrează pe atunci o echipă de bibliotecari și sociologi marxști.

Din această perioadă Victor Chereșteșiu începe să fie preocupat de sociologie (Ulterior va face chiar studii de specialitate în Germania, la Frankfurt și Leipzig), și tot acum își descoperă vocația de bibliotecar și începe să considere cartea ca pe o armă de luptă în slujba ideilor pentru care a militat întreaga viață.

În 1919 se întoarce în țară. Ascultă prelegerile lui Iorga. Între anii 1919 și 1923 ocupă funcții de conducere în Biblioteca Universității din Cluj, în cadrul căreia, în 1921, va organiza, cu ajutorul marelui savant Emil Racoviță, o „bibliotecă populară”. Deși aparent biblioteca funcționează sub egida Ministerului Muncii, în fapt ea devine un centru de propagandă marxistă. Victor Chereșteșiu, cu asentimentul lui Racoviță, inzestrînd-o cu o bogată și valoroasă literatură marxistă. Datorită convingerilor sale marxiste, manifestate în presa comunistă și în prelegerile susținute în cadrul sindicatelor muncitorești, și datorită relațiilor sale strînse cu intelectualitatea comunistă este silit să părăsească această muncă. Umilintele, prigoana nu îl elintese însă din convingerile sale.

În 1924 pleacă în Germania, unde va rămîne pînă în anul 1926. Face studii de sociologie și întreține relații strînse cu mișcarea comunistă germană. Desfășoară totodată o intensă activitate de traducere a literaturii marxiste din limba germană în limba română, traduceri sale cunoscînd o largă circulație în țară. Colaborează la diferite publicații cu caracter progresist. În revista *Societatea de mîine*, publică în limba maghiară, condusă de Victor Arady, serie despre necesitatea organizării unor biblioteci sociologice. În același timp își continuă cercetările științifice, adunînd un bogat material documentar cu privire la perioada pașoptistă.

Victor Chereșteșiu consideră ca pe o misiune a sa să militeze pentru înfrățirea poporului român cu naționalitățile conlocuitoare. Împreună cu soția sa, începe munca de elaborare a unui dicționar româno-maghiar, lucrare în trei volume, prima de asemenea proporții, la care ulterior va colabora și Iuliu Deheleanu. În concepția sa, acest dicționar este un instrument în slujba înțelegerii dintre cele două popoare.

În 1927 revine în țară unde desfășoară activitate didactică, predind istoria. Redactează în același timp vestitul manual pentru maghiari *Să învățăm românește din 100 de articole de ziar*. Dincolo de virtuțile lingvistice ale acestui manual, prin selecția efectuată, el constituie în fond un mijloc de demascare a regimului burghezo-moșieresc.

Participă activ în cadrul diferitelor organizații care activau sub conducerea partidului, iar în 1930 devine membru al Partidului Comunist Român. La indicația Partidului, înființează la Cluj, în 1930, biblioteca de împrumut „Libro”, una din cele mai bine înzestrate colecții de literatură marxistă. Biblioteca „Libro” devine un adevărat centru de propagandă activă a literaturii marxiste, cu o mare forță de atracție asupra unui public foarte divers, de diferite opinii, toți însă de orientare progresistă și antifascistă, care o folosesc ca loc de întâlnire. Partidul folosește această bibliotecă și pentru difuzarea literaturii ilegale de partid.

Reîntoarcerea la munca de bibliotecar îi produce lui Victor Chereșteșiu vîi satisfacții. Vinde casa părintească pe care o moștenise la Cluj, ca și întreaga avere a soției, și investește totul în dotarea acestei biblioteci, importînd un număr mare de cărți din Germania, Franța, Ungaria. Cea mai bună literatură marxistă și cu caracter progresist din lume vine să întregască colecțiile acestei biblioteci, care are ramificații și la Brașov și București. După dictatul de la Viena, mai înființează la București o bibliotecă, înrudită ca profil, „Ex libris”, care funcționează în paralel. În anii teroarei fasciste, aceste biblioteci joacă un rol politic și moral de primă importanță, timp de 15 ani fiind și sediul unor întâlniri conspirative ale partidului.

Înfruntînd nu o dată aparatul represiv al regimului burghezo-moșieresc, Victor Chereșteșiu a intruchipat idealul bibliotecarului comunist, militant, precursor și pildă pentru actuala generație de bibliotecari din țara noastră.

După Eliberare, în anul 1945, este numit director al Bibliotecii Universitare din Cluj, funcție ce o îndeplinește cu prestigiu și autoritate pînă în 1948, cînd este chemat să îndeplinească funcția de răspundere pe linie de partid și de stat. A fost ambasadorul României în diferite țări, apoi face parte din conducerea unor institute ale Academiei R.S.R. După înființarea Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România se numără printre membrii acesteia.

În anul 1957, prima adunare generală a bibliotecarilor din țara noastră îl alege președinte al Asociației bibliotecarilor din România, atribuție ce o va deține pînă la sfîrșitul vieții, contribuind cu prestigiul său, cu vasta sa experiență, cu înalta sa cultură și cu orientarea sa ideologică la definirea orientării asociației și a mișcării bibliotecare.

Cercetător de o înaltă tinută științifică, Victor Chereșteșiu reușește abia începînd cu anul 1957, ca profesor la Universitatea clujeană și ca director adjunct al Institutului de istorie al Academiei, să se consacre pe deplin cercetărilor în domeniul istoriei. El întreprinde o muncă monumentală de adunare și interpretare a documentelor referitoare la epoca revoluționară de la '48, în care scop a cercetat, împreună cu o echipă de tineri istorici, toate bibliotecile și arhivele naționale, precum și arhivele Vienei și ale Budapestei. Este lucrarea în care s-au întîlnit cel mai desăvîrșit istoricul, bibliograful și bibliotecarul Victor Chereșteșiu. Dintre lucrările publicate, valoroase contribuții la elucidarea evenimentelor din anii revoluționari 1848—1849, amintim seria de studii monografice consacrate marilor figuri ale perioadei pașoptiste — Eftimie Murgu, Nicolae Bălcescu, Cezar Boliaac, Gheorghe Barițiu..., *Contribuții la istoria mișcărilor țărănești din Transilvania în anul revoluționar 1848*, *Adunarea națională de la Blaj* ș.a. Mii de alte pagini, manuscrise, rod al unor ani întregi de studii și cercetări, își așteaptă încă editarea.

Victor Chereșteșiu a fost un bibliotecar comunist, un savant umanist în adevăratul sens al cuvîntului, un model de probitate și de modestie. Prin moartea sa, știința și cultura românească suferă o grea pierdere.

Cei care l-au cunoscut ca prieten, ca tovarăș, ca dascăl sau ca bibliotecar vor păstra neștersă amintirea lui luminoasă.

Asociația bibliotecarilor
din
Republica Socialistă România

IOACHIM CRĂCIUN 1898—1971

S-a stins din viață, la 2 iunie 1971, profesorul și bibliograful Ioachim Crăciun. Personalitate remarcabilă a școlii românești superioare, istoric al culturii, cunoscut în țară și peste hotare datorită prestigioasei sale opere științifice. A murit lăsând în urmă o operă, o metodă, o vastă bibliografie personală, alături de alte multe bibliografii închinată, fie istoriografiei românești, fie unor personalități. Să recunoaștem cu un atare prilej că bibliotecarul și bibliograful, aceste înzestrate și discrete personalități, au și vor avea întotdeauna un rol imens într-o cultură, chiar dacă munca tăcută este acoperită adeseori pe nedrept de anonim. Și Ioachim Crăciun, profesorul stimat și iubit de generațiile de studenți, a fost unul din cei mulți și aleși, care au renunțat, poate, la propriile proiecte pentru a le face cunoscute pe ale altora.

S-a născut în 25 iunie 1898 în comuna Dirlas (lingă Mediaș), dintr-o familie de țărani ardeleni. Studiile le face în sat, apoi la Mediaș (1906—1910), la Dumbrăveni și, în cele din urmă, la Seminarul Andreian din Sibiu. Aici a urmat secția pedagogică a cunoscutului institut de învățământ. Termină liceul la Blaj, iar bacalaureatul la aceeași instituție în 1920.

Studiile universitare, la îndemnul lui Nicolae Iorga, le săvârșește la Universitatea din București. Lucrează în aceeași vreme la Academie în precama marelui Ioan Bianu, iar după terminarea studiilor ca asistent la Universitatea din Cluj. Licența și-o trece cu o teză despre cronicarul Ștefan Szamosközi cu Nicolae Iorga, Ioan Ursu și Simcon Mehedinți. Specializarea în străinătate, la Paris, între anii 1926 și 1927 la *École des Chartes*, la Institutul de cooperare intelectuală, precum și la Institutul internațional de bibliografie de la Bruxelles. A studiat problemele organizării bibliotecilor din Berlin, Leipzig, Berna, Zürich, Milano, Veneția, Viena, Praga și Budapesta.

Revenit în țară cu temelnice cunoștințe speciale și cu o mai largă comprehensiune a marilor probleme bibliotecărești, a predat la Cluj lecții de bibliologie, inaugurând asemenea cursurilor în învățământul românesc, paralel cu alte cursuri de istoria culturii. În 1932 este conferențiar la un curs de istoriografie transilvăneană, apoi de bibliologie. Și-a inaugurat cursul cu lecția *O știință nouă — bibliologia în învățământul universitar din România*. În cele din urmă, ajunge profesor la o catedră de istoriografie română și științele auxiliare de istorie (1943) până în 1952.

Profesorul Ioachim Crăciun a desfășurat o bogată activitate bibliografică, publicând cunoscutele bibliografii: *Istoriografiile românești* (1921—1926); *Bibliografia la români*, o încercare de bibliografie a bibliografilor românești (1928); *Bibliografia Transilvaniei Românești* (1916—1926). Are o colaborare la *International Bibliography of Historical Sciences* (Washington-Paris, 1926—1939), prin care a făcut cunoscută istoriografia română peste hotare. În ultimii ani a avut o colaborare esențială la *Bibliografia Istorică Romaniæ*, 1947—1969, la o seamă de bibliografii inițiate în țara noastră.

În domeniul bibliologiei a publicat *Cartea românească în decursul veacurilor* (1937), *Catehismul românesc din 1544* (1946), continuind preocupările mai vechi inițiate de Ioan Bianu.

Profesorul Ioachim Crăciun a fost însă și un remarcabil istoric. Lucrările lui sînt fundamentale pentru epoca lui Mihai Viteazul. Așa sînt studiile: *Cronicarul Szamosközi și însemnările lui privitoare la români, 1566—1608* (1928), *Diectele Transilvaniei ținute sub domnia lui Mihai Viteazul (1539—1600)*, 1939. A fost coautorul *Repertoriului manuscriselor de cronici interne sec. XV—XVIII*, lucrare fundamentală de referință.

În sfîrșit, merită să fie semnalată și colaborarea lui la *Istoria României*, la numeroase publicații istorice, care i-a asigurat prețuirea contemporanilor. A rămas pînă în ultimele clipe la masa de lucru, făcînd planuri și străduindu-se să le împlinescă. Deși pensionar, a rămas pînă în ultimele zile în institutul pe care l-a slujit, alături de Alex. Lapedatu, Ioan Lupăș și Silviu Dragomir.

Prin dispariția lui pierdem încă unul din înaintașii științei istorice românești, un profesor care a contribuit la organizarea învățămîntului universitar românesc la Cluj. Rămîne însă opera la care și noi și generațiile următoare vor reveni mereu și bineînțeles amintirea omului și a patriotului Ioachim Crăciun.

Pompiliu TEODOR

Un Seminar internațional asupra planificării structurilor naționale de informare științifică și tehnică

...a fost organizat la Madrid, între 22 și 28 noiembrie 1970, de către Oficina de Educación Iberoamericana (OEI) în colaborare cu UNESCO și cu Ministerul Educației și Științelor al Spaniei. Au participat experți din Argentina, Brazilia, Columbia, Costa Rica, Chile, Spania, Mexic, Venezuela, observatori din partea Organizației statelor americane, a FID, a FIAB, a Centrului de informare „Juan de la Cierva” și a Institutului de cultură hispanică, precum și diferite personalități. Ordinea de zi a seminarului a cuprins următoarele puncte: 1. Structurile naționale de informare științifică și tehnică; 2. Sistemul de informare la scară mondială — UNISIST; 3. Bazele structurilor de informare științifică și tehnică potrivit țărilor latino-americane (a. planificarea structurilor naționale și regionale de informare științifică și tehnică; b. ordinatorii și recuperarea informației; c. reprografia).

Seminarul a definit conceptele de planificare și fixare a structurilor naționale compatibile informării științifice și tehnice, care pot servi ca punct de reper în stabilirea unei politici naționale de informare științifică și tehnică.

Principala recomandare a reuniunii de la Madrid a fost aceea de a cere UNESCO să includă acest subiect într-unul din subpunctele ordinii de zi a apropiatei conferințe a miștrilor educației și științelor din America Latină, care va avea loc în ianuarie 1972. (Bibliographie. Documentation. Terminologie, 11, nr. 2, mar 1971)

A apărut ediția a 5-a din Bibliographie de dictionnaires scientifiques et techniques multilingues (Paris, Unesco, 1970. 250 p.).

...redactată în franceză, engleză și spaniolă. În cuprinsul bibliografiei, dicționarele sînt ordonate pe specialități, conform Clasificării zecimale universale. Un indice alfabetic de vedete de subiect și de autori însoțete bibliografia propriu-zisă, facilitînd consultarea ei. Este o lucrare care prezintă un deosebit interes pentru bibliotecile mari și pentru centrele de documentare din diferite domenii ale științei și tehnicii. (Bulletin critique du Livre français, nr. 299, dec 1970)

Producția editorială sovietică din ultimii 53 de ani
...indică cifre impresionante: 2 300 000 de titluri, în 35 de milioane de ediții.

O reuniune a directorilor revistelor de chimie ce apar în Europa

...a avut loc, sub patronajul UNESCO, între 1 și 2 decembrie

DE PESTE HOTARE

A III-A CONFERINȚĂ NAȚIONALĂ A BIBLIOTECARILOR DIN UNGARIA

Revista maghiară de specialitate *Könyvtáros* [Bibliotecarul], publică în numerele 1—4/1971 materialele celei de-a III-a Conferințe naționale de biblioteconomie*, care a avut loc la Budapesta în decembrie 1970.

Conferința plenară pregătită în cadrul unor ședințe pe secții, urma să răspundă la câteva probleme, și anume:

— au reușit bibliotecile și instituțiile pentru documentare să țină pasul cu dezvoltarea socială, economică, culturală și cu exigențele generate de ea?

— cum se poate aprecia situația biblioteconomiei și a documentării maghiare; care este rolul lor în societatea socialistă?

— ce așteaptă societatea maghiară de la biblioteci și de la instituțiile pentru documentare? Îndeplinirea căror condiții obiective și subiective este indispensabilă pentru dezvoltarea serviciilor corespunzător exigențelor?

Pentru a se găsi calea spre realizarea celor de mai sus s-a preconizat, pentru prima oară în istoria biblioteconomiei maghiare, prelucrarea în comun a acestor probleme prin

*) *Biblioteconomie* în sens de sistem național de biblioteci și problemele acestuia.

anul trecut la Maison de l'Unesco din Paris. Scopul acestei întâlniri, organizată de Chemical Society din Londra, a fost acela de a examina propunerea UNESCO de instituire a unei asociații europene a revistelor de chimie și a inlesni, de asemenea, grație cooperării între aceste reviste, schimburile de informații în domeniul chimiei. Au participat redactorii-șefi și redactorii ai publicațiilor de chimie din Austria, Belgia, Cehoslovacia, Elveția, Finlanda, Franța, R. F. a Germaniei, Iugoslavia, Marea Britanie, Olanda și Ungaria. Au fost discutate problemele pe care le pun, în domeniul chimiei, publicațiile primare, raporturile între publicațiile primare și cele secundare, noile metode de difuzare a cunoștințelor de chimie recent dobîndite (reîmpriarea, fotocopierea, microfilierea etc.). În urma reuniunii, a fost creat un grup de lucru

pentru reconsiderarea problemei constituirii asociației vizate și pentru pregătirea primei adunări generale, prevăzută să aibă loc, în octombrie 1971, la Budapesta.

Publicînd, la începutul acestui an, lucrarea **HISTORICAL AND BIBLIOGRAPHICAL METHODS IN LIBRARY RESEARCH** [Metode istorice și bibliografice în cercetarea biblioteconomiei],

...Școala superioară de biblioteconomie a Universității din Urbana-Champaign, statul Illinois (S.U.A.) a ajuns la al X-lea volum al seriei monografice **Research Methods in Librarianship** [Metode de cercetare în biblioteconomie]. Volumul, redactat de prof. Roland E. Stevens, cuprinde un număr de 11 comunicări, pregătite pentru a III-a Conferință națională asupra metodelor de cercetare în știința despre biblio-

participarea la pregătirea și desfășurarea conferinței alături a celor care prestează serviciile, cit și a celor care beneficiază de ele. Tezele publicate în preajma conferinței s-au axat pe următoarele probleme: 1. Direcțiile principale ale dezvoltării societății socialiste în Ungaria care determină obiectivele activității bibliotecare și de documentare; 2. Cercetarea științifică, producția; 3. Învățământ, educație, formarea de specialiști; 4. Cultură publică și lectură; 5. Acordul dintre nevoile societății și acoperirea lor.

În cursul celor trei zile cât a durat conferința, pe baza tezelor de mai sus s-au ținut 45 de comunicări, urmate de discuții la un nivel înalt, care s-au publicat în nr. 2—4/1971 ale revistei *Könyvtáros*. S-a ajuns la concluzia fundamentală că serviciile bibliotecilor și activitatea de informare trebuie să fie accesibile tuturor iar nivelul lor trebuie să corespundă exigențelor societății socialiste și intereselor individuale de lectură și informare și, ca urmare, întregul organism bibliotecar trebuie să fie profilat ca atare. Materialele conferinței trebuie să fie încă studiate și prelucrate pentru a se stabili cele mai importante sarcini care urmează să fie rezolvate de biblioteconomia maghiară. Dintre acestea, unele au ajuns la stadiul maturității și pot fi soluționate prin măsuri luate de stat. Cea mai urgentă dintre ele pare să fie fixarea pe ordinea de zi a aprecierii morale și materiale corespunzătoare a muncii bibliotecarilor.

Cea de a III-a Conferință a bibliotecarilor din Ungaria a analizat și relevat ce anume așteaptă de la bibliotecari producția, învățământul public, cercetarea științifică, viața publică și întreaga activitate de educație socială.

B. L.

teci, care a acordat o atenție deosebită metodelor istorice și bibliografice. Cităm câteva titluri ale acestor comunicări: **Importanța cercetării istorice și bibliografice**, de Aubrey C. Land; **Importanța folosirii surselor primare în cercetarea istorică**, de J. Leonard Bates; **Sursele primare în cercetarea biblioteconomică**, de Haynes McMullen; Câteva probleme ale bibliografiei descriptive, de Scott Bennett.

Thesaurus Linguae Latinae,

...cel mai mare dicționar latin din lume, a împlinit 70 de ani de existență: prima fasciculă a apărut în anul 1900, editată de B.S.B. B.G. Teubner Verlagsgesellschaft din Leipzig. Dicționarul conține informații — în limba latină — relative la etimologia, semantica și circulația fiecărui cuvânt, cu exemplificări din autorii clasici.

Se prevede că dicționarul — operă de o importanță fundamentală în filologia clasică — va fi terminat peste aproximativ 50 de ani (*Giornale della Libreria*, 84, nr. 1, Jan 1970)

Două cunoscute lucrări biblioteconomice de uz internațional — DICIONARIUM BIBLIOTHECARIUM PRATICUM, de Pipics Zoltan, și **INTERNATIONALES BIBLIOTHEKSHANDBUCH**

...au fost reeditate, la sfârșitul anului 1970, de Verlag Dokumentation din München (R. F. a Germaniei). În prima lucrare, aflată la a IV-a ediție, revăzută și adăugită (375 p.), limba de plecare este germana, urmată de engleză, franceză, rusă și spaniolă, celelalte limbi, între care latina și româna, figurând în ordinea alfabetică (după alfabetul german) și începând cu bulgara. Dicționarul conține peste 360 de termeni de

bază, care, împreună cu sinonimele lor, reprezintă între 600 și 700 de cuvinte în fiecare limbă. În prima parte, listele de cuvinte sunt prezentate sub formă de tabele; în partea a doua, listele de cuvinte sunt date succesiv în diferite limbi. Noțiunile de bază au indici numerici identici în cele 20 de limbi ale dicționarului.

A doua lucrare, **Ghidul internațional al bibliotecilor**, apărută în prima ediție în 1966, cuprinde informații detaliate despre 30 000 de biblioteci din 157 de țări ale lumii (cu 35 la sută mai mult decât în prima ediție). Informațiile referitoare la fiecare bibliotecă cuprind: denumirea și adresa, anul înființării, mărimea fondului de publicații, domeniile particulare, tipul bibliotecii.

O primă reuniune consacrată discotecilor publice de imprumut din Franța

...a avut loc la Saint-Dié, în zilele de 27 și 28 iunie 1970, sub egida Discotecii Franței și a Bibliotecii municipale din Saint-Dié.

Cei 44 de participanți, reprezentanți ai Discotecii Franței și ai Discotecii din Paris, ai Foneticii naționale, ai Conservatorului național de artă dramatică, ai Institutului de educație națională, ai diferitelor biblioteci municipale sau de întreprindere, ai bibliotecilor centrale de imprumut și ai caselor de cultură, au discutat o seamă de probleme privind dotarea discotecilor (colecții discografice și mobilier adecvat), informarea discografică, clasificarea, imprumutul și controlul discurilor și statutul profesiei de „discotecar”. La baza discuțiilor au stat rezultatele unei anchete, întreprinse pe bază de chestionar, în instituțiile culturale posesoare de discoteci. În încheierea reuniunii a fost adoptat proiectul înființării unei asociații profesionale și a fost constituit un comitet provizoriu. (*Bulletin des Bibliothèques de France*, 15, nr. 9—10, sept-oct 1970)

În colecția BIBLIOTECA INVESTIA, care apare la Moscova, ...o ediție specială va fi alcătuită din primul text documentar și din primul album foto ce se referă la activitatea spațială a stației automate sovietice „Luna 17”.

Primele exemplare din MEYERS NEUEM LEXIKON în scrierea Braille

... au fost livrate la începutul acestui an, Bibliotecii germane pentru orbi din Leipzig. Pentru transpunerea unui volum cu scriere obișnuită în scriere pentru orbi a fost nevoie de 33 de volume. Lucrarea a stîrnit deja un mare interes în Austria și R. F. a Germaniei. (*Der Bibliothekar*, 25, nr. 3, mar 1971).

lucrări de specialitate

Stanciu, Ilie. **CĂLĂTORIE ÎN LUMEA CĂRȚII. MICĂ ENCICLOPEDIÉ ILUSTRATĂ.** Buc., Editura didactică și pedagogică, 1970. 319 p. cu ilustr.

Iată o carte unică în felul ei! Unică în literatura bibliologică românească, dar și în alte multe literaturi străine, de aceeași specialitate. Se știe că vasta știință bibliologică, sau „cartea despre carte”, în afară de cunoștințele teoretice și practice legate strict de organizarea însăși a bibliotecii, se mai îmbogățește și susține și prin preocupări de ordin istoric, acordând pondere aspectelor evolutive referitoare la producția de carte din lume. Lucrarea lui Ilie Stanciu tocmai pentru aceasta trebuie bine primită și citită, pentru că ea oferă, ca într-o enciclopedie, cunoștințe din toate problemele bibliologiei cu referiri istorice (istoria scrisului, a tiparului, a cărții, a ilustrației etc.), urmărite însă pînă la stările cărții străine și actuale. Astfel, expune etapele prin care a trecut scrierea (pictografia, ideografa, alfabetele, scrierile speciale) și înfățișează uneltele de scris și istoria hîrtiei (p. 10—63). O altă parte a lucrării (p. 64—151) tratează istoria cărții manuscrise și a celei tipărite; începe cu manuscrisele chineze, egiptene (pe papirus), trece la tipar (cu Gutenberg), studiază formele poligrafice, cu exemplificări interesante, ca să termine cu metodele de ilustrare a cărții (A. Dürer, H. Holbein, G. Doré) și legarea cărților. Mai utilă — pentru că în acest domeniu se știe mai puțin — este partea referitoare la istoria bibliotecilor (p. 152—242), cu scurte expuneri asupra marilor biblioteci din lume (Biblioteca Congresului din Washington, Biblioteca Jagellonă din Cracovia, Biblioteca Vaticanului, Biblioteca Bodleyană din Oxford, Biblioteca Cantacuzinilor, bibliotecile școlilor românești etc.). Începînd cu p. 206, autorul se ocupă și cu probleme de biblioteconomie, dînd sfaturi practice tinerilor cititori cum se pot orienta într-o bibliotecă. Cu elemente amestecate, de bibliologie, de istorie, de literatură narativă, autorul tratează și ultimele două

capitole, *Arta lecturii* (p. 243—278), dar mai ales, *Păstrarea și îngrijirea cărților* (p. 278—288).

Acest interesant și variat conținut este pus în valoare cu talent pedagogic și cu metode pe care numai un cercetător pasionat al cărții le poate folosi. Dintre acestea, subliniez instructiva explicare a textului printr-o ilustrație foarte bine aleasă și abundentă. Aș putea spune că nu a rămas o noțiune, o afirmație nedocumentată și printr-o gravură alăturată. Seria reproducerilor foto, cu bibliotecile naționale din lume (p. 158—178), este pilduitoare, îndeamnă la respect și admirație pentru carte, căreia, de mii de ani și la toate popoarele, i se acordă un interes și o protecție puțin obișnuită pentru alte lucrări. Alt merit al lucrării este forma evasi-literară a expunerii, cu povestiri despre mari bibliologi străini și români.

Cînd zici că ai terminat lectura, ești reținut cu același interes chiar și de ultimele pagini (p. 289—317), pentru că în ele găsești o interesantă bibliografie română și străină. Indicii — de nume și de materii — sînt analitici.

Multe categorii de cititori pot trage foloase din lectura acestei cărți. În primul rînd, cititorii tineri, nu numai prin datele bogate și instructive, dar mai ales prin orientarea spre carte, spre informare și cercetare, urmărîtă la fiecare pagină a lucrării. Cititorii vîrstnici și cu experiență vor fi surprinși de a găsi în ea explicația științifică a multor probleme legate de carte, cărora ei nu le-au dat atenția cuvenită. În sfîrșit, lucrarea poate fi socotită ca o lectură profesională, necesară bibliotecarilor. Cursurile universitare de istoria scrisului, cărții și bibliotecilor s-au introdus tîrziu la noi, încît mulți dintre bibliotecarii actuali nu le-au putut cunoaște într-o prelerare didactică și pedagogică. Cartea prezentată umple acest gol.

Dan SIMONESCU

PENTRU PRIETENII MUZICII. Sibiu. 1970. 27 p. (Biblioteca „Astra” Sibiu).

Lucrarea se înscrie în linia preocupărilor constante ale serviciului bibliografic din Biblioteca „Astra” Sibiu de a aduce în atenția publicului cititor colecțiile bibliotecii, în toate compartimentele lor. De astă dată este vorba de *fondul muzical*, biblioteca deținînd o bogată colecție de note muzicale, provenite de la „Reuniunea română de muzică Gheorghe Dima”, peste 500 de discuri, achiziționate în ultimii ani, scrieri ale compozitorilor și interpreților români și străini, precum și numeroase lucrări de referință cu privire la viața și opera acestora.

Pe de altă parte, adresată unui public distinct, lucrarea vizează ca, trezindu-le interesul față de colecțiile Bibliotecii „Astra”, să facă din auditorii concertelor Filarmonicii de stat din Sibiu, deopotrivă cititori ai bibliotecii. Se întvede aici o fericită preocupare a bibliotecii de a stabili o concordanță reală între tematica bibliografiei de recomandare și interesele cititorilor.

Rosturile lucrării sînt dealtminteri explicit exprimate pe prima pagină, în cuvîntul a adresat melomanilor sibieni.

La baza bibliografiei a stat repertoriul Filarmonicii sibieni, din stagiunea 1970/1971. Compozitorii incluși în programul acestei stagiuni au fost ordonați în cadrul bibliografiei în ordine alfabetică, pentru fiecare comunicîndu-se în mod succint cîteva informații: domeniul de activitate, naționalitatea, anul nașterii (și al morții cînd este cazul). Sînt comunicate apoi, selectiv, scrierile de și despre compozitorul respectiv (inclusiv articole din periodice), precum și recomandări discografice, din colecțiile bibliotecii.

Dincolo de valoarea lor pur ilustrativă, o piesă din colecția iconografică a Bibliotecii „Astra” (compozitorul Sabin Drăgoi împreună cu mama sa la Timișoara în anul 1936) și una din colecția de manuscrise (Manuscrisul *Imnul* dedicat de George Enescu lui Iosif Yulean, în 1904) vin să îmbogățescă lucrarea cu informații suplimentare cu privire la natura complexă a colecțiilor bibliotecii.

Un format elegant, o hirtie de o calitate superioară, o tehnoredactare agreabilă fac din această lucrare mai mult decît o simplă bibliografie de recomandare, un instrument de propagandă a instituției și a colecțiilor sale de o eficacitate neîndoielnică.

L. O.

Busse, Gisela von und Ernestus, Horst. DAS BIBLIOTHEKSWESSEN DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND. EINE EINFUHRUNG. [Biblioteconomia*] în R. F. a Germaniei. Introducere]. Wiesbaden, Otto Harassowitz. 1968. 304 p. + 8 f. pl. + 1 hartă.

În anul 1968, Editura Otto Harassowitz de la Wiesbaden a publicat volumul *Das Bibliothekswesen der Bundesrepublik Deutschland. Eine Einführung* - redactat de Gisela von Busse și Horst Ernestus, specialiști cu renume. Lucrarea, elaborată din însăreținarea Asociației bibliotecilor din R.F. a Germaniei și a Consiliului pentru cercetare științifică, a fost con-

*) Termenul *Bibliothekswesen* nu are un corespunzător în vocabularul românesc de specialitate, fapt ce a determinat traducerea lui prin *biblioteconomie*, în locul sensului exact: întreaga problematică referitoare la bibliotecile dintr-o țară - sistem, organizare, legislație, activitate etc.

cepută, în primul rînd, pentru a oferi bibliotecarilor și cercetătorilor străini îndrumări practice în domeniul biblioteconomiei germane și cîteva noțiuni de inițiere a lor în problemele de bază ale muncii de bibliotecă din R. F. a Germaniei. Lucrarea se adresează de asemenea cititorului german, oferindu-i un tablou al activității de bibliotecă, o imagine clară a mișcării ei interne, și bibliotecarului german - alături de tinărul aspirant la această profesiune, care dorește să-și cunoască viitoarea lui muncă, cît și bibliotecarului în funcție, care, chiar dacă are proprie experiență, este familiarizat cu munca și a studiat literatura de specialitate, va trage un încontestabil folos din noua și modernă prezentare a biblioteconomiei germane, oferită de autori. Frumos prezentat, volumul este tipărit cu litere latine clare, plăcute ochiului și îmbogățit cu 16 fotografii ale unora dintre cele mai de seamă biblioteci din Germania Federală de azi.

În prefață, autorii ne spun că eforturile lor s-au îndreptat spre o prezentare de ansamblu a biblioteconomiei germane actuale. Sistematizarea materialului are ca scop ilustrarea, într-o formă clară și ușor de asimilat, a ideilor principale tratate: pornind de la primele inițieri în sistemul bibliotecilor din R. F. a Germaniei - și în special în ramura muncii de bibliotecă -, prezentînd diversele tipuri de bibliotecă cu specificul activității fiecăreia dintre ele și cooperarea în cadrul desfășurării globale în decursul secolului XX, volumul se încheie cu tratarea problemelor importante de specialitate care se ridică și a posibilităților de rezolvare practică a acestora.

Urmează apoi lista materialelor iconografice inserate în volum și o a doua listă a abrevierilor utilizate. În continuare este prezentat conținutul, repartizat în 8 capitole mari. Titlurile capitolelor sînt formulate în așa fel încît ele ne pot lămuri problemele prelucrate - nu în extenso, dar respectînd scrupulos liniile fundamentale: 1. *Der allgemeine Hintergrund* (Bazele generale [sociale, economice, culturale] ale dezvoltării activității bibliotecare); 2. *Die verschiedenen Bibliothekstypen* (Diversele tipuri de bibliotecă); 3. *Bibliothekarische Zusammenarbeit und zentrale Einrichtungen* (Colaborare interbibliotecară și instituții centrale); 4. *Zur Arbeitsweise der Bibliotheken* (Despre procesele de muncă bibliotecară); 5. *Bibliotheksbau* (Construcții de [localuri de] bibliotecă); 6. *Bibliographie und Dokumentation* (Bibliografie și documentare); 7. *Beruf und Ausbildung* (Profesie și perfecționare); 8. *Praktische Hinweise* (Îndrumări practice). (Fiecare din aceste capitole este urmat de o bibliografie selectivă.)

Aspectele mai profunde sînt tratate în subcapitole. De exemplu, capitolul intitulat *Bazele generale ale dezvoltării activității bibliotecare* prezintă fundalul pe care s-a dez-

voltat în secolul nostru biblioteconomia germană — structura statului, condițiile sociale și economice, situația învățământului public și a celui organizat pe specialități: se vorbește despre universități și diversele tipuri de școli superioare, despre modal în care este considerată noțiunea de cultură generală. De aceste aspecte se leagă tratarea comerțului de carte și se fac considerații asupra Federației și landurilor ca promotori ai sistemului de bibliotecă, asupra dezvoltării acestui sistem de-a lungul secolului XX și — în fine — asupra bibliotecilor științifice și publice din trecut și din prezent.

Într-o formă condensată, volumul reușește să ofere informații relevante despre toate domeniile activității bibliotecare: structura sistemului, legislație, procese de muncă bibliotecară etc. Capitolul 4, de exemplu, cu privire la procesele de muncă (sisteme de muncă) din bibliotecă, informează despre: norme — de funcționare și de finanțare, de scheme, de completare a colecțiilor — în bibliotecile științifice și publice; organizarea internă a serviciilor de bibliotecă; modalitatea de constituire a colecțiilor de publicații; tipuri de cataloage uzitate și preocupări în legătură cu regulile de descriere a publicațiilor; raționalizare; activitatea cu publicul (relații cu publicul, informarea și orientarea cititorilor). În încheierea acestui capitol, sînt tratate probleme referitoare la „tehnica bibliotecară”, care cuprinde mecanizarea și automatizarea proceselor de muncă din bibliotecă.

Interesantul capitol al VIII-lea, intitulat *Îndrumări practice*, este destinat cititorilor și — în special — bibliotecarilor străini și oferă un îndrumar practic asupra posibilităților de a te instrui în continuare, asupra instituțiilor sau persoanelor cărora te poți adresa în vederea legăturilor necesare cu bibliotecari și

organizații biblioteconomice din Republica Federală a Germaniei, pentru a atinge scopul propus. Astfel, acest capitol este mai mult un ghid, și nu o bibliografie proprie-zisă, care deschide o primă cale spre literatura de specialitate, care citează materialele de referință indispensabile în activitatea bibliotecară (cărți și periodice), instituțiile și editurile ale căror publicații merită să fie ținute în evidență și consultate și sediile lor. Se comunică, apoi, localitățile din Republica Federală în care funcționează instituții de învățămînt pentru bibliotecari și adresele lor. În fine, pentru străini, se comunică adresa, din orașul Köln, a unui centru pentru organizarea călătorilor de studii prin Republică sau pentru organizarea unei perioade mai lungi de cunoaștere a activității din cadrul uneia dintre bibliotecile germane. În încheiere, sînt descrise posibilitățile de schimb de publicații interne și internaționale și condițiile care trebuie îndeplinite și sînt enumerate bibliotecile la care se pot adresa amatorii, în acest scop.

Pentru completarea informației sînt tipărite și inserate tabele conținînd suprafața fiecărei provincii în km², numărul și densitatea locuitorilor în raport cu bibliotecile existente etc. și, în special, o hartă a landurilor federale, care redă amplasarea sediilor celor mai importante. Bazîndu-se pe experiența proprie și primînd sprijin prețios prin consultări cu alți specialiști de renume, autorii — Gisela von Busse și Horst Ernestus — au reușit să ofere o lucrare interesantă și utilă, care pune în lumină, spre valorificare, activitatea în domeniul biblioteconomiei din Republica Federală a Germaniei, în a doua jumătate a secolului XX.

Gheorghina HANES

CĂRȚI APĂRUTE ÎN CINTEA SEMICENTENARULUI P.C.R.

Georgescu, Titu. De la revoluționarii democrați la săurarii Partidului Comunist Român. Buc., Editura politică, 1971. 246 p.

Ioniță, Gh. I. Pentru front popular antifascist în România. Buc., Editura politică, 1971. 366 p.

Roman, Valter. File din trecut. Buc., Editura militară, 1971. 374 p.

Stănescu, M. C. Mișcarea muncitorească din România în anii 1921—1924. Buc., Editura politică, 1971. 296 p.

P.C.R. în viața social-politică a României — 1921—1944. Buc., Editura militară, 1971. 422 p.

Voluntari români în Spania. 1936—1939. Amintiri și documente. Buc., Editura politică, 1971. 610 p.

Beniuc, Mihai. Explozie înăbușită. Roman. Buc., Editura Eminescu, 1971. 224 p.

Înima țării. Antologie alcătuită de Valeriu Răpeanu și Sorin Movileanu. Buc., Editura militară, 1971. 262 p.

Întrecerea florilor. Poezii din folclorul naționalităților conlocuitoare. Antologare și traducere de H. Grămescu. Prefață de Ovidiu Papadima. Buc., Editura Minerva. 1971. 302 p.

**PREMIILE
UNIUNII
SCRIITORILOR
PE ANUL 1970**

FIȘIER

PROZA

AUGUSTIN BUZURA (pentru romanul *Absenții*); ROMULUS GUGA (pentru romanul *Nebunul și floarea*).

POEZIE

ANA BLANDIANA (pentru volumul *A treia taină*); ILIE CONSTANTIN (pentru volumul *Coline cu demoni*).

DRAMATURGIE

FĂNUȘ NEAGU (pentru volumul *Echipele de zgomote*); GHEORGHE ASTALOȘ (pentru piesele *Vin soldații*, *Ceainăria de argint*, *Adacvis și Edeea*, *Fintina*).

CRITICĂ ȘI ISTORIE LITERARĂ

NICOLAE MANOLESCU (pentru volumul *Contradicția lui Maiorescu*); S. DAMIAN (pentru volumul *Intrarea în Castel*).

LITERATURA PENTRU COPII ȘI TINERET

OCTAV PANCU-IAȘI (pentru volumul *Nu juși, ziua mea frumoasă*); IORDAN CHÎMET (pentru volumul *Inclide ochii și vei vedea orașul*).

TRADUCERI ÎN LIMBA ROMÂNĂ

JEAN GROSU (pentru volumul *Amenarea de L. Tazky*); VASILE NICOLESCU (pen-

tru volumul *Spațiul dinlăuntru* de Henri Michaux).

**TRADUCERI DIN LITERATURA ROMÂNĂ
ÎN LIMBA GERMANĂ SAU MAGHIARA**

WOLF AICHELBURG (pentru volumul *Iubire magică* de V. Voiculescu); BEKE GYÖRGY (pentru romanul *Ce mult te-am iubit* de Zaharia Stancu).

**LITERATURA NATIONALITĂȚILOR
CONLOCUITOARE**

SUFU ANDRAS (pentru romanul *Un leagăn roșu pe cer*); KÁNYÁDI SÁNDOR (pentru volumul de versuri *De la un copac la altul*); KITTNER ALFRED (pentru volumul de versuri *Mesașiul sorții*); VLADIMIR CIOCOV (pentru volumul de versuri *În pas cu sine însuși*).

**LITERATURA PENTRU COPII ȘI TINERET
DEBUTANȚI SAU TINERI SCRITORI
DEBUTÎND LA ALT GEN LITERAR**

ALEXANDRU PALEOLOGU (pentru volumul *Spiritul și litera*); VALERIU CRISTEA (pentru volumul *Interpretări critice*); KIRALY LÁSZLO (pentru volumul *Macheta Santei-Maria*); EMIL BRUMARU (pentru volumul *Versuri*); RADU PETRESCU (pentru romanul *Matei Hiescu*).

Augustin Buzura

Romulus Guga

AUGUSTIN BUZURA (n. 1938) lucrează la revista clujeană *Tribuna*.
Bibliografia lucrărilor originale
Capul Bunel Speranțe. Buc., Editura pentru literatură, 1963. 180 p.
De ce zboară vulturul? Buc., Editura tineretului, 1966. 191 p.
Atsenfil. Cluj, „Dacia”, 1970. 275 p.

Absenții este o narațiune complicată, aidoma cărților din „noul roman francez”, urmărind parcă să sugereze confuzia în care se zbate eroul. Autorul minimește cu siguranță procede de scris care au provocat onura extazului iar altora nevroze atunci când au apărut volumele lui Alain Robbe-Grillet, Michel Butor, Nathalie Sarraute.

Mihai Bogdan, protagonistul romanului, susține un lung monolog în care încearcă să înțeleagă motivul eșecurilor sale, unde a greșit el și unde au greșit ceilalți. Personajul, claustrat într-o cameră sufocantă, rostește ca și omul din subterană al lui Dostoievski un text amar, plin de disperare. El rememorează cu îndărămtic faptele care l-au silit să devină indiferent la cloacul existenței și se chinuiește de parcă ar dori să se distrugă. Mihai Bogdan nu se mai iubește și totuși se autocontemplă fascinat și își arată rănilor ca și cum ar fi mărturiile ale unei victorii și nu ale unei înfringeri. Desigur, criza sa este reală și el nu dorește să induioșeze și să fie compătimit. Dar eroul are sentimentul unicității deoarece durerea s-a abătut asupra lui și nu asupra altcuiva. El își face din suferință o emblemă ce îl smulge dintre semeni și îi conferă statutul unui martir, care are dreptul să fie plin de mulțime. Ceilalți sînt învinovați pentru că nu suferă, pentru că obsedați de propriile lor probleme nu-l iau în seamă. Eroul nu pricepe că fiecare ascunde o dramă și judecă pe oameni după masca pe care o poartă în lume.

Ana Blandiana

Discursul rostit în singurătatea odăii îi ușurează lui Mihai Bogdan suplicul așa cum spovedania îl mîntuie pe credincios. Înstrăinându-și durerea în cuvinte, el se purifică și regăsește din nou puterea să nădăjduiască.

ROMULUS GUGA

ROMULUS GUGA s-a născut în anul 1939 la Oradea. Și-a făcut studiile la Oradea și Cluj, absolvind Facultatea de filologie. A debutat cu versuri în 1958 în revista *Tribuna*. Poeziile sale au fost traduse în revista din Roma *Il giornale dei poeti* (traducere — Rosa del Conte). În prezent este redactor-șef al revistei *Vatra* din Tirgu-Mures.
Bibliografie
Bărți părăsite. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 88 p.
Totem. Buc., Editura „Cartea românească”, 1971. 80 p.
Nebunul și floarea. Cluj, „Dacia”, 1970. 180 p.
 Romanul *Nebunul și floarea* a fost prezentat în numărul 4/1971 al revistei noastre.

ANA BLANDIANA

ANA BLANDIANA s-a născut în anul 1942. A absolvit Facultatea de filologie din Cluj. În prezent este redactor la revista *Amfiteatru*.
Bibliografie
Persoana întâia plural. Buc., Editura pentru literatură, 1964. 100 p.
Călcăul vulnerabil. Buc., Editura pentru literatură, 1966. 56 p.
A treia taină. Buc., Editura tineretului, 1969. 72 p.
Cinzești de poeme. Buc., Editura Eminescu, 1970. 112 p.
Calitatea de martor. Buc., Cartea românească, 1970. 176 p.

Lirica Anai Blandiana, poeta „frumoasă ca o dezamăgire”, este una dintre cele mai grave și mai dramatice în peisajul poeziei românești contemporane. În poemele sale lipsite de podobe fastuoase sau de obscurități căutate autoarea volumului *A treia taină* sfărîmă iluzii, își strigă neliniștile și își revendică dreptul la fericire. Ea își mărturiseste în versuri răscolitoare neputința de a alege un destin. Poeta este uimită cît de numeroase sînt căile care pot fi urmate și

Ilie Constantin

le contemplă nehotărâtă : „*Ne naștem, doamne, atît de tineri, încît / Din mîile de vieți posibile / Nu ni se poate pretinde / Să știm alege doar una!*” (Nehotărîre) De aceea, ea nu străbate niciodată un drum pînă la capăt ci se reîntoarce la locul de plecare pentru a porni pe un altul, mai ispititor. Poeta tinjește uneori după „auster și naivitate” pentru ca apoi să viseze la „deșertăciunea minunată-a firii”. Într-o poezie ca *Umilință* ea se socotește o făptură fragilă, fără putere în univers, pentru ca în alte poeme să adopte un ton răzvrătit și să creadă în supremația sa asupra celor din jur. Cîteodată îi este teamă de viață și socotește nașterea un nenoroc, o pedeapsă, deoarece presupune și moartea, alteori însă acceptă cu smerenie o existență obișnuită, iluminată de bucurii neimportante (*Dorința*) iar sfîrșitul și-l privește fără teroare, ca pe o glumă, ca pe un joc ocolit de pericol. (*Scherzo*).

ILIE CONSTANTIN

- ILIE CONSTANTIN* s-a născut în anul 1939. Lucrează în redacția revistei *Luceafărul*.
Bibliografia lucrărilor originale
Vîntul cutreieră apele. Buc., E.S.P.L.A., 1960. 100 p.
Desprinderea de țarm. Buc., Editura pentru literatură, 1964. 84 p.
Clepsidra. Buc., Editura tineretului, 1966. 56 p.
Bunăvestire. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 84 p.
Fiara. Buc., Editura tineretului, 1968. 184 p.
Cîinele întăcîrnat. Tinerii noștri bunici. Buc., Editura Eminescu, 1970. 304 p.
Coline cu demoni. Buc., Editura Eminescu, 1970. 152 p.

Coline cu demoni este un titlu care înșală. Înainte de a deschide volumul poți presupune că pe autorul lui îl obsedează imagini macabre, că viziunile sale sînt cutreierate de făpturi stranie care hohotesc bete de voluptatea răului. Dar poezia lui Ilie Constantin nu se desfășoară în peisaje înfricoșătoare ci într-un univers luminat de un soare prie-

Fănuș Neagu

tenos. Poetul nu stăruie asupra zonelor tulburi din sufletul său și s-ar simți vinovat ca versurile lui să poarte spre cititori otrava unor neliniști care îi aparțin în exclusivitate.

Ilie Constantin este unul dintre puținii tineri scriitori de astăzi fascinați de perfecțiunea formală a poemului, de versul riguros, bine stăpînit. Ca urmare, ceea ce inițial fusese un țipăt disperat se stinge încetînat de prozodia impecabilă și devine o tînguire abia îngînată. Ilie Constantin rostește sentențios cuvinte despre suferințele tuturor uitînd din pudoare să vorbească despre sine. Este o atitudine tipică la un poet de orientare clasicistă. Însă ca și la Al. Philippide la Ilie Constantin bănuim dincolo de masea senină, surizătoare, un mister ademenitor care așteaptă să fie dezvăluit. De altfel, cîteva din poeziile de dată recentă îl prezintă mai frămîntat, mai torturat de întrebări, deși poetul regretă că se supune cîntecului său care izbucnește pur, fără constrîngerii : „*De vreme ce vrei tu așa / și mă alungi de pe colina insorită / înțelept pe care pun mîșlinii / deplină pace, de vrei tu / să nu-mi mai fii stăpîn, să fii / o cumpănă înspămintată, / eu mă supun*” /.

FĂNUȘ NEAGU

- FĂNUȘ NEAGU* s-a născut în anul 1932. Face parte din redacția revistei *Luceafărul*.
Bibliografie selectivă
Nîngea în Bărăgan. Buc., Editura tineretului, 1959. 160 p.
Somnul de la amiază. Buc., E.S.P.L.A., 1960. 144 p.
Dincolo de nisipuri. Buc., Editura pentru literatură, 1962. 116 p.
Căi albi din orașul București. Buc., Editura tineretului, 1967. 40 p.
Vară bulmăcă. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 128 p.
Cantonul părăsit. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 272 p.
Ingerul a strigat. Buc., Editura pentru literatură, 1969. 279 p.

Gheorghe Astalos

Nicolae Manolescu

Fănuș Neagu se risipește cu generozitate și talent în nuvele, roman, teatru, cărți pentru copii, cronici sportive. Scrișul său captivant și-a câștigat cititori statornici. Dacă în nuvele Fănuș Neagu se arată interesat de destine individuale confruntate cu anumite situații, romanul *Ingerul a strigat* urmărește soarta celorva personaje proiectate pe fundalul vast al prăbușirii unei civilizații condamnate de istoric. Critica îl socotește pe Fănuș Neagu drept un povestitor de mare farmec, care creează de cele mai multe ori în paginile cărților sale o atmosferă de basm străbătută de efluvii lirice. Scriitorul are încredere deplină în limbaj și nu-l violentează deoarece eroii lui au nevoie de cuvinte limpezi pentru a-și mărturisi direct frământările.

GHEORGHE ASTALOȘ

GHEORGHE ASTALOȘ s-a născut la 4 octombrie 1933 la București. Este profesor de matematică.

Bibliografie

Vin soldații și alte piese. Buc., Editura Eminescu, 1970. 206 p.

Sodron. Buc., Editura Eminescu, 1970. 80 p.

Gheorghe Astaloș este un tânăr dramaturg fascinat de posibilitatea înnoirii teatrului. Teatrul, refugiat în săli sufocante, a devenit prea academic și a transformat pe spectatori în oficanții unui cult secret. În postfața la volumul *Vin soldații*, Gheorghe Astaloș propune o formulă teatrală (pe care o botează „floral-spațială” ce ar înlesni apropierea dintre public și actori. Spectacolul trebuie să coboare în forum, susține dramaturgul, și să-și aleagă alte locuri de reprezentare: velodromul, terenul de tenis, patinoarul, circuit.

S. Damian

Octav Pancu-Iași

Iordan Chimet

Piesele lui Astaloș au înregistrat profunde ecouri din lumea contemporană. Acum înțelegem mai bine opțiunea autorului pentru teatrul floral-spațial, care nu este hărăzit să distreze pentru câteva ceasuri publicul, ci să-l zguduie și să-i biciuiască conștiința.

Două dintre lucrările lui Astaloș rețin atenția în mod deosebit: *Vin soldații* și *Ceainăria de argint*, amestec de gingășie și cruzime. Personaje ca Adaevis, Edeea, Annabel sau Tânărul cu pantalonii albaștri opun candoarea lor brutalității, așa cum tinerii hippy pornesc bătălii cu flori pentru a nu mai vedea violența și ura.

NICOLAE MANOLESCU

NICOLAE MANOLESCU s-a născut la Cimpina în 1939. Absolvent al Facultății de filologie din București unde în prezent este lector. Susține de mai mulți ani cronică literară în revista *Contemporanul*.

Bibliografie

Lecturi infidele. Buc., Editura pentru literatură, 1966. 192 p.

Metamorfozele poeziei. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 143 p.

Contradicția lui Maiorescu. Buc., „Cartea românească”, 1970. 328 p.

Literatura română de azi. Buc., Editura tineretului, 1965. 347 p. (Coautor D. Micu).

Prezentarea volumului *Contradicția lui Maiorescu* a fost făcută în numărul 11—12/1970 al revistei noastre.

S. DAMIAN

S. DAMIAN (n. 1930) lucrează în redacția revistei *România literară*.

Bibliografia lucrărilor originale

Direcții și tendințe în proza nouă. Buc., Editura pentru literatură, 1963. 324 p.

Intrarea în castel. Buc., „Cartea românească”, 1970. 248 p.

G. Călinescu — romancier, Buc., „Minerva”, 1971. 352 p.

Volumul de eseuri și cronici literare *Intrarea în castel* reprezintă o meditație asupra destinului romanului românesc. Autorul descifrează tendințele literaturii europene și își construiește o pledoarie convingătoare în favoarea categoriei estetice a tragicului. După S. Damian, tragicul ar fi modalitatea cea mai potrivită pentru a scruta epoca contemporană. (Bineînțeles, recunoașterea tragicului într-o operă nu-i conferă automat acesteia virtuți estetice.) Abordarea realității într-o manieră bucolică înseamnă o dezertare în lumea de astăzi, supusă atitor convulsii. Scriitorii români au refuzat de multe ori să vadă seismele provocate de istorie și au preferat să adopte o altitudine senin-contemplativă. S. Damian semnalează pericolul care amenință romanul nostru dacă ar ocoli luciditatea. Din fericire, criticul care așteaptă de la autorii români o mai hotărâtă propensiune spre tragic nu este dezamăgit. El are prilejul să afle o înnoire substanțială în romanele apărute în ultimii ani și să le analizeze cu meticulozitatea unui clinician.

OCTAV PANCU-IAȘI

OCTAV PANCU-IAȘI s-a născut în anul 1929.

- Bibliografie selectivă*
Marea bătălie de la Iazul Mtc. Buc., Editura tineretului, 1953. 318 p.
Are tata doi băieți. Buc., Editura tineretului, 1956. 64 p.
Șchițe în pantaloni scurți. Buc., Editura tineretului, 1958. 91 p.
Scrisori pe adresa băieților mei. Buc., Editura tineretului, 1960. 184 p.
Făt-Frumos când era mic. Buc., Editura tineretului, 1963. 127 p.
Ariciul din călimară. Buc., Editura tineretului, 1964. 116 p.
Punct și de la capăt. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 148 p.
Tartine cu vară și vinț. Buc., Editura tineretului, 1968. 132 p.
Cartea cu ochi albaștri. Buc., Editura tineretului, 1969. 223 p.
Nu fugi, ziua mea frumoasă. Buc., Editura Ion Creangă, 1970. 168 p.

Cărțile lui Octav Pancu-Iași descriu o lume populată aproape numai cu copii. Glumeți, jucăuși, năstrușnici, ei răspundesc în jur o veselie molipsitoare. Octav Pancu-Iași iubeste această lume plină de o hărnicie care nu supără pe nimeni. Copilăria înseamnă fericire și scriitorul nu are tăria să se smulgă din vraja ei și să-și închine paginile și altor teme. *Nu fugi, ziua mea frumoasă* înseamnă o nouă minciună nevinovată a autorului care se amăgește cu candoare că se poate regăsi copil în personajele sale.

Câteva dintre schițele cuprinse în acest volum sînt de un comic savuros. (*Secretul. Săbii și săbioare, Vă urez să fiți sănătoși*). Altele răspund o ușoară tristețe, care însă se destramă repede. (*Tristețe, Frumos*). Octav Pancu-Iași nu-și idealizează eroii, ci le prezintă și micile lor defecte. Dar autorul nu este un moralist care urmărește pedant orice abatere a „pîrilor” și îi mustră înăcrit. El îi contemplă cu bonomie și chiar dacă în aparență năzbituile lor îl necăjesc, cititorii bănuie surusul său amuzat.

JORDAN CHIMET

JORDAN CHIMET s-a născut la 18 noiembrie 1924 la Galați.

- Bibliografie selectivă*
Lamento pentru peștișorul Baltazar. Buc., Editura pentru literatură, 1963. 128 p.
Închide ochii și vei vedea orașul. Buc., Editura Ion Creangă, 1970. 315 p.
Eroi, fantome, șoricel. Buc., „Meridiane”, 1970. 236 p.

Închide ochii și vei vedea orașul este un basm liric în care, da, se petrec fapte senzaționale dar nu ele tulbură în primul rînd. Frumusețea cărții lui Jordan Chimet o descoperi în sugestia muzicală creată de cuvinte. Autorul iubeste cuvintele, le alege cu grijă și le presară în povestea sa cu bucuria unui colecționar care își sporește comorile. Ca urmare, vorbe vechi, culese din cronici, expresii regionale sau neologisme se string împreună ca într-un mozaic.

Vasile Nicolescu

Alexandru Paleologu

Valeriu Cristea

Eroii acestei feerii sînt animale, păsări, flori, oameni. Existența lor este molcomă, uneori tulburată de griji mărunte, care însă nu-i constring să-și lepede bunătatea și vioiașia. Cînd se întîlnesc, personajele își dau binele cu vorbe meșteșugit alese, ca la curțile celor mai mari împărați și apoi tăfăsuiesc ne-supărați în larma vreunui han. Ca și în basmele lui Creangă, eroii lui Chimet seamănă mai curînd cu niște cîștiți gospodari din vechea Moldovă, ageri la minte și cu limba cînd veninoasă, cînd plină de miere, decît cu năzdrăvăniîi înșelați de împliniri extraordinare din alte povești.

Scîriitorul uită descori ce subiect istorisește (cum a fost răpită copila Elli de un căpăun și cum a revenit în casa părinților săi) și poposește în lungi descrieri de veșminte, așezări sau obiceiuri, înclină înnuri de laudă naturii, observă cu umor metehnele orășenilor și le ascultă gâlceava pe străzi. Curios pentru un basm, *Inchide ochii și vei vedea orașul* își lasă după lectură o stare de tristețe, de parcă autorul regretă că nu există o astfel de lume unde plante, oameni, fiare trăiesc laolaltă și participă zilnic la miracole.

VASILE NICOLESCU

VASILE NICOLESCU s-a născut în anul 1929.
Bibliografie selectivă
Enescu. Suită lirică. Buc., E.S.P.L.A., 1958.
 60 p.
Poeme. Buc., Editura pentru literatură, 1963.
 124 p.
Din lirica mării. Antologie și prefață de Vasile Nicolescu. Buc., Editura pentru literatură, 1964. 292 p.
Cîntecul iubirii. (Din lirica românească de dragoste. Antologie, text îngrijit și prefață de Vasile Nicolescu.) Buc., Editura pentru literatură, 1966. XXVII + 419 p.
Parabola focului. Poeme. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 88 p.
 Desnos, Robert. *Noaptea nopților fără iubire.* Antologie și traduceri de Vasile Nicolescu și Tașcu Gheorghiu. Buc., Editura pentru literatură universală, 1969. 190 p.
 Michaux, Henri. *Spațiul dînduntru.* (Cuvînt înainte, culegere și traducere de Vasile Nicolescu.) Buc., „Univers”, 1970. 168 p.

Poezia lui Henri Michaux aparține unei conștiințe ultragiante. Universul nu ocrotește pe acest poet cu sensibilitatea exacerbată, care se ferește de oameni și îi supune din depărtare la aspre rechizitorii. Autorul volumului *Un oarecare Plume* își încredințează numai versurilor oroarea și deznădejdea, socotind că prin cîntec se va izbăvi.

Vasile Nicolescu a pătruns enigmaticele acestei poezii străbătute de negrele valuri ale disperării. El a acceptat suzeranitatea poetului pe care l-a tradus și astfel i-a păstrat neștirbită imaginea. Tonul minios și răzbuțător al lui Michaux răsună cu aceeași forță și în versiunea românească (prefațată strălucit tot de Vasile Nicolescu).

Invențiilor lexicale ale poetului francez li s-a găsit un corispondent cit mai apropiat. Datorită manierei firești în care a fost tradusă, poezia lui Michaux rămîne la fel de tulburătoare și în limba lui Argezei. Pentru a convinge pe cititori, oferim în transpunere românească poemul *Emportez-moi (Duceți-mă)*, una din puținele creații în care poetul își părăsește vehemența și se lasă biruit de o tristețe calmă, aidoma lui Eminescu în *Mai am un singur dor*.

„Duceți-mă într-o corabie / Într-o bătrînă și
 blindă corabie, / În etravă sau dacă se poate
 chiar / în spumă / Și pierdeți-mă departe,
 departe, / În atelajul unei alte vîrste. / În
 căișeaua-nșelătoare a zăpezii. / În gișitul
 unei nunși de cîini. / În palidul convoi de
 frunze moarte. / Duceți-mă, nezdrobot, în
 sărutări, / În plămîni care se umflă și res-
 piră, / Pe covorul palmelor și pe surisul
 lor / Prin coridoarele oaselor lungi și prin
 articulații. / Duceți-mă, sau mai curînd în-
 gropați-mă.”

ALEXANDRU PALEOLOGU

ALEXANDRU PALEOLOGU este redactor la Editura „Cartea românească”,
Bibliografie
Spiritul și țitiera. Buc., Editura Eminescu, 1970.
 268 p.

Emil Brumaru

Radu Petrescu

Cînd Alexandru Paleologu își subintitulează volumul „încercări de pseudoeritică” nu se alintă pentru a cuceri grația cititorilor. Într-adevăr, el nu este un critic în înțelesul de astăzi al cuvîntului, pasionat de viața literară, urmărind cu febrilitate aparițiile editoriale pentru a descoperi o carte valoroasă și a o împune. Acest autor nu participă la zarva literară a cetății și păstrează o distanță hărăzită să-l protejeze de judecățile pripite. Alexandru Paleologu face parte dintr-o familie de spirite alese. În tinerele lecturi i-au provocat dorința de a scrie la rîndul său. Debutul oarecum întîrziat se explică și prin nevoia scriitorului de a poposi mai întîi limbă cărțile cele mai profunde ale omenirii. Volumul de eseuri *Spiritul și litera* ne întreține agreabil despre cele mai diverse teme, uneori socotite poate neimportante, dar care pe autor l-au tulburat și l-au constrins să se aplece asupra lor. Astfel el trece de la *Frédéric Damié, critic dramatic la Teatrul lui Lucian Blaga*; urmărește *Tema duclului la Camil Petrescu* pentru a scrie apoi despre *Pictura Bisericii Domnești de la Curtea de Argeș*. Asociațiile surprinzătoare, subtilitatea și distincția însoțesc aceste pagini care sînt mai curînd niște povestiri frumoase despre scriitori și cărțile lor decît niște studii aride.

VALERIU CRISTEA

VALERIU CRISTEA (n. 1937) face parte din redacția revistei *România literară*.
 Bibliografie
Interpretări critice. Buc., „Cartea românească”, 1970. 312 p.

Prezența lesne de recunoscut în arena literară, Valeriu Cristea își exercită vocația critică atît pe textele clasice cît și pe cele ale scriitorilor contemporani. Cartea sa este un caleidoscop unde alături de nume prestigioase stau și nume pe care vremea le va îngropa în uitare. Autorul *Interpretărilor critice* este un om curios, bine informat, care pune un diagnostic precis cărților citite. Valeriu Cristea are plăcerea lecturii și nu-și socotește meseria o corvoadă nici atunci cînd are nenorocul să răfoiască un volum lamentabil. Cărțile proaste nu-l supără cu adevărat. În contact cu ele Valeriu Cristea jubilează și pune în scenă un spectacol regizat magistral, menit să condamne fără drept de apel impostura. Ironia sa este scilicitoare și susținută de o exprimare deseori savuroasă, care silește victimele să circule cu etichete ce nu mai pot fi dezlipite.

Desigur, altul este tonul în cazul discutării unor lucrări remarcabile. Cînd întilnește o operă valoroasă, Valeriu Cristea îi luminează stăruitor ascunzăturile pentru a-i pătrunde tainele. Fără a adopta o atitudine smerită, el se uimește de înțelesurile descoperite și le arată cu o bucurie copilărească, dorind parcă să ne facă părtași la entuziasmul său. Criticul scrie astfel pagini de netăgăduită frumusețe cum sînt cele consacrate „omului din subterană”, lui Sainte-Beuve, lui Kafka.

EMIL BRUMARU

EMIL BRUMARU s-a născut la 1 ianuarie 1939 în comuna Bahmutea, Moldova. Este absolvent al Facultății de medicină generală din Iași. A debutat în 1966 în revista *Luceafărul*.
 Bibliografie
Versuri. Buc., „Albatros”, 1970. 84 p.
Detectivul Arthur. Buc., „Cartea românească”, 1970. 56 p.

Puțini poeți români contemporani scriu atît de limpede ca Emil Brumarul. Versurile lui sînt niște „cîntece naive”, compuse parcă în joacă, fără crispare. Poetul închipuie un paradis al obiectelor, toropit și tандru. Ca și în picturile lui Chagall, aici există uneori printre lucruri o dezordine care însă nu infioară cî, dimpotrivă, creează o senzație de siguranță. Porțelanuri, portocale, sticle, lipsite parcă de greutate, plutesc însuflețite de un miracol, se amestecă la întîmplare, într-o devălmășie voioasă. Poetul se înconjoară cu obiecte care se găsec în orice gospodărie. Aceste lucruri, familiare oamenilor de vreme îndelungată, nu conspiră împotriva lor ci îi iubesc și îi apără și chiar se îndrăgesc între ele. (De pildă, o vază se îndrăgostește de o catifea.)

În acest univers dulapul este adorat ca un idol atotputernic, motanii lenevesc, pașii se pierd în moliciunea covorului. Făpturile, obiectele se supun avertismentului „vorbiți încet sau poate chiar în șoaptă” pentru a nu tulbura pacea odăii unde se oficiază beții cu parfumuiri de mîrodenii sau se degustă delicioase mîncăruri. Chiar și gesturile capătă a sfilă, de teamă să nu năruie o lume atît de fragilă.

Poetul preferă să viseze în ungherele pline de taine ale casei decît să străbată străzile orașului, unde freacăni civilizația. Numai cîleodată el se hazardază în grădina în care vegetația crește în valuri verzi. De cele mai multe ori îl surprindem în obscuritatea camerei, cufundat într-o somolență ce îl ajută să-și populeze casa cu năluci dragi. Printre plămînuirile sale este și cea a iubitei, pe care o zărește trecînd „cu-o umbreluță de înărar pe umăr” sau bătînd cu vergi „portocalele prea dulci”.

„Imperiul vast de lene calmă” conturat de Emil Brumarul reprezintă un refuz al agitației și al suferinței. Poetul imaginează un tărîm unde stăpînește o fericire veșnică, unde moartea nu este cunoscută. El renunță la orice faptă care l-ar împiedica să-și contemple lîmurele și tinjește chiar să nu mai scrie: „O, adormind în dosul unei case
 De mele suav, ce bine-i să nu scrii”.

RADU PETRESCU

RADU PETRESCU s-a născut la 31 august 1927 la București. A absolvit Facultatea de filologie din București. Lucrează ca documentarist la Institutul de cercetare și valorificare a fructelor și legumelor.

Prezentarea romanului *Matel Iiescu* a fost făcută în nr. 8/1970 al revistei noastre.

Serviciile de bibliotecă adresate cititorilor-copii (IV)

Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN

Categoriile de cititori

Vom considera cititorii-copii sub raportul vârstei, al dezvoltării intelectuale și al mediului din care provin, rezumându-ne la o sumară enumerare a acestor caracteristici și rezervându-ne dreptul de a reveni asupra lor, în cadrul discuției despre îndrumarea lecturii.

De regulă, este admis ca frecventatorul al bibliotecii orice copil care este capabil să se poarte decent într-o colectivitate de semenii de-a lui și căruia cartea îi excită interesul și curiozitatea nu ca obiect de investigație, ci ca izvor de cunoștințe. Această vîrstă se situează, de obicei, între 4 și 6 ani, adică în epoca grădiniței. Deși în mod teoretic și în țara noastră limita minimă de vîrstă este cea sus-menționată, în fapt de multe ori nu sînt admiși în bibliotecă decît copiii de vîrstă școlară, căci nu există încă obiceiul familiarizării metodice, instituționale a copilului preșcolar cu cartea și nici condiții materiale propice pentru servirea lui.

În acest caz, desigur, colecțiile bibliotecii ar trebui să conțină volume cu ilustrații multe și text puțin, cărți cu poezii pentru cei mici, jucării care să le atragă privirea, discuri, diafilme și diapozitive cu povești etc., căci pentru preșcolarii biblioteca rămîne o instituție propagatoare de imagini și sunete și nu de cărți scrise.

Biblioteca ar trebui să cuprindă în sfera ei de influență grădinițele de copii și casele de copii preșcolari, prin organizarea unor ore de povești, a unor proiecții de diafilme cu povești, a unor mici expoziții de carte abundant ilustrată etc. Servirea copiilor de 4—6 ani trebuie considerată ca o funcție

a bibliotecii pentru copii, mai ales acolo unde există condiții materiale și personal suficient. Dacă secția nu dispune însă de cărți adecvate și numărul bibliotecarilor nu este satisfăcător, atunci într-adevăr prezența copiilor mici în bibliotecă ar putea aduce prejudicii instituției.

O a doua categorie de cititori ar forma-o școlarii din primele clase, care au început deja să citească — poezii scurte, mici bucăți de proză —, dar care încă sînt legați mai mult de ilustrație decît de text. Aceștia li se adresează acea parte din fondurile bibliotecii pentru care efortul intelectual de a citi — efort considerabil la această vîrstă —, nu înlătură plăcerea însușirii fără intermediar a comunicației scrise.

Categoria următoare ar fi constituită din elevii claselor IV—V, către care atenția bibliotecarilor — în ceea ce privește atragerea către carte și îndrumarea lecturii — trebuie să se îndrepte cu precădere; la această vîrstă mai ales, drumul către bibliotecă trebuie să se imprime în programul diurn al copilului ca un drum firesc, străbătut nu din necesități școlare, ci pentru că realitatea reprezentată de bibliotecă este integrată organic în realitatea în mijlocul căreia trăiește copilul.

Copiii din clasele mai mari — clasele VI—VIII — ar trebui să constituie categoria cititorilor formați, a cititorilor permanenți ai bibliotecii. Față de ei, bibliotecarul duce o politică diferențiată, de la caz la caz: de aprofundare a deprinderilor de lectură, de fixare a gusturilor literare, de încurajare a unei lecturi variate și constante — în funcție de aptitudini și înclinații —, de atragere a lor în colectivul bibliotecii și în orga-

nizarea de acțiuni cu cartea. Acești copii așteaptă de la bibliotecar sfaturi competente, o îndrumare calitativ superioară în alegerea lecturii, emit păreri critice, au opinii personale și cer de la bibliotecar cartea care se potrivește gusturilor și intereselor lor. Pe acești preadolescenți biblioteca pentru copii nu trebuie să-i dezamăgească, pentru că există primejdia ca ineficiența bibliotecii pentru copii să le rămână întipărită în minte ca o ineficiență a bibliotecii în general, iar biblioteca să le apară ca o instituție care nu poate face față unor necesități de lectură mai pretențioase.

În bibliotecile din țara noastră, limita de vîrstă pentru frecventarea secției pentru copii se situează spre 14—15 ani. În legătură cu trecerea la învățămîntul obligatoriu de 10 ani, autoritățile responsabile cu dezvoltarea bibliotecilor ar trebui să inițieze organizarea de secții pentru adolescenți în bibliotecile publice cu fonduri mai semnate de cărți.

În orice caz, trecerea de la secția pentru copii către secția pentru adulți trebuie pregătită din timp și prezentată cititorilor ca o depășire firească, progresivă a unei etape de vîrstă și de preocupări. O absolută continuitate în lectură trebuie asigurată în perioada de trecere, în așa fel încît nici un moment formalitățile de înscriere în altă secție să nu jeneze lectura elevilor. Posibilitatea frecventării, cu permis unic de cititor, a tuturor secțiilor bibliotecii, împrumutarea de către copii a unor cărți de la secția pentru maturi, ca răspuns la un deziderat special de lectură, cititul presei sau consultarea unor dicționare și enciclopedii la sala de lectură pentru adulți, chiar vizitarea organizată a întregii bibliotecii de către preadolescenți pot duce la nivelarea asperităților care s-ar putea ivi în etapa de trecere, la înlăturarea sentimentului de timorare resimțit de preadolescent în mediul populat de adulți și la familiarizarea tinărului cu sistemul de servire și fondul de cărți al secției pentru maturi.

Am delimitat mai sus unele categorii după vîrstă ale cititorilor-copii pentru a sfîrși prin a afirma că bibliotecarul trebuie să tină în primul rînd seama de vîrsta cititorului, ci mai ales de particularitățile individuale prezentate de el.

Limita minimă pentru frecventarea unei biblioteci publice este fixată de gradul de adaptabilitate a copilului la mediul specific bibliotecii (pot exista copii turbulenți care nici la o vîrstă mai avansată nu sînt apti să se acomodeze cu el), iar limita superioară de începuturi nesatisfacții cererilor de lectură ale preadolescentului (pot fi tineri care continuă să frecventeze biblioteca pentru copii după împlinirea vîrstei de 14 ani, pentru că aici se simt bine, ceea ce denotă că nivelul lor de dezvoltare nu solicită o literatură mai avansată; aceștia nu trebuie „expediați” la secția pentru adulți, ci tre-

buc să se ducă o muncă mai susținută de fixare a intereselor de lectură în zone corespunzătoare vîrstei lor). Repartizarea cititorilor pe vîrste trebuie făcută însă numai în scopuri statistice pentru a stabili dacă, prin componența lor, colecțiile bibliotecii acoperă în mod satisfăcător dezideratul de carte propriu fiecărei categorii de vîrstă: îndrumarea lecturii se face însă individual, plecînd inițial, este adevărat, de la anii pe care-i numără solicitatorul, dar luîndu-se apoi în considerație — o dată cu adîncirea cunoștințelor asupra personalității lui — totalitatea factorilor individuali prezenți de acesta.

★

De fapt, în toate bibliotecile — și mai ales în bibliotecile pentru copii — nu există decît două mari categorii de cititori: cititori talentați și cititori în curs de a învăța să facă lectură. Cititorii talentați sînt acei frecventatori ai bibliotecii care, prin înclinații personale, printr-o lectură asiduă și constantă — proprie fiindu-le o sferă largă de interese — și-au format deprinderi temeinice de captare a informațiilor și a emoțiilor estetice transmise prin cuvîntul scris, sînt capabili să emită păreri critice asupra celor citite și realizează transferul cunoștințelor din cărți în propriul univers intelectual. Cititorii în curs de a învăța să facă lectură sînt cei care, prin efortul lor propriu și munca conjugată de îndrumare dusă de pedagogi, părinți, bibliotecari, tind să îmbogățească prima categorie.

O categorisire a cititorilor-copii în elevi buni la învățătură și elevi slabi la învățătură este perfect dăunătoare, atît în bibliotecă publică, cît și în cea școlară. Bibliotecarul trebuie să se intereseze de situația școlară a cititorilor lui, mai ales atunci cînd acesta citește prea mult sau, din contră, nu mai împrumută cărți decît foarte rar, atunci cînd prezintă devieri de comportament sau cînd mediul familial sau social influențează negativ dezvoltarea intelectuală a copilului. Desigur, o legătură între bibliotecar și diriginte sau alte cadre didactice este indispensabilă, dar copilul nu trebuie să simtă că situația lui școlară — bună sau rea —, poziția lui în mediul social numit clasă îl însoțește pretutîndeni ca un alter ego, influențînd judecata semenilor asupra lui în toate mediile pe care le frecventează. În mod teoretic, ar trebui ca între numărul elevilor buni și numărul cititorilor buni să existe semn de egalitate. În realitate însă, pot exista școlari cu note maxime la toate materiile, care numai memorează paginile manualelor, fără a pătrunde esența lucrurilor, și care sînt incapabili de a emite o judecată critică, o părere proprie; aceștia sînt, pentru bibliotecar, cititorii care trebuie învățați să cunoască mecanismul lecturii, copiii care cunosc „totul” din manuale și alteceva nîmic, care au răb-

dar să învețe pe de rost datele istorice cele mai neînsemnate sau cele mai obscure cursuri de ape, dar nu știu să povestească un roman sau să redea frumusețea unei poezii. Pot exista școlari cu note mai puțin bune la toate materiile, cu preferințe pentru o disciplină sau alta, dar cu personalitatea bine mareată și sfera lor proprie de cunoștințe, cu înclinații nete către un gen de literatură sau altul, care nu știu aproape nimic din manuale, dar cunosc multe altele din cărțile citite; sînt cititorii-copii intrați în stadiul matur de lectură, care în bibliotecă strălucesc tot atât de tare ca și colegii lor, premianții, în clasă, cărora mediul bibliotecii, propice pentru afirmarea liberă a personalității lor, le este deosebit de favorabil.

Să nu uităm nici grupa copiilor excepționali, care fac o lectură mult mai diversă și mai asiduă chiar decît mulți adulți și cărora biblioteca pentru copii — nesatisfăcătoare pentru nivelul atins de ei — trebuie să le înlesnească accesul la cărțile pe care ei simt nevoia să le citească.

Sub raportul mediului din care provin cititorii, bibliotecarul trebuie să facă o diferențiere netă între cititori, în sensul acordării de asistență cu prioritate copiilor proveniți din medii sociale sau familiale mai puțin propice lecturii (mediu rural, cartiere urbane mărginașe, familii dezorganizate, cu mulți copii sau cu condiții împropice de locuit, internate, case de copii etc.), pentru care biblioteca publică sau școlară reprezintă unicul mijloc de acces la carte. De asemenea, bibliotecarul trebuie să acorde o atenție accentuată copiilor mutați dintr-o localitate în alta sau dintr-o școală în alta, pentru a-i familiariza cu sistemul aplicat în instituția respectivă.

O categorie aparte de cititori este constituită din copiii prezentând deficiențe fizice sau psihice ori din copiii temporar imobilizați la pat. Acești copii — fie că se pot deplasa la bibliotecă, fie că li se distribuie cărți prin intermediari — au nevoie cel mai mult de citit, pentru că infirmitatea sau boala îi singularizează în lumea infantilă, îi face puțin sociabili sau greu adaptabili, lectura constituind, de cele mai multe ori, unica lor distracție, iar cărțile singurii prieteni constanți. Atenție mărită deci, bibliotecari, în activitatea de depistare și de atragere spre bibliotecă a copiilor handicapați!

Copiii care nu au o dezvoltare psihică normală, care nu-și pot fixa atenția în mod constant asupra unui text scris și care rămîn impenetrabili la fluxul informațional și emoțional emanat din cărțile de un oarecare nivel intelectual, nu intră în sfera de preocupări a bibliotecii publice decît atunci cînd se dovedesc a fi capabili să întreprindă totuși lectura unor cărți ușoare, fie chiar și mult sub nivelul posibilităților vârstei lor reale.

★

Dreptul de a frecventa biblioteca publică trebuie să-l aibă orice copil, indiferent de localitatea în raza căreia acesta își are domiciliul stabil și orice restricție legată de considerente teritoriale ar trebui să dispară din practica bibliotecilor noastre. Eventualitatea nerestituirii unei cărți nu trebuie să cîntărească mai greu decît refuzul de a servi un copil cu o carte, refuz care intră în adîncă contradicție cu scopurile fundamentale ale bibliotecii publice.

Biblioteca pentru copii trebuie să se considere angajată în a atrage către lectură pe toți copiii aflați în raza ei de acțiune. Pentru aceasta, trebuie organizate sistematic în diferite puncte ale localității acțiuni specifice, de atragere a cititorilor potențiali. Diferențierea factorilor îndrumare individuală, diferențiată a lecturii este — alături de compoziția și mărimea convenabilă a fondurilor — factorul cu cea mai grea pondere în măsurarea eficacității unei biblioteci, nu trebuie să se facă eforturi desperate de a număra printre cititori, cu orice preț, pe toți copiii capabili să citească aflați în raza de acțiune a bibliotecii: *permanentizarea* cititorilor-copii în cadrul secției pentru copii și apoi *trecerea lor masivă la secția pentru adulți* dau măsura reală a succesului muncii de îndrumare. O aglomerare artificială de cititori, în condiții în care nici numărul salariaților bibliotecii, nici colecțiile de publicații destinate copiilor, nici spațiul afectat secției nu permit sau duc la îngrijirea muncii individuale cu cititorii și a satisfacerii dezideratelor lor de lectură este o greșeală de tactică din partea bibliotecii publice, greșeală care își arată consecințele în perioada de trecere de la secția pentru copii la secția pentru maturi.

Bibliotecarul trebuie să-și cunoască cititorii tot atât de bine ca și dirigintele clasei pe elevi, să li se adreseze pe nume, să le cunoască condițiile de lectură și mediul ambiant, sfera de interese și capacitatea de asimilare; el trebuie să aibă grijă să nu creeze copiilor mai puțin dezvoltăți complexe de inferioritate, punîndu-i în mod mecanic în fața unei literaturi destinate în general vârstei lor, dar nepotrivite nivelului atins de ei, să nu jignească pe cei cu un orizont mai larg cu recomandări de lectură sub posibilitățile lor de asimilare.

Secția pentru copii a unei biblioteci publice de o oarecare însemnătate trebuie să servească în mod constant și un alt public cititor: pedagogi care studiază literatura pentru copii, educatori care se interesează de problemele lecturii elevilor, chiar părinți sau bunici care își însoțesc copiii la bibliotecă. Acestora trebuie să li se creeze condiții optime de studiu în secție și să nu li se limiteze în nici un fel împrumutul. În ceea ce-i privește pe părinți sau bunici, uneori aceasta este calea pe care și ei descoperă biblioteca și cartea.

Fiecărui cititor — cartea potrivită!
Aspect de la Biblioteca pentru copii „Ion
Creangă” din București

Мирча ИОНЕСКУ: Деятельность библиотек в свете статистических данных. II. Публичные библиотеки	387	Valentina ЦУКУЛЕСКУ: „Прогностика” литературы в проблематике члена (II)	413
Василе ТРАБОИ: Принципы профессиональной национальной системы научной, технической и экономической документальной информации (I)	390	Виктория КУРКЭНЯНУ: Установление заповедков жанра авторства — физические лиц (II)	419
Дордое ВЛАДЕСКУ: Предварительные меры ввиду установленной нормы для публичных библиотек (III)	397	Ливия БАКАРУ: Трехязычные заметки на книгу о принадлежностях обложки ремесленнику города Орадия	425
Константин ГИЛЕА и Ливиу МОСКОВИЧ: Ясский муниципальный библиотека отмечает двойную годовщину	408	Елена ДУМИТРЕСКУ: Василе Александри и его рукописи, хранящиеся в Библиотеке Академии	429
		VICTOR CHERESTESIU (1895—1971), председатель Ассоциации библиотекарей Социалистической Республики Румынии	432

EXTRAIT DU SOMMAIRE

Mircea IONESCU: L'activité des bibliothèques à la lumière des dates statistiques. II. Bibliothèques publiques	387
Vasile TARABOI: Les principes de la profession des systèmes nationaux d'information documentaire scientifique, technique et économique (I)	390
George VLĂDESCU: Préliminaires à l'établissement des normes pour les bibliothèques publiques (III)	397
Constantin GILEA et Liviu MOSCOVICI: La Bibliothèque municipale de Iassy — à un double anniversaire	408
Valentin TUCULESCU: Les „révélateurs” de la littérature dans les problèmes de la lecture (II)	419
Victoria CURCĂNEANU: La détermination des vedettes pour les noms d'auteurs — personnes physiques (II)	425
Livia BĂCĂRU: Notes trilingues sur les livres d'un artisan d'Oradea	425
Elena DUMITRESCU: Vasile Alexandri et ses manuscrits de la Bibliothèque de l'Académie	429

VICTOR CHERESTESIU (1895—1971)

Le président de l'Association des bibliothécaires de la République Socialiste de Roumanie

SUMMARY

Mircea IONESCU: The Libraries' Activity as Viewed Through Statistic Data. II. Public Libraries	387
Vasile TARABOI: National Systems for Scientific, Technical and Economic Documentary Information — Basic Principles (I)	390
George VLĂDESCU: Preambles to the Setting Up of Some Standards for Public Libraries (III)	397
Constantin GILEA and Liviu MOSCOVICI: The Iasi Municipal Library at a Twofold Anniversary	408
Valentin TUCULESCU: Revealing Psychological Elements with Regard to the Problems of Reading (II)	419
Victoria CURCĂNEANU: Selecting the Personal Author Entries (II)	425
Livia BĂCĂRU: Trilingual Notes on the Books of an Oradea Artisan	425
Elena DUMITRESCU: Vasile Alexandri and His Manuscripts in Stock at the Library of the Academy	429

VICTOR CHERESTESIU (1895—1971)

the President of the Librarians' Association of the Socialist Republic of Romania

REDACȚIA: Str. Biserica Amzei nr. 5—7, sectorul 1, București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BĂICULESCU, Dumitru BALĂET, Virgil CANDEA, Ion CIOTLOȘ, Antoaneta CORVAȚESCU-TOFAN (redactor șef rubrică), Ștefan GRUIA (redactor șef), Alexandru IONASCU, Atanasie LUPU, Gheorghe MAXIN, MĂȘĂRĂȘOR József, Anne-Marie MIHIȚ (secretar de redacție), Constantin NEGULESCU, Gernot NUSSBĂCHER, Nicolae ONIGA, Mihai PETRESCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMONESCU

201